

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 07.12.2021 № 32-5

ЗВІТ

**про результати фінансового аудиту
Українського державного фонду підтримки фермерських
господарств**

Київ 2021

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	3
ПРЕАМБУЛА	7
ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА АУДИТУ	12
РЕЗЮМЕ АУДИТОРСЬКИХ ВИСНОВКІВ	19
1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНКА ПРАВИЛЬНОСТІ ВЕДЕННЯ І ПОВНОТИ ОБЛІКУ	22
1.1. Стан внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту.....	22
1.2. Оцінка правильності ведення, повноти бухгалтерського обліку.....	27
2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ РІЧНОЇ КОНСОЛІДОВАНОЇ	28
ФІНАНСОВОЇ ТА ЗВЕДЕНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ЗВІТНОСТІ.....	28
2.1 АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	28
2.2 Аудит нефінансових активів	36
2.3 Аудит розрахунків з фермерськими господарствами з надання фінансової підтримки на поворотній основі та виконання зобов'язань минулих років з їх повернення.....	43
2.4 Аудит розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій.....	57
2.5 Аудит господарських операцій з бюджетними коштами, отриманими від Міністерства розвитку громад та територій України на реалізацію проекту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості»	63
2.6 Аудит інших господарських операцій, відображених в бюджетній та фінансовій звітності	68
ВИСНОВКИ.....	73
ПРОПОЗИЦІЇ.....	84
ДОДАТОК.....	88

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Скорочення	Повна назва установи, законодавчого і нормативного акта
Мінагрополітики	Міністерство аграрної політики та продовольства України
Укрдержфонд, Установа	Український державний фонд підтримки фермерських господарств
Казначейство	Державна казначейська служба України
Кодекс законів про працю	Кодекс законів про працю України, затверджений Законом Української Радянської Соціалістичної Республіки від 10.12.1971 № 322-VIII
Цивільний кодекс України	Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV
Бюджетний кодекс України	Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI
Закон № 996	Закон України від 16.07.1999 № 996 –XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
Закон № 973	Закон України від 19.06.2003 № 973 «Про фермерське господарство»
Закон № 922	Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі»
Порядок № 100	Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 № 100
Порядок № 228	Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
Порядок № 1102	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1102
Порядок № 44	Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, затверджений наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44 (у редакції наказу Мінфіну від 07.02.2017 № 44), зареєстрованим у Мін'юсті 09.02.2012 за № 196/20509
Порядок № 307	Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2017 № 307, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.03.2017 за № 384/30252
Порядок № 604	Порядок складання карток і книг аналітичного обліку суб'єктами державного сектору, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.06.2017 № 604
Порядок № 755	Порядок складання типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору, затверджений наказом Мінфіну від 08.09.2017 № 755, зареєстрованим у Мін'юсті 20.11.2017 за № 1416/31284
Порядок № 106	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських

	господарств, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 106 (у редакції, яка діяла до 27.04.2021)
Постанова № 1298	Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери»
Постанова № 1001	Постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту»
Постанова № 459	Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459 «Питання Міністерства економіки»
Постанова № 1119	Постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1119 «Про затвердження Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України», яка втратила чинність відповідно до переліку постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 124
Постанова № 829	Постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2019 № 829 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади»
Постанова № 750	Постанова Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 750 «Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій бюджетної сфери»
Постанова № 1213	Постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1213 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. № 100»
Постанова № 1344	Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 № 1344 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади»
Постанова № 29	Постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.2021 № 29 «Деякі питання оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери»
Постанова № 124	Постанова Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 124 «Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади»
Типове положення № 59	Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 59
Положення № 879	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованим у Мін'юсті 30.10.2014 за № 1365/26142
Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю	Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995
Методичні рекомендації з обліку основних засобів	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів для суб'єктів державного сектору, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11 (із змінами та доповненнями)

Методичні рекомендації з обліку нематеріальних активів	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів для суб'єктів державного сектору, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11 (із змінами та доповненнями)
Методичні рекомендації щодо облікової політики	Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11
Наказ № 489	Наказ Держкомстату України від 05.12.2008 № 489 «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці»
Наказ № 755	Наказ Мінфіну від 08.09.2017 № 755, зареєстрований в Мін'юсті 20.11.2017 за № 1416/31284 «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання»
НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Мінфіну від 28.12.2009 № 1541, зареєстрованим у Мін'юсті 28.01.2010 за № 103/17398
НП(С)БОДС 102 «Консолідована фінансова звітність»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 102 «Консолідована фінансова звітність», затверджене наказом Мінфіну від 24.12.2010 № 1629, зареєстрованим у Мін'юсті 20.01.2011 за № 87/18825
НП(С)БО 121 «Основні засоби»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом Мінфіну від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим у Мін'юсті 01.11.2010 за № 1017/18312
НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Мінфіну від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим у Мін'юсті 01.11.2010 за № 1018/18313
НП(С)БО 123 «Запаси»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом Мінфіну від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим у Мін'юсті 01.11.2010 за № 1019/18314
НП(С)БО 124 «Доходи»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затверджене наказом Мінфіну від 24.12.2010 № 1629, зареєстрованим у Мін'юсті 20.01.2011 за № 89/18827
НП(С)БО 132 «Виплати працівникам»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам», затверджене наказом Мінфіну від 29.11.2011 № 1798, зареєстрованим у Мін'юсті 26.01.2012 за № 121/20434
НП(С)БО 133 «Фінансові інвестиції»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 133 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Мінфіну від 18.05.2012 № 568, зареєстрованим у Мін'юсті 06.06.2012 за № 901/21213

НП(С)БО 135 «Витрати»	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну від 18.05.2012 № 568 зареєстрованим у Мін'юсті 06.06.2012 за № 903/21215
Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку	Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджена наказом Мінфіну від 29.12.2015 № 1219, зареєстрованим у Мін'юсті 16.01.2016 за № 86/28216
План рахунків	Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 29.12.2015 № 1219, зареєстрованим у Мін'юсті 16.01.2016 за № 86/28216
Інструкція № 59	Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом Мінфіну від 13.03.1998 № 59 (із змінами та доповненнями), зареєстрованим у Мін'юсті 31.03.1998 за № 218/2658
Інструкція № 333	Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.03.2012 за № 456/20769

ПРЕАМБУЛА

Підстави для проведення аудиту: стаття 4 Закону України від 02.07.2015 № 576 «Про Рахункову палату», План роботи Рахункової палати на 2021 рік, доручення департаменту та/або територіальному підрозділу для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 29.04.2021 № 03-27.

Мета аудиту: перевірка, аналіз та оцінка правильності ведення, повноти обліку і достовірності фінансової та бюджетної звітності щодо надходжень і витрат бюджету, встановлення фактичного стану справ щодо цільового використання бюджетних коштів, дотримання законодавства при здійсненні операцій з бюджетними коштами в Українському державному фонді підтримки фермерських господарств (далі – Укрдержфонд).

Предмет аудиту:

- фінансова та бюджетна звітність Укрдержфонду за 2020 рік;
- проміжна фінансова та бюджетна звітність за перше півріччя 2021 року;
- облікова політика Укрдержфонду;
- фінансово-господарські операції;
- первинні документи бухгалтерського обліку;
- договори, укладені Укрдержфондом;
- накази та інші розпорядчі документи Укрдержфонду;
- планові документи;
- реєстри синтетичного обліку – меморіальні ордери (накопичувальні відомості);
- реєстри аналітичного обліку – книги і картки;
- книга «Журнал-головна»;
- елементи автоматизації бухгалтерського обліку;
- інші статистичні і довідкові матеріали, які характеризують стан використання коштів Укрдержфондом;
- система внутрішнього контролю;
- внутрішнє середовище (середовище контролю), тобто існуючі в Укрдержфонді процеси, операції, регламенти, структури та розподіл повноважень щодо їх виконання, правила та принципи управління людськими ресурсами тощо, які спрямовані на забезпечення реалізації законодавчо закріплених за Укрдержфондом функцій та завдань з метою досягнення визначеної мети та цілей.

Об'єкти аудиту:

Український державний фонд підтримки фермерських господарств,
Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств,

Київське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств,

Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств,

Одеське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: період, охоплений аудитом – 2020 рік та перше півріччя 2021 року.

територіальні: міста Київ, Вінниця, Львів, Одеса.

Критерії оцінки, які використовувались у ході аудиту, ґрунтувалися на таких аудиторських твердженнях:

класів господарських операцій та подій у періоді, охопленому аудитом:

- **настання** – всі операції та події, які були зареєстровані або розкриті, дійсно мали місце і стосуються об'єкта контролю;

- **повнота** – всі операції та події, які повинні реєструватися, були зареєстровані;

- **точність** – суми та інші дані, пов'язані із зареєстрованими операціями і подіями, були записані правильно;

- **закриття періоду** – операції та події були зареєстровані у правильному обліковому періоді;

- **класифікація** – операції та події були зареєстровані на належних рахунках;

- **подання** – операції та події відповідно узагальнені або деталізовані й чітко викладені;

- **законність** – операції здійснювалися відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів;

залишків рахунків на кінець періоду

- **існування** – активи, зобов'язання та власний капітал наявні;

- **права та зобов'язання** – об'єкт контролю має або контролює права на активи, а зобов'язання є його зобов'язаннями;

- **повнота** – всі активи, зобов'язання та власний капітал, які мають реєструватися, були зареєстровані;

- **точність, оцінка та розподіл** – активи, зобов'язання та власний капітал включені до фінансової звітності у відповідних сумах, усі пов'язані з цим коригування щодо оцінки або розподілу належно зареєстровані;

- **класифікація** – активи, зобов'язання та участь у капіталі було відображено на відповідних рахунках;

- **подання** – активи, зобов'язання та участь у капіталі відповідно узагальнені або деталізовані та чітко викладені;

подання та розкриття:

- **повнота** – фінансова та інша інформація, яку необхідно було включити у фінансову та бюджетну звітність, включена;

- **настання** – розкриті події, господарські операції та інші питання мали місце і стосуються об'єкта контролю;

- **точність, оцінка та розподіл** – фінансова та інша інформація розкрита достовірно та у належних сумах;

- **подання** – розкриття щодо операцій та подій, активів, зобов'язань та участі в капіталі є релевантними та зрозумілими в контексті вимог застосовної концептуальної основи фінансового звітування;

- **права та зобов'язання** – розкриті події, господарські операції та інші питання стосуються об'єкта контролю.

Обсяг та зміст аудиторських процедур:

Аудит передбачав виконання аудиторських процедур задля отримання аудиторських доказів стосовно сум, відображених у: консолідованій фінансовій та зведеній бюджетній звітності. Аудит містить також оцінку прийнятності облікових оцінок, зроблених управлінським персоналом, та загального представлення фінансових та бюджетних звітів.

У ході аудиту аудиторською групою використовувався принцип вибіркової перевірки наданої інформації, в результаті якої для формування аудиторського висновку брались тільки істотні помилки, які перевищували 3,6 тис. гривень¹.

Враховуючи високі аудиторські ризики, аудиторами застосована аудиторська вибірка елементів у межах генеральної сукупності.

Для формулювання належного аудиторського висновку під час аудиту аудиторські докази отримані за допомогою здійснення процедур, таких як: перевірка, анкетування, запит, звіряння, огляд, оцінка, опитування, підрахунок, перерахунок, повторне обчислення, порівняння, зіставлення, спостереження, тестування, узагальнення, обстеження.

Для підтвердження річної консолідованої фінансової та зведеної бюджетної звітності контрольною групою здійснено аудит щодо: розрахунків з оплати праці, нефінансових активів, дебіторської та кредиторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам, надання субсидій фермерським господарствам, розрахунків за відрядження, інших господарських операцій.

¹ Незначну помилку визначено на рівні 0,25 відс. суттєвості для бюджетної звітності. Незначна помилка – це неправильна класифікація статей балансу, яка може не вважатися суттєвою в контексті фінансової звітності в цілому, якщо сума неправильної класифікації незначна порівняно з розміром відповідних статей балансу, не впливає на звіт про фінансові результати або основні коефіцієнти. При цьому незначними помилками не вважаються помилки, пов'язані з шахрайством або нецільовим використанням коштів.

Рівень суттєвості для виявлених порушень і відхилень фінансових показників встановлено з урахуванням факту, що Укрдержфонд є державною бюджетною неприбутковою установою, заснованою на державній власності, його регіональні відділення, які є його відокремленими підрозділами, не мають статусу юридичної особи, а забезпечення їх діяльності здійснюється стовідсотково з Державного бюджету України. Суттєвість для консолідованої фінансової звітності визначено на рівні 1 відс. валюти балансу, що становить 3 591,2 тис. гривень. Для зведеної бюджетної звітності суттєвість визначено на рівні 1 відс. касових видатків, що становить 1 432,0 тис. гривень. Враховуючи ризик невиявлення помилок та, як наслідок, надання неправильного висновку, для розрахунку розміру вибірки застосовано величину суттєвості виконання: для консолідованої фінансової звітності – 2 594,7 тис. грн²; для зведеної бюджетної звітності – 1 095,5 тис. гривень³.

Оцінка ризиків.

✓ **Під час попереднього вивчення предмета та об'єкта аудита визначено:**

▪ **суттєві всеохоплюючі ризики, зокрема:**

- наявність у керівництва можливості нехтувати системою внутрішнього контролю та маніпулювати даними бухгалтерського обліку і звітності;
- у 2019 та 2021 роках двічі змінено підпорядкування Укрдержфонду та змінено статус (рівень) розпорядника бюджетних коштів, що зумовило зміну механізму фінансування;
- відсутність підрозділу внутрішнього аудиту, як наслідок, непроведення оцінки ефективності функціонування внутрішнього контролю, правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової і бюджетної звітності, а також незабезпечення виконання інших завдань і функцій, визначених Порядком здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, затвердженим Постановою № 1001;
- незатвердженість планів антикорупційних заходів, правил етичної поведінки, що може призвести до неналежного управління та розвитку установи, недосягнення визначених мети, стратегічних та інших цілей, завдань, планів і вимог щодо діяльності установи;
- неврегульованість питання управління ризиками, зокрема невизначеність відповідальних посадових осіб за здійснення координації управління ризиками; нездійсненість ідентифікації ризиків в установі та у кожному структурному

² Суттєвість виконання встановлена на рівні 85 відс. суттєвості за мінусом очікуваної помилки. Очікувана помилка визначена на рівні 15 відс. суттєвості. Очікувана помилка $3\,591,2 \times 0,15 = 538,7$ тис. гривень. Суттєвість виконання $(3\,591,2 - 538,7) \times 0,85 = 2\,594,6$ тис. гривень.

³ Суттєвість виконання встановлена на рівні 90 відс. суттєвості за мінусом очікуваної помилки. Очікувана помилка визначена на рівні 15 відс. суттєвості. Очікувана помилка $1\,432,0 \times 0,15 = 214,8$ тис. гривень. Суттєвість виконання $(1\,432,0 - 214,8) \times 0,9 = 1\,095,5$ тис. гривень.

підрозділі; невизначеність порядку та підходів до оцінювання ідентифікованих ризиків, що може впливати на своєчасне реагування і оцінку ризиків, своєчасне прийняття рішень щодо вжиття відповідних заходів контролю;

- перехід на нове програмне забезпечення для автоматизованого ведення бухгалтерського обліку та консолідації звітності;

- наявність вакантної посади у відділі бухгалтерського обліку протягом тривалого часу, що спричинило додаткове навантаження на працівників відділу бухгалтерського обліку;

- дистанційне виконання функцій бухгалтерського обліку під час дії карантину, встановленого Урядом, з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), що негативно вплинуло на процедуру внутрішнього контролю (авторизації), як наслідок, на якість ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.

З метою реагування на суттєві всеохоплюючі ризики аудит проводився досвідченими працівниками департаменту з застосуванням процедур контролю якості, як безпосередньо в складі контрольної групи, так і зі сторони керівництва департаменту та члена Рахункової палати, відповідального за здійснення зазначеного контрольного заходу.

- **суттєві специфічні ризики**, зокрема:

- несвоєчасне повернення фінансової підтримки на поворотній основі та недостовірне відображення такої заборгованості в бухгалтерському обліку;

- відсутність в обліку вартості майна, що є предметом застави в рахунок забезпечення зобов'язань за наданими кредитами фермерським господарствам з державного бюджету;

- відсутність асигнувань на оплату судового збору щодо стягнення заборгованості з боржників;

- недотримання вимог чинного законодавства при нарахуванні та виплаті заробітної плати;

- неналежний облік матеріальних цінностей, придбаних за бюджетні кошти (фактор ризику);

- відсутність засобів внутрішнього контролю (інвентаризації) щодо дебіторської та кредиторської заборгованостей;

- наявність нетипових господарських операцій з бюджетними коштами, отриманими внаслідок делегування повноважень на виконання бюджетної програми Мінрегіоном Укрдержфонду (фактор ризику);

- відсутність в наказі Укрдержфонду від 05.05.2017 № 26 «Про облікову політику» опису операцій з обліку надання Укрдержфондом фінансової підтримки фермерським господарствам на поворотній основі та повернення цих коштів фермерськими господарствами до Укрдержфонду та обліку простроченої і безнадійної заборгованості.

З метою реагування на визначені суттєві специфічні ризики застосовано відповідні заходи контролю, зокрема, збільшено розмір вибірки та проведено додаткові процедури⁴.

Відповідальність управлінського персоналу Укрдержфонду за фінансову та бюджетну звітність.

Управлінський персонал Укрдержфонду несе відповідальність за складання фінансової та бюджетної звітності, її достовірне представлення згідно з вимогами чинного законодавства, а також за цільове використання бюджетних коштів, дотримання законодавства при здійсненні операцій з бюджетними коштами та внутрішній контроль, який він вважає необхідним для забезпечення складання фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства та помилок.

Відповідальність аудитора.

Аудит проведено відповідно до вимог Регламенту Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати від 28.08.2018 № 22-7, та із застосуванням:

- Методичного посібника з питань фінансового аудиту (затверджений рішенням Рахункової палати від 17.12.2019 № 37-9), розробленого на основі міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України;

- напрацьованої методології в рамках реалізації Проєкту «Зміцнення потенціалу зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів».

Вказані стандарти вимагають дотримання відповідних етичних вимог, а також здійснення планування й проведення аудиту для отримання достатньої впевненості, що консолідована фінансова та зведена бюджетна звітність не містять суттєвих викривлень.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА АУДИТУ

Згідно із статтею 10 Закону № 973 (із змінами та доповненнями) Український державний фонд підтримки фермерських господарств є державною бюджетною установою, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств, діє на основі Статуту, який затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Постановою № 1119⁵ затверджено Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, яким, серед іншого, передбачено (пункт 1), що Міністерство аграрної політики та продовольства України (далі –

⁴ Додатково проведені аналітичні процедури, запит, звіряння, огляд, опитування, повторне обчислення, порівняння, зіставлення, спостереження, тестування.

⁵ Втратила чинність відповідно до переліку постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 124.

Мінагрополітики) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. **Мінагрополітики є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.**

Водночас аудитом встановлено, що відповідно до **Постанови № 829** (абзац другий пункту 1 та абзац перший пункту 2) Міністерство економічного розвитку і торгівлі перейменовано на Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України і **реорганізовано Міністерство аграрної політики та продовольства шляхом приєднання до Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Постановою № 459** (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11.09.2019 № 838) затверджено Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, яким передбачено, зокрема, що Мінекономіки є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. **Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері аграрної політики.**

Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від **01.04.2020 № 586** затверджено Статут Українського державного фонду підтримки фермерських господарств (далі – Статут), відповідно до пункту 1.1. розділу 1 якого Український державний фонд підтримки фермерських господарств, заснований на державній власності, належить до сфери управління Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та є державною бюджетною неприбутковою установою.

Проте, в подальшому, **Постановою № 1344** відмінено рішення про реорганізацію Міністерства аграрної політики та продовольства шляхом приєднання до Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Визнано таким, що втратив чинність, абзац другий пункту 2 Постанови № 829.

Так, **Постановою № 124** затверджено нове Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, відповідно до якого Мінагрополітики є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. **Мінагрополітики є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що зокрема, забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, державну політику у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, розвитку фермерства.**

Наказом Мінагрополітики від **01.07.2021 № 57** затверджено нову редакцію Статуту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, відповідно до якого Укрдержфонд заснований на державній

власності, належить до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Уповноважений орган управління) та є **державною бюджетною установою**.

Згідно із пунктом 3.1. розділу 3 Статуту Установу створено з метою фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств у встановленому законодавством порядку, а також виконання державних програм підтримки фермерських господарств та інших програм, спрямованих на розвиток агропромислового комплексу України.

Пунктом 4.4. розділу 4 Статуту передбачено, що Установа має в усіх регіонах України регіональні відділення, які є її відокремленими підрозділами та не мають статусу юридичної особи. Регіональні відділення мають самостійні баланси, відокремлене майно, реєстраційні рахунки в управліннях Державної казначейської служби України, установах банків, можуть мати печатку, бланки з власною назвою і діють на підставі положення, затвердженого Установою.

Довідково. Відповідно до положень про регіональні відділення Укрдержфонду основними напрямками діяльності регіональних відділень є: участь у реалізації програм з надання фінансової підтримки фермерським господарствам, передбаченої чинним законодавством, у тому числі на конкурсних засадах на поворотній та безповоротній основі; забезпечення повернення до державного бюджету коштів, наданих Укрдержфондом як поворотна фінансова підтримка, у тому числі шляхом ведення претензійно-позовної роботи; підготовка та надання пропозицій щодо обсягу коштів, необхідних для забезпечення державної підтримки фермерських господарств; ведення обліку надходження документів щодо цільового використання державної підтримки фермерським господарствам тощо.

Аудитом встановлено, що до структури Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, затвердженої 13.02.2020 В. о. державного секретаря Мінекономіки О. Чернихом і підписаної В. о. генерального директора В. Чалим, входить: генеральний директор, перший заступник генерального директора, заступник генерального директора з фінансово-економічних питань, фінансово-економічний відділ, відділ бухгалтерського обліку, юридичний відділ, загальний відділ, обслуговуючий персонал, 24 регіональних відділення.

Організаційна структура Укрдержфонду наведена в додатку № 1.

Слід зазначити, що відповідно до Статуту, структура Укрдержфонду подається на затвердження Уповноваженому органу управління (2020 рік – Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, з 18.06.2021 року – Міністерство аграрної політики та продовольства України).

Проте, як засвідчив аудит, після зміни Уповноваженого органу управління та перепідпорядкування Укрдержфонду Міністерству аграрної політики України та продовольства України і затвердження останнім нової редакції Статуту Установи, структура Укрдержфонду не змінювалась та не затверджувалась Мінагрополітики.

Рекомендація. У зв'язку із зміною Уповноваженого органу управління та перепідпорядкування Укрдержфонду розробити та подати на затвердження

Міністерству аграрної політики та продовольства України нову структуру Установи.

В 2020–2021 роках Укрдержфонду кошторисами (за відповідними бюджетними програмами) передбачено видатки відповідно в обсязі 150 178,1 тис. грн та 65 865,4 тис. грн, у тому числі загального фонду 73 383,5 тис. грн і 15 865,4 тис. грн та спеціального – 76 794,6 тис. грн і 50 000,0 тис. гривень.

Інформація щодо виконання Укрдержфондом бюджетних програм у 2020 році та I півріччі 2021 року наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

**Стан виконання Укрдержфондом бюджетних програм
в 2020 році та I півріччі 2021 року**

тис. грн

КПКВК	Період	Затверджено на рік	Отримано залишок	Надійшло коштів за звітний період	Касові видатки	Залишок на кінець року	Відс. виконання бюдж. програм
Загальний фонд							
1201150 ⁶	2020	60 471,0	x	60 471,0	60 435,9	x	99,9
1201270 ⁷	2020	12 912,5	x	12 912,5	12 861,0	x	99,6
2801310 ⁸	I півр. 2021	15 865,4	x	7 932,8	5 827,3	x	36,7
Всього	2020	73 383,5	x	73 383,5	73 296,9	x	99,9
	I півр. 2021	15 865,4	x	7 932,8	5 827,3	x	36,7
Спеціальний фонд							
1201200 ⁹	2020	67 000,0 ¹⁰	x	67 000,0	66 745,2	x	99,6
1201270	2020	-	0,4	-	-	0,4	-
	I півр. 2021	-	0,4	-	-	0,4	-
2751270 ¹¹	2020	9 794,6	x	9 794,6	3 159,7	x	32,3
2801460 ¹²	I півр. 2021	50 000,0	x	25 000,0	-	x	0
Всього	2020	76 794,6	0,4	76 794,6	69 904,9	0,4	91,0
	I півр. 2021	50 000,0	0,4	25 000,0	-	0,4	0
Разом	2020	150 178,1	0,4	150 178,1	143 201,8	x	x
	I півр. 2021	65 865,4	0,4	32 932,8	5 827,3	0,4	x

⁶ Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників.

⁷ Організація і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу та забезпечення діяльності Аграрного фонду.

⁸ Організація і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу.

⁹ Надання кредитів фермерським господарствам.

¹⁰ Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» передбачено бюджетні призначення на надання кредитів фермерським господарствам за бюджетною програмою КПКВК 1201200, повернення кредитів, наданих з державного бюджету фермерським господарствам – за КПКВК 1201190.

¹¹ Підтримка регіональної політики України.

¹² Надання кредитів фермерським господарствам.

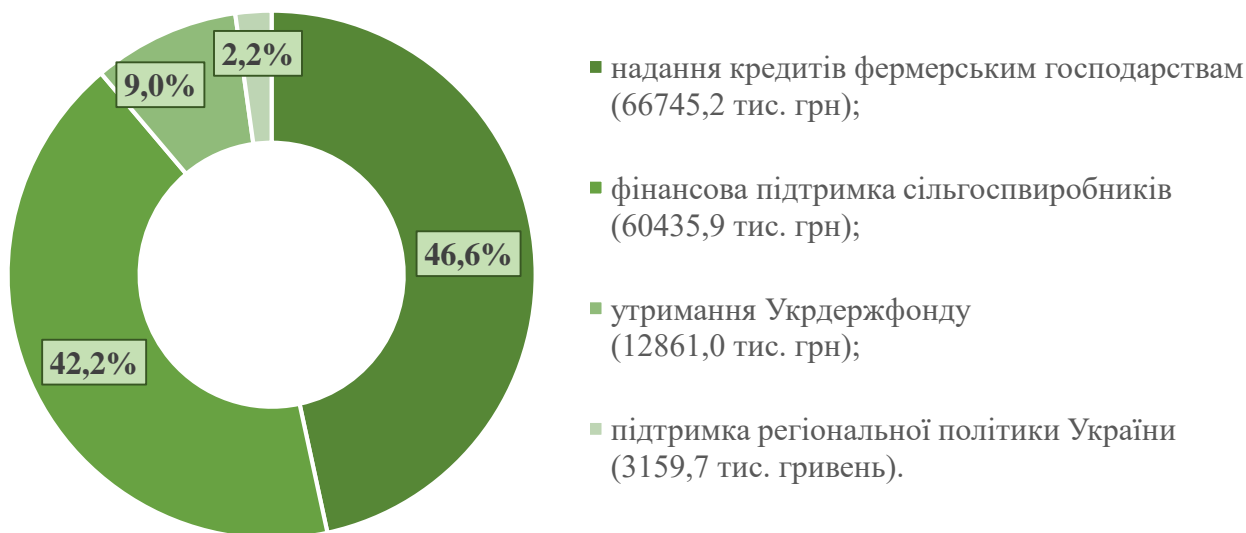
Аналіз даних, наведених в таблиці 1, засвідчує, що у 2020 році **касове виконання за бюджетними програмами, що підлягали аудиту, є таким:**

у 2020 році – 143 201,8 тис. грн, у тому числі: за загальним фондом – 73 296,9 тис. грн (99,9 відс. плану); за спеціальним – 69 904,9 тис. грн (91 відс. плану);

у I півріччі 2021 року – за загальним фондом 5 827,3 тис. грн (36,7 відс. плану) – на організацію і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу; за спеціальним – відсутнє.

Структуру касових видатків Укрдержфонду у 2020 році за бюджетними програмами за КПКВК 1201150, 1201270, 1201200, 2751270 відображає діаграма 1.

Діаграма 1. Структура касових видатків Укрдержфонду у 2020 році за бюджетними програмами за КПКВК 1201150, 1201270, 1201200, 2751270

Аналіз структури касових видатків у 2020 році засвідчив:

46,6 відс. (66 745,2 тис. грн) – становлять видатки на надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам (надання кредитів);

42,2 відс. (60 435,9 тис. грн) – на фінансову підтримку сільгоспвиробників (бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) – новоствореним фермерським господарствам; бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) для фермерських господарств (крім новостворених);

9,0 відс. (12 861,0 тис. грн) – на організацію і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу (утримання Укрдержфонду);

2,2 відс. (3 159,7 тис. грн) – на підтримку регіональної політики України.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 31 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України кредитування з бюджету – операції з надання коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, внаслідок

чого виникають зобов'язання перед бюджетом (надання кредитів з бюджету), та операції з повернення таких коштів до бюджету (повернення кредитів до бюджету). Для цілей цього Кодексу до кредитів з бюджету також належать бюджетні позички та **фінансова допомога з бюджету на поворотній основі**.

Крім того, Бюджетним кодексом України (пункт 15 частини четвертої статті 30) визначено, що кошти, отримані до спеціального фонду Державного бюджету України згідно з відповідними пунктами частини третьої цієї статті цього Кодексу спрямовуються, зокрема, на **надання кредитів фермерським господарствам**.

У 2020 році відповідно до Розпису повернення кредитів до державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету Міністерства економіки передбачались асигнування за КПКВК 1201200 «Надання кредитів фермерським господарствам», ККК 4112¹³ «Надання кредитів підприємствам, установам, організаціям».

Аудитом встановлено, що у 2020 році **134 447,9 тис. грн (93,9 відс.)** використано безпосередньо дирекцією Укрдержфонду; решта – **8 753,9 тис. грн (6,1 відс.)** – використано регіональними відділеннями Укрдержфонду. Отже, як засвідчив аудит, **кошти державного бюджету за КПКВК 1201150 «Фінансова підтримка сільгоспвиробників» та за КПКВК 1201200 «Надання кредитів фермерським господарствам» використовуються безпосередньо дирекцією Укрдержфонду** шляхом їх спрямування фермерським господарствам як фінансова підтримка сільгосптоваровиробників та надання кредитів фермерським господарствам. **Регіональні відділення Укрдержфонду фактично займаються лише збором заявок, підтвердних документів та формуванням реєстрів фермерських господарств, що претендують на одержання фінансової підтримки.**

Слід зазначити, що при плануванні видатків Укрдержфондом в окремих випадках **не дотримано вимог пункту 22 Порядку № 228** внаслідок включення до проєктів кошторисів показників видатків бюджету, які не обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю, а саме: **778,1 тис. грн** – у 2020 році за КПКВК 1201150 за напрямом фінансової підтримки розвитку фермерських господарств «Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) для фермерських господарств (крім новостворених) за жовтень – листопад 2019 року»; **3 268,2 тис. грн** – у 2020 році за КПКВК 1201270;

¹³ Відповідно до Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затвердженої наказом Міністерства фінансів від 12.03.2012 № 333, ККК 4112 відноситься до коду 4000 „Кредитування”. До цієї категорії належать платежі бюджетів усіх рівнів, у результаті яких у них з'являються фінансові вимоги до позичальників, які передбачають обов'язкове повернення коштів.

667,2 тис. грн – у 2020 році за КПКВК 2751270; **4 292,3 тис. грн** – у 2021 році за КПКВК 2801310.

У 2020 році та I півріччі 2021 року штатна чисельність у цілому по **Укрдержфонду** становила **92 од.** (з яких 20 од. – дирекції Укрдержфонду); **фактична – 78 од.** (з яких у 2020 році – 13 од., у I півріччі 2021 року – 14 од. – дирекції Укрдержфонду). Отже, у кожному регіональному відділенні Укрдержфонду штатна чисельність становить 3 од., фактична – 2–3 од. – директор, головний бухгалтер і заступник директора або головний спеціаліст.

Така організаційна структура **Укрдержфонду**, яка включає **24 його регіональних відділення**, у яких штатна чисельність (директор, головний бухгалтер, заступник директора або головний спеціаліст) становить **70 відс. загальної штатної чисельності Укрдержфонду**, є затратною, отже, потребує удосконалення.

***Рекомендація.** Удосконалити структуру Укрдержфонду, зокрема шляхом оптимізації його діяльності як державної бюджетної установи, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств.*

Наказом Укрдержфонду від 15.08.2011 № 59 затверджено Положення про бухгалтерську службу Укрдержфонду, яке визначає завдання та функціональні обов'язки бухгалтерської служби Укрдержфонду, повноваження головних бухгалтерів та вимоги до їх професійно-кваліфікаційного рівня.

Відповідно до пункту 3 цього Положення бухгалтерська служба Укрдержфонду складається із самостійного структурного підрозділу (відділу) дирекції Укрдержфонду та головних бухгалтерів регіональних відділень.

Бухгалтерська служба дирекції Укрдержфонду безпосередньо підпорядковується Генеральному директору Укрдержфонду, головні бухгалтери регіональних відділень – безпосередньо директору відділень та методично – головному бухгалтеру Укрдержфонду.

Таким чином, протягом 2020–2021 років Кабінетом Міністрів України двічі приймалися рішення щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, в результаті яких відбувалося перепідпорядкування Укрдержфонду. Це зумовило зміну механізму фінансування та зміну статусу (рівня) розпорядника бюджетних коштів. Водночас після зміни Уповноваженого органу управління та перепідпорядкування Укрдержфонду Міністерству аграрної політики та продовольства України і затвердження останнім нової редакції Статуту Установи, структура Укрдержфонду не змінювалась та не затверджувалась Мінагрополітики. На сьогодні організаційна структура Укрдержфонду є затратною, отже, потребує удосконалення, зокрема шляхом оптимізації його діяльності, як державної бюджетної установи, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств.

РЕЗЮМЕ АУДИТОРСЬКИХ ВИСНОВКІВ

Негативна думка щодо консолідованої фінансової та зведеної бюджетної звітності

Ми перевірили консолідовану фінансову звітність Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, яка містить баланс станом на 31 грудня 2020 року та звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал за рік, що закінчився зазначеною датою, а також примітки до річної фінансової звітності, включаючи короткий виклад суттєвої облікової політики, а також зведену бюджетну звітність.

На нашу думку, оскільки питання, описане в розділі «Основа для негативної думки» цього звіту, є значущим, консолідована фінансова та зведена бюджетна звітність не відображають достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Українського державного фонду підтримки фермерських господарств на 31 грудня 2020 року та його фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до *Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2017 № 307¹⁴, і Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44¹⁵.*

Основа для негативної думки

У ході аудиту було встановлено, що через невідповідність існуючої облікової політики чинному законодавству України, недієвий внутрішній контроль, фінансова звітність¹⁶ за 2020 рік містить суттєві викривлення, а саме:

- не ведеться облік гарантій і забезпечення (вартості заставного майна, визначеної договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам)¹⁷ та, як наслідок, у Примітках до річної фінансової звітності не розкрита ця суттєва

¹⁴ Зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.03.2017 за № 384/30252.

¹⁵ У редакції наказу Міністерства фінансів України від 07.02.2017 № 44, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02.03.2017 за № 297/30165.

¹⁶ Форми № 1-дс, № 2-дс, № 3-дс та № 5-дс.

¹⁷ Недотримання вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу XI).

інформація у сумі 670 757,9 тис. грн (станом на 01.01.2020) і 771 320,8 тис. грн (станом на 31.12.2020);

- при веденні обліку розрахунків із надання бюджетних субсидій фермерським господарствам фінансова звітність за 2020 рік містить суттєві викривлення, а саме: в доходах від обмінних операцій відображено доходи від необмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн¹⁸, а також, цю суму не розкрито у Примітках до фінансової звітності за 2020 рік¹⁹;
- у Примітках до фінансової звітності за 2020 рік не розкрито інформацію²⁰ про виплату у 2020 році бюджетної субсидії²¹ у сумі 38 635,2 тис. грн фермерським господарствам, включеним до зведених реєстрів у 2019 році;
- у Балансі не відображено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями на суму 37 951,4 тис. грн (станом на 01.01.2020) і 35 456,6 тис. грн (станом на 31.12.2020), на цю ж суму завищено: довгострокові і поточні зобов'язання за кредитами; поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками; інші поточні зобов'язання та списану заборгованість, яка обліковується на позабалансовому рахунку²²;
- у Балансі на початок звітного періоду занижено довгострокову дебіторську заборгованість на суму 4 866,0 тис. грн, на цю ж суму завищено поточну дебіторську заборгованість за наданими кредитами, іншу поточну дебіторську заборгованість, списану дебіторську заборгованість, яка обліковується на позабалансовому рахунку²³.

Крім того, в ході аудиту було встановлено, що дирекцією Укрдержфонду не здійснено уточнення сум заборгованості із простроченим терміном, що призвело до відображення недостовірної суми простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами²⁴ на

¹⁸ Недотримання вимог Порядку № 307 (пункти 2 та 3 розділу II).

¹⁹ Порухення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи» (пункт 2 розділу IV) та 135 «Витрати» (пункт 1 розділу V).

²⁰ Порухення національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу IX).

²¹ Порядок № 106 (у редакції, яка діяла до 27.04.2021, пункти 11-1 та 11-2).

²² Недотримання вимог Порядку № 307 (пункт 1 розділу II).

²³ Недотримання вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 5 розділу III), Порядку № 307, Плану рахунків.

²⁴ Форма № 7 д.1 за КПКВК 1201200.

31.12.2020, а саме: завищено суми простроченої заборгованості на 3 786,6 тис. грн і на 2 816,9 тис. грн за загальним та спеціальним фондами відповідно²⁵.

Щодо оцінки правильності ведення, повноти обліку і достовірності звітності за перше півріччя 2021 року

Проміжна консолідована фінансова та зведена бюджетна звітність не відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Українського державного фонду підтримки фермерських господарств за перше півріччя 2021 року. Зокрема, з недотриманням:

Плану рахунків Укрдержфондом та регіональними відділеннями не відображено на рахунку 061 «Гарантії та забезпечення отримані розпорядниками бюджетних коштів» вартість заставного майна станом на 01.07.2021 у сумі 760 184,9 тис. гривень;

вимог пункту 5 розділу III НП(С)БО 101²⁶ «Подання фінансової звітності», пункту 1 розділу II Порядку № 307, Плану рахунків у Балансі станом на 01.07.2021:

- не відображено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у сумі 20 895,3 тис. грн та одночасно завищено довгострокові, поточні зобов'язання за кредитами та інші поточні зобов'язання на 20 533,8 тис. грн; 344,0 тис. грн; 17,5 тис. грн;

- занижено довгострокову дебіторську заборгованість на 361,5 тис. грн та одночасно завищено поточну (за наданими кредитами) та іншу дебіторську заборгованість на 344,0 тис. грн та 17,5 тис. грн;

пункту 4 розділу III Порядку № 44 дирекцією Укрдержфонду не здійснено уточнення сум заборгованості із простроченим терміном, що призвело до відображення недостовірної суми простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1) станом на 01.07.2021, а саме: за КПКВК 1201200 завищено суми простроченої заборгованості за загальним фондом на 392,8 тис. грн, за спеціальним – 416,0 тис. гривень.

Враховуючи зазначене, існують ризики щодо викривлення, а отже, і недостовірності консолідованої фінансової та зведеної бюджетної звітності за 2021 рік.

²⁵ Недотримання пункту 4 розділу III Порядку № 44.

²⁶ Відповідно до листа Міністерства фінансів України від 28.03.2017 № 35220-06-5/8303 косолидована фінансова звітність складається за формами, визначеними НП(С)БОДС 101, шляхом впорядкованого додавання показників фінансової звітності контрольованих суб'єктів державного сектору до аналогічних показників фінансової звітності контролюючого суб'єкта державного сектору відповідно до вимог, визначених пунктом 3 розділу II НП(С)БОДС 102 «Консолідована фінансова звітність».

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНКА ПРАВИЛЬНОСТІ ВЕДЕННЯ І ПОВНОТИ ОБЛІКУ

1.1. Стан внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту

Частиною третьою статті 26 Бюджетного кодексу України передбачено, що розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Принципи та елементи внутрішнього контролю, питання організації і здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів, визначені Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 (далі – Основні засади).

Аудитом встановлено, що внутрішні документи, спрямовані на забезпечення функціонування елементів внутрішнього контролю (внутрішнє середовище, управління ризиками, заходи контролю, інформація та комунікація, моніторинг), керівником Укрдержфонду не розроблялись та не затверджувались, що свідчить про неврахування вимог Основних засад (пункт б).

Довідково. Згідно з пунктом 5 Основних засад система внутрішнього контролю в установі складається з таких елементів:

внутрішнє середовище – процеси, операції, регламенти, структури та розподіл повноважень щодо їх виконання, правила та принципи управління людськими ресурсами, спрямовані на забезпечення виконання установою завдань і функцій та досягнення встановлених мети (місії), стратегічних та інших цілей, планів і вимог щодо діяльності установи;

управління ризиками – діяльність керівництва та працівників установи з ідентифікації ризиків, проведення їх оцінки, визначення способів реагування на ідентифіковані та оцінені ризики, здійснення перегляду ідентифікованих та оцінених ризиків для виявлення нових та таких, що зазнали змін;

заходи контролю – сукупність запроваджених в установі управлінських дій, які здійснюються керівництвом та працівниками установи для впливу на ризики з метою досягнення установою визначених мети (місії), стратегічних та інших цілей, завдань, планів і вимог щодо діяльності установи;

інформація та комунікація (інформаційний та комунікаційний обмін) – створення інформації, здійснення її збору, документування, проведення аналізу, передача інформації та користування нею керівництвом і працівниками установи для виконання і оцінювання результатів виконання завдань та функцій;

моніторинг – відстеження стану організації та функціонування системи внутрішнього контролю в цілому та/або окремих його елементів.

Елементи внутрішнього контролю взаємопов'язані, стосуються всієї діяльності та фінансових і нефінансових процесів в установі.

Керівник установи забезпечує належне функціонування та зв'язок усіх елементів внутрішнього контролю.

Відповідно внутрішніми документами Укрдержфонду з недотриманням вимог підпункту 2 пункту 8 Основних засад не врегульовані питання щодо управління ризиками, а саме: визначення відповідальних посадових осіб за здійснення координації управління ризиками; здійснення ідентифікації ризиків в установі та у кожному структурному підрозділі; визначення порядку та підходів до оцінювання ідентифікованих ризиків за ймовірністю їх виникнення та суттєвістю впливу на здатність установи виконувати визначені актами законодавства завдання і функції для досягнення визначених мети (місії), стратегічних та інших цілей діяльності установи; обрання способів реагування на ідентифіковані та оцінені ризики (зменшення, прийняття, розділення чи уникнення); визначення порядку інформування керівництва установи про проведену оцінку ризиків, ризикові сфери діяльності установи для прийняття рішення щодо вжиття заходів контролю; встановлення періодичності здійснення перегляду ідентифікованих та оцінених ризиків для виявлення нових та таких, що зазнали змін; документування управління ризиками.

Крім того, з недотриманням вимог підпункту 4 пункту 8 Основних засад запроваджений в Укрдержфонді інформаційний та комунікаційний обмін не передбачає встановлення порядків обміну інформацією всередині установи та із зовнішніми користувачами (процедури, форми, обсяги, строки, перелік надавачів та отримувачів інформації, вимоги до інформації фінансового і нефінансового характеру, збереження інформації); встановлення порядків та графіків складення і подання звітності; оприлюднення інформації про діяльність установи. **Отже, інформаційний та комунікаційний обмін не забезпечує надання керівництву та працівникам установи повної, своєчасної та достовірної інформації, необхідної для виконання покладених на них завдань і функцій.**

Єдиним документом з урегулювання питань щодо організації документообігу та роботи з документами є Інструкція з діловодства Мінекономрозвитку, затверджена наказом Мінекономрозвитку від 01.08.2017 № 1150 та наказом Укрдержфонду від 04.11.2019 № 81/1, прийнята до використання в частині, що відповідає функціональній діяльності Укрдержфонду. Однак аудитом встановлено, що практичне застосування цієї інструкції в Укрдержфонді неможливе, так як в ній визначені загальні вимоги до документування управлінської інформації і організації роботи з документами в структурних підрозділах Мінекономрозвитку, тобто, ця процедура внутрішнього контролю не відповідає потребам господарської діяльності Укрдержфонду і не може застосовуватись.

Проведеним аудитом встановлено, що в Укрдержфонді з недотриманням вимог підпункту 5 пункту 8 Основних засад не запроваджений моніторинг,

який повинен забезпечувати виявлення та оцінку відхилень у функціонуванні системи внутрішнього контролю та/або окремих його елементів і вжиття заходів для усунення таких відхилень.

На виконання статті 13-1 Закону України від 14.10.2014 «Про запобігання корупції» Укрдежфонд наказом від 27.01.2020 № 8 визначив уповноважену особу з питань запобігання корупції та затвердив положення про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції.

Аудитом встановлено, що з передбачених вищевказаним положенням завдань уповноваженою особою з питань запобігання корупції Укрдержфонду в 2020 році та I півріччі 2021 року не здійснювались: розроблення, організація та контроль за проведенням заходів щодо запобігання корупційним правопорушенням та порушенням, пов'язаним з корупцією; організація роботи з оцінки корупційних ризиків у діяльності Укрдержфонду, підготовки заходів щодо їх усунення, внесення керівнику відповідних пропозицій; заходи з виявлення конфлікту інтересів. Отже, в Укрдержфонді не забезпечено додержання працівниками вимог законодавства у сфері запобігання і виявлення корупції. При цьому правила етичної поведінки в Укрдержфонді взагалі не розроблені та не затверджені, що свідчить про недотримання вимог підпункту 1 пункту 8 Основних засад.

Слід зазначити, що з недотриманням вимог підпункту 1 пункту 8 Основних засад внутрішніми документами Укрдержфонду не врегульоване питання і щодо внутрішнього середовища органу, а саме: складення та подання звітності про результати діяльності (порядки запровадження управлінської відповідальності та підзвітності, включаючи показники, досягнуті під час виконання поставлених завдань та заходів, рівні, форми та строки звітування), зокрема фінансової та бюджетної звітності.

Разом з тим аудитом встановлено, що Укрдержфондом при організації і здійсненні внутрішнього контролю не враховано Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю.

Рекомендація. з метою забезпечення реалізації абзацу першого частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України Укрдержфонду рекомендується дотримуватись вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та врахувати Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995.

Аудитом встановлено, що в 2020 році та I півріччі 2021 року Укрдержфонд застосовував такі процедури внутрішнього контролю: авторизація; інвентаризація. Однак із недотриманням вимог підпункту 3 пункту 8 Основних вимог внутрішніми документами Укрдержфонду не врегульоване питання щодо здійснення заходів контролю, а саме – процедури авторизації.

Аналізом процедур внутрішнього контролю встановлено, що всі твердження, які перевіряються під час аудиту, охоплені лише процедурою авторизації. Процедура внутрішнього контролю «Інвентаризація» охоплює твердження щодо: існування, прав та зобов'язань, повноти, точності, оцінки та розподілу.

Проведеним аудитом встановлено, що процедуру внутрішнього контролю авторизації розроблено у міру потреби здійснення відповідних господарських операцій. Результати оцінки операційної ефективності процедури авторизації наведено у відповідних розділах Звіту.

Порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів визначено Положенням № 879.

Відповідно до наказу Укрдержфонду від 30.10.2020 № 83 (зі змінами, внесеними наказом від 07.12.2020), у період 09.12.2020 – 22.12.2020 проведено інвентаризацію активів та зобов'язань Укрдержфонду станом на 01.11.2020.

Аудитом встановлено, що при проведенні інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості Укрдержфондом **із недотриманням вимог пункту 7 розділу III Положення № 879 не здійснено звірку документів і записів у реєстрах обліку і перевірку обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках при оформленні актів інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами та не надіслано усім дебіторам виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності заборгованості.**

Як наслідок, при відображенні результатів інвентаризації, Укрдержфондом у протоколах інвентаризаційної комісії та актах інвентаризації надано недостовірну інформацію щодо дебіторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам у сумі **63 895,5 тис. грн**, а не суму, яка фактично обліковується Укрдержфондом станом на **01.11.2020 (281 315,0 тис. грн)** та кредиторської заборгованості у сумі **348 821,9 тис. грн** (фактично обліковується станом на 01.11.2020 – **284 926,5 тис. гривень**).

Крім того, Укрдержфондом не складено довідку про дебіторську і кредиторську заборгованості, щодо яких строк позовної давності минув, із зазначенням найменування і місцезнаходження таких дебіторів, суми, причини, дати і підстави виникнення заборгованості, яка додається до акта інвентаризації розрахунків.

Це свідчить про формальний підхід Укрдержфонду при проведенні інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Аудитом встановлено, що з **недотриманням пункту 18 розділу II Положення № 879 в інвентаризаційних описах запасів та необоротних активів відсутні підписи матеріально відповідальної особи.** Також відсутня інформація про матеріально відповідальну особу у графі 3 протоколів інвентаризаційної комісії, графі 5 звіральної відомості результатів інвентаризації запасів та у графі 5

звіряльної відомсті результатів інвентаризації необоротних активів. Проте матеріально відповідальна особа за зберігання матеріальних цінностей призначена за наказом Укрдержфонду від 02.12.2019 № 85.

Відповідно до звернення контрольної групи Рахункової палати, Укрдержфондом згідно з наказом від 26.10.2021 № 76 доручено інвентаризаційній комісії Укрдержфонду провести вибірккову інвентаризацію матеріальних цінностей з перевіркою їх фактичної наявності і документального підтвердження станом на 27.10.2021, у присутності працівників контрольної групи Рахункової палати.

Спостереженням за проведенням інвентаризації комісією встановлено розбіжність, а саме облік програмного забезпечення (програмний відеомікшер vMix BASIC HD) у складі малоцінних необоротних матеріальних активів, що призвело до викривлення фінансової звітності та завищення валюти балансу на суму 3,9 тис. гривень. Проте інвентаризаційна комісія Укрдержфонду не скористалась правом додати до протоколу інформацію, що є суттєвою для прийняття рішень щодо визнання і оцінки активів і зобов'язань та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності (пункт 1 розділу IV Положення № 879). Виявлена розбіжність у протоколі інвентаризаційною комісією Укрдержфонду не відображена.

Таким чином, процедура внутрішнього контролю «Інвентаризація» не забезпечує повноту відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності всіх активів та зобов'язань установи.

Отже, Рахункова палата не може покластись на процедуру внутрішнього контролю «Інвентаризація» Укрдержфонду, що призводить до збільшення обсягу вибірки при перевірці активів та зобов'язань.

Рекомендація. З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності Укрдержфонду рекомендується перед складанням річної звітності провести суцільну інвентаризацію, яка повинна охопити всі активи установи незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі предмети, що перебувають на модернізації, у ремонті незалежно від технічного стану. Також інвентаризації підлягають активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать Укрдержфонду, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні, інші активи.

Проведеним аудитом встановлено, що в Укрдержфонді відсутній підрозділ внутрішнього аудиту. В таких умовах керівництво Укрдержфонду позбавлене можливості отримання об'єктивних і незалежних висновків і рекомендацій щодо: функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення, удосконалення системи управління, запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності Укрдержфонду.

Таким чином, аудит засвідчив, що організація і здійснення внутрішнього контролю Укрдержфондом у 2020 році та I півріччі 2021 року проводилися з недотриманням вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062, та без урахування Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю, що в умовах відсутності підрозділу внутрішнього аудиту посилювало ризики незабезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової і бюджетної звітності.

1.2. Оцінка правильності ведення, повноти бухгалтерського обліку

Відповідно до НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» облікова політика визначається на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Облікова політика суб'єкта державного сектору визначається у розпорядчому документі, в якому мають бути встановлені методи оцінки, обліку, види сегментів та їх пріоритетність, процедури, які має застосовувати суб'єкт державного сектору та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більше ніж один варіант, а також порядок організації бухгалтерського обліку.

Суб'єкт державного сектору має послідовно застосовувати облікову політику таким чином, щоб фінансова звітність відповідала всім вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Проведеним аудитом встановлено, що у 2020 році та I півріччі 2021 року в Укрдержфонді діяло Положення про облікову політику, затверджене наказом Укрдержфонду від 05.05.2017 № 28, яке з недотриманням вимог Закону № 996 (пункт 5 статті 8) не погоджене з Мінагрополітики та містить посилання на низку нормативно-правових актів з ведення бухгалтерського обліку, які втратили чинність. Виявлені порушення та недоліки ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності свідчать про необхідність дотримання облікової політики та її подальшого вдосконалення.

Ведення бухгалтерського обліку у 2020 році та I півріччі 2021 року в Укрдержфонді здійснювалося за допомогою автоматизованої системи «UA-Бюджет» (далі – програма «UA-Бюджет»), а складання консолідованої звітності за допомогою автоматизованої системи «Є-звітність». Частково розрахунки у 2020 році та I півріччі 2021 року здійснювались із застосуванням системи дистанційного обслуговування Казначейства. Бухгалтерський облік господарських операцій здійснюється в хронологічному порядку за меморіально-ордерною формою обліку.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ РІЧНОЇ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ТА ЗВЕДЕНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1 Аудит розрахунків з оплати праці

Аудитом встановлено, що у 2020 році та першому півріччі 2021 року **Укрдержфондом та його регіональними відділеннями на заробітну плату з нарахуваннями** використано **17 627,0 тис. грн** (за загальним фондом – 17 055,6 тис. грн, за спеціальним – 571,4 тис. грн), у тому числі:

у 2020 році – 12 035,7 тис. грн (за загальним фондом – 11 464,3 тис. грн, за спеціальним – 571,4 тис. грн), з яких на заробітну плату 9 831,6 тис. грн, нарахування на оплату праці – 2 204,1 тис. гривень;

у першому півріччі 2021 року – 5 591,3 тис. грн (за загальним фондом), з яких на заробітну плату 4 583,7 тис. грн, нарахування на оплату праці – 1 007,6 тис. гривень.

Дирекцією Укрдержфонду у 2020 році та першому півріччі 2021 року на заробітну плату з нарахуваннями використано **5 767,6 тис. грн** (за загальним фондом – 5 196,2 тис. грн, за спеціальним – 571,4 тис. грн), що становить 32,7 відс. усіх касових видатків, спрямованих на заробітну плату з нарахуваннями (**17 627,0 тис. грн**), у тому числі:

у 2020 році – 3 913,7 тис. грн (за загальним фондом – 3 342,3 тис. грн, за спеціальним – 571,4 тис. грн), з яких на заробітну плату 3 164,2 тис. грн, нарахування на оплату праці – 749,5 тис. гривень;

у першому півріччі 2021 року – 1 853,9 тис. грн (за загальним фондом), з яких на заробітну плату 1 512,2 тис. грн, нарахування на оплату праці – 341,7 тис. гривень.

Аналізом структури заробітної плати Укрдержфонду встановлено, що із загальної суми нарахованої заробітної плати в 2020 році частка посадових окладів становить 46,6 відс. (дирекції Укрдержфонду – 16,7 відс.), стимулюючих виплат (надбавка за складність і напруженість у роботі, премія) – 39,8 відс. (дирекції Укрдержфонду – 52,1 відсотка). В I півріччі 2021 року частка посадових окладів становить 53,8 відс. (дирекції Укрдержфонду – 20,2 відс.), стимулюючих виплат (надбавка за складність і напруженість у роботі, премія) – 38 відс. (дирекції Укрдержфонду – 61,4 відс.) (таблиця 2).

Структура заробітної плати

тис. грн

Види нарахувань	Укрдержфонд, усього				у т. ч.: дирекція Укрдержфонду			
	2020 рік		I півр. 2021 року		2020 рік		I півр. 2021 року	
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %
Посадові оклади	3116,2	46,6	2040,8	53,8	557,7	16,7	395,2	20,2
Надбавка за складність і напруженість у роботі	1557,4	23,3	1014,6	26,7	272,4	8,1	193,2	9,9
Премія	1104,4	16,5	428,8	11,3	1472,5	44,0	1006,7	51,5
Матеріальна допомога	289,8	4,3	105,8	2,8	81,6	2,4	23,2	1,2
Інші виплати (відпустки, тимчасова непрацездатність, сумісництво, відрядження, інші)	623,0	9,3	206,5	5,4	496,6	14,8	334,8	17,2
Доплата за проєкт	0,0	0,0	0,0	0,0	468,0	14,0		
Разом	6690,8	100,0	3796,5	100,0	3348,8	100,0	1953,1	100,0

Фактичні витрати на заробітну плату працівників дирекції Укрдержфонду в 2020 році становили 3 348,8 тис. грн (генеральний директор та його заступники – 1 172,5 тис. грн, бухгалтерська служба – 758,5 тис. грн, начальники відділів та їх заступники – 1 031,3 тис. грн, інші працівники – 386,5 тис. грн), або 33,4 відс. загальних витрат на заробітну плату (10 029,4 тис. грн), **у I півріччі 2021 року – 1 953,1 тис. грн** (генеральний директор та його заступники – 550,3 тис. грн, бухгалтерська служба – 627,9 тис. грн, начальники відділів та їх заступники – 546,8 тис. грн, інші працівники – 228,1 тис. грн), або 34 відс. загальних витрат на заробітну плату (5 744,4 тис. гривень).

Фактичні витрати на заробітну плату працівників регіональних відділень Укрдержфонду в 2020 році становили 6 680,6 тис. грн (керівників – 3 195,8 тис. грн, бухгалтерів – 2 671,7 тис. грн, головних спеціалістів – 813,1 тис. грн), або 66,6 відс. загальних витрат на заробітну плату (10 029,4 тис. грн), **у I півріччі 2021 року – 3 791,3 тис. грн** (керівників – 1 815,2 тис. грн, бухгалтерів – 1 503,4 тис. грн, головних спеціалістів –

472,7 тис. грн), або 66 відс. загальних витрат на заробітну плату (5 744,4 тис. гривень).

Крім того, у 2020 році дирекцією Укрдержфонду на заробітну плату з нарахуваннями використано кошти спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 2751270 «Підтримка регіональної політики України» у сумі **571,4 тис. грн**, з яких на заробітну плату – 468 тис. грн і нарахування на оплату праці – 103,4 тис. гривень.

У межах бюджетної програми за КПКВК 2751270 «Підтримка регіональної політики України» Укрдержфондом реалізовувався проєкт «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» (далі – Проєкт), відповідно до розділу III якого передбачалась оплата праці одного менеджера Проєкту (заробітна плата на місяць 15,0 тис. грн, нарахування на оплату праці 3,3 тис. грн) та трьох спеціалістів групи, з них один ІТ-спеціаліст (заробітна плата одного спеціаліста на місяць 8,0 тис. грн, нарахування на оплату праці 1,8 тис. гривень). Усього видатки на заробітну плату та нарахування на оплату праці на один рік визначено у сумі 571,0 тис. гривень.

Водночас, як засвідчив аудит, наказом Укрдержфонду від 02.01.2020 № 01/01 створено робочу групу Проєкту та встановлено щомісячну оплату праці її учасникам з 01.01.2020 до 31.12.2020 відповідно до бюджету Проєкту з урахуванням частки учасника робочої групи: виконуючому обов'язки генерального директора Укрдержфонду – посадовий оклад менеджера Проєкту, першому заступнику та заступнику генерального директора і провідному спеціалісту загального відділу – 0,45 відс. посадового окладу спеціаліста Проєкту, головному бухгалтеру, начальнику юридичного відділу і начальнику загального відділу – 0,35 відс. посадового окладу спеціаліста Проєкту, заступнику головного бухгалтера і заступнику начальника загального відділу – 0,3 відс. посадового окладу спеціаліста Проєкту.

Слід зазначити, що у пункті 3 вказаного наказу визначено, що заробітна плата нараховується з 01.01.2020, але після затвердження паспорта і кошторису бюджетної програми за КПКВК 2751270 «Підтримка регіональної політики України». Так, наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 03.03.2020 № 64 було затверджено пропозиції щодо розподілу бюджетних коштів за проєктами регіонального розвитку. Паспорт бюджетної програми за КПКВК 2751270 був затверджений лише 01.04.2020, а кошторис за цією бюджетною програмою взагалі через чотири місяці – 29.07.2020. Унаслідок затягування бюджетного процесу в липні місяці нараховано та виплачено «доплату за проєкт» за січень-липень 2020 року (таблиця 3).

Таблиця 3

Інформація щодо виплати «доплата за проєкт» у 2020 році

тис. грн

ПІБ	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	всього
Головний бухгалтер	19,6	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	33,6
Начальник юридичного відділу	19,6	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	33,6
Начальник загального відділу	19,6	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	33,6
Заступник головного бухгалтера	16,8	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	28,8
Провідний спеціаліст загального відділу	25,2	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	43,2
Перший заступник генерального директора	25,2	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	43,2
Заступник начальника загального відділу	16,8	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	28,8
Заступник генерального директора з фінансово-економічних питань	25,2	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	43,2
В. о. генерального директора	105,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	180,0
Разом	273,0	39,0	39,0	39,0	39,0	39,0	468,0

Отже, як засвідчив аудит, фактично керівником Укрдержфонду з недотриманням умов Проєкту, який передбачав оплату праці менеджера Проєкту та трьох спеціалістів, один з яких ІТ-спеціаліст, прийнято рішення здійснювати виплати заробітної плати 9 спеціалістам, серед яких ІТ-спеціаліста взагалі не було. Відповідно до розрахунково-платіжних відомостей за липень–грудень 2020 року 9 працівникам Укрдержфонду нараховано та виплачено «доплату за проєкт» у сумі 468,0 тис. гривень.

При цьому слід зазначити, що в Укрдержфонді поєднання працівниками виконання завдань з реалізації Проєкту і обов'язків, визначених посадовими інструкціями, в обліку використання робочого часу не відображено, тобто виплати здійснювались без урахування фактично відпрацьованого часу.

Рекомендація. З метою попередження та недопущення порушень з оплати праці при виконанні додаткових до основної діяльності установи проєктів забезпечувати розподіл праці та використання робочого часу і відповідний його облік згідно з законодавством.

Аудитом встановлено, що у зв'язку зі зміною відомчого підпорядкування та із затримкою переоформлення документів, станом на **01.07.2021** обліковувалась **кредиторська заборгованість із виплати заробітної плати в сумі 1 016,5 тис. грн** (89,6 тис. грн зареєстровано в органах Казначейства та 926,9 тис. грн не взято на облік органами Казначейства, з яких 274,7 тис. грн – заборгованість дирекції Укрдержфонду) і **нарахування на оплату праці – 225,4 тис. грн** (19,7 тис. грн зареєстровано в органах Казначейства та 205,7 тис. грн не взято на облік органами Казначейства, з яких 68,2 тис. грн – заборгованість дирекції Укрдержфонду), яка була погашена у липні 2021 року.

Аналізом даних з оплати праці в фінансовій звітності встановлено, що заборгованість дирекції Укрдержфонду із виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності у Балансі (форма № 1) відображено за рядками 1150 «інша поточна дебіторська заборгованість» (станом на 01.01.2021 – 47,0 тис. грн, 01.07.2021 – 49,9 тис. грн) та 1575 «інші поточні зобов'язання» (станом на 01.01.2021 – 47,0 тис. грн, 01.07.2021 – 40,1 тис. грн), що не відповідає вимогам пункту 1 розділу II Порядку № 307, за якими дебіторська заборгованість відображається в рядку 1140 «за розрахунками із соціального страхування», кредиторська заборгованість – рядках 1540 «за платежами до бюджету», 1560 «за розрахунками з оплати праці», що призвело до викривлення фінансової звітності на зазначені суми.

Рекомендація. При формуванні фінансової та бюджетної звітності дотримуватись вимог Порядку № 307 та Порядку № 44.

Відповідно до пункту 1.2 Положення про облікову політику Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, затвердженого наказом Укрдержфонду від 05.05.2017 № 26 (далі – Облікова політика), в Укрдержфонді застосовується меморіально-ордерна форма бухгалтерського обліку для обліку записів господарських операцій в облікових регістрах. Форми меморіальних ордерів застосовуються згідно з Інструкцією про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання, затвердженою наказом Держказначейства від 27.07.2000 № 68²⁷.

Аналізом регістрів аналітичного та синтетичного обліку виявлено низку розбіжностей, а саме: розрахунково-платіжних відомостей з меморіальними ордерами № 5 за Кт 6511 на суму **197,9 тис. грн** (2020 рік), меморіального ордера № 5 з книгою «Журнал-головна» за Кт 6511 – **214,0 тис. грн** та Кт 6313 – **24,7 тис. грн** (2020 рік) і за Кт 6313 – **15,5 тис. грн** (I півріччя 2021 року), що свідчить про **недотримання при обліку операцій з оплати праці частини третьої статті 9 Закону № 996 та глави 5 розділу II Порядку № 755.**

²⁷ Втратив чинність на підставі наказу Мінфіну від 08.09.2017 № 755, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.11.2017 за № 1416/31284.

Застосування кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку Дт 6416 Кт 6511 та Дт 8011 Кт 6511 в книзі «Журнал-головна» при відображенні відповідно **197,9 тис. грн** та **16,1 тис. грн** нарахування оплати днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів Фонду соціального страхування **не відповідає Типовій кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку**, згідно з якою застосовується кореспонденція Дт 2114 Кт 6511.

При цьому Обліковою політикою Укрдержфонду визначено Робочий план рахунків для відображення господарських операцій, яким зокрема передбачено відображення відрахувань на соціальні заходи за субрахунком 8112, що **не відповідає Плану рахунків**, відповідно до якого облік сум, витрачених та відрахованих на соціальні заходи, що нараховуються в процесі основної діяльності суб'єкта державного сектору та на виконання програм, здійснюється за субрахунком 8012 «Відрахування на соціальні заходи».

Крім того, аналіз меморіальних ордерів № 5 «Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій» показав, що для синтетичного обліку Укрдержфондом **застосовано субрахунки, які не визначені в його обліковій політиці Робочим планом рахунків для відображення господарських операцій**, а саме субрахунки 6511/0, 6511/2111, 6416/0, 63111, 63112, 8011/2111, 8012/2120.

***Рекомендація.** При формуванні облікової політики враховувати положення Плану рахунків та під час обліку операцій з оплати праці дотримуватись вимог законодавства.*

Статтею 98 Кодексу законів про працю визначено, що оплата праці працівників установ і організацій, які фінансуються з бюджету, здійснюється на підставі законів та інших нормативно-правових актів України, генеральної, галузевих, регіональних угод, колективних договорів, у межах бюджетних асигнувань.

Згідно з Обліковою політикою Укрдержфонду, заробітна плата нараховується працівникам відповідно до НП(С)БОД 132 «Виплати працівникам», Постанови № 1298 та Колективного договору²⁸. Для оформлення наказів по особовому складу, табеля обліку робочого часу та розрахунково-платіжних відомостей використовуються типові форми, затверджені Наказом № 489.

Облік використання робочого часу працівниками дирекції Укрдержфонду ведеться шляхом складання табелів використання робочого часу за першу та другу половину кожного місяця.

²⁸ В Укрдержфонді між адміністрацією і трудовим колективом укладено Колективний договір на 2018–2019 роки, який підписаний генеральним директором Покришкою О. В. та головою Ради трудового колективу Романюком Ю. Ю. і схвалений на загальних зборах трудового колективу Укрдержфонду 22.01.2018. Колективний договір зареєстровано в Управлінні соціального захисту населення Шевченківської райдержадміністрації 21.05.2018 за № 190.

В межах охопленого аудитом періоду визначено суттєві специфічні ризики при розрахунках з оплати праці, а саме: підвищення посадових окладів з 01.01.2020 відповідно до норм статті 96 Кодексу законів про працю та статті 7 Закону № 294; підвищення посадових окладів з 01.09.2020 відповідно до Постанови № 750; внесення змін Постановою № 1213 до Порядку № 100; підвищення посадових окладів з 01.01.2021 відповідно до Постанови № 29; виплата в липні 2021 року 9 працівникам Укрдержфонду доплати за проєкт за січень-липень 2021 року.

Слід зазначити, що додаткових заходів щодо зменшення таких ризиків в Укрдержфонді не вживалось.

Перевірку нарахування заробітної плати, у зв'язку зі специфічним ризиком, пов'язаним з підвищенням посадових окладів у січні, вересні 2020 року і січні 2021 року, проведено суцільним способом та встановлено, що внаслідок затримки затвердження штатних розписів, посадові оклади в січні та вересні 2020 року нараховувались без урахування підвищення і відповідно в лютому та жовтні здійснено перерахунок заробітної плати за ці періоди.

Проведеним під час аудиту перерахунком нарахування заробітної плати за січень 2020 та 2021 років порушень та недоліків не виявлено, за вересень 2020 року встановлено переплату двом працівникам: заступнику генерального директора – **0,1 тис. грн**, заступнику начальника загального відділу – **0,2 тис. гривень**. Під час аудиту здійснено утримання зайво нарахованої заробітної плати.

Разом з тим у періоді, що підлягав аудиту, досліджено та виявлено, що встановлені наказами місячні та квартальні премії в розрахунково-платіжних відомостях відображались як квартальні, премії до свят та одноразові виплати за виконання важливих доручень – як місячні премії. Крім того, виявлено ряд недоліків у наказах про преміювання працівників. Так, наприклад, у наказах від 03.04.2020 № 30 та від 27.10.2020 № 80 про преміювання працівників за I і III квартали 2020 року зазначено критерії, за якими, відповідно до Положення про матеріальне стимулювання працівників, здійснюється щомісячне преміювання.

В наказах від 08.01.2020 № 05 (преміювалось два працівники), від 07.02.2020 № 15 (один працівник) та від 23.09.2020 № 72 (два працівники) є посилення на Положення про матеріальне стимулювання працівників, а саме пункти 1.6, відповідно до якого здійснюється щомісячне преміювання, та 1.10 – здійснюється виплата винагороди за виконання важливих доручень та робіт, при цьому не вказано за який місяць здійснюється преміювання та не конкретизовано за виконання яких важливих доручень та робіт виплачується винагорода, розмір преміювання кожного працівника визначено однією сумою.

Нарахування заробітної плати за дні відпусток, які відбулись після 12 грудня 2020 року, у зв'язку зі специфічним ризиком, спричиненим зміною порядку обчислення середньої заробітної плати, проведено суцільним способом.

Аудитом встановлено, що нарахування працівникам Укрдержфонду заробітної плати за дні відпусток, які відбулись після 12 грудня 2020 року включно до травня 2021 року, при розрахунку середньоденної заробітної плати здійснювалось коригування посадових окладів у розрахунковому періоді за проміжок часу до їх підвищення у січні 2021 року на коефіцієнт їх підвищення, **при тому, що таку норму Порядку № 100 виключено змінами, внесеними Постановою № 1213.**

Крім того, в 2020 році та I півріччі 2021 року при розрахунках середньої заробітної плати для нарахування оплати за дні відпусток виявлено випадки застосування невірної кількості днів у розрахунковому періоді. Так, перерахунком нарахованої працівникам Укрдержфонду заробітної плати за дні відпусток у 2020 році встановлено недоплату в сумі **1 тис. грн** та переплату – **1,3 тис. грн**, в I півріччі 2021 року – недоплату в сумі **0,2 тис. грн** та переплату – **5,3 тис. гривень**. Під час аудиту здійснено утримання та донарахування працівникам неправильно нарахованої оплати за дні відпусток.

***Рекомендація.** З метою попередження та недопущення порушень в оплаті праці працівників, дотримуватись вимог Порядку № 100 та застосувати належні заходи внутрішнього контролю для забезпечення оплати праці згідно із законодавством.*

У періоди 2020 року та I півріччя 2021 року, в яких відсутні специфічні ризики, з метою оцінки внутрішнього контролю, проведено тестування за 20 операціями з оплати праці. За результатами тестування внутрішнього контролю порушень не виявлено. Перевірка нарахування заробітної плати працівникам Укрдержфонду у періоди, в яких відсутні специфічні ризики, здійснена із застосуванням вибірки монетарних одиниць, порушень не виявлено.

Отже, аудитом розрахунків з оплати праці встановлено, що Укрдержфондом через недотримання вимог пункту 1 розділу II Порядку № 307 та пункту 2 розділу I Порядку № 44 допущено викривлення:

- фінансової звітності за 2020 рік як активу балансу, так і пасиву на **47,0 тис. грн**, за I півріччя 2021 року активу балансу на **49,9 тис. грн**, пасиву – **40,1 тис. гривень**;

- бюджетної звітності (Довідки про дебіторську та кредиторську заборгованість за операціями, які не відображаються у формі № 7д та № 7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами») станом на **01.07.2021** на **49,9 тис. грн** – дебіторська заборгованість; **40,1 тис. грн** та **22,6 тис. грн** – кредиторська заборгованість.

Недотримання при обліку операцій з оплати праці частини третьої статті 9 Закону № 996 та глави 5 розділу II Порядку № 755 спричинило невідповідність реєстрів аналітичного та синтетичного обліку у 2020 році на **197,9 тис. грн** та **238,7 тис. грн** і у I півріччі 2021 року на **15,5 тис. гривень**.

Крім того, допущено зайві виплати працівникам Укрдержфонду у сумі 6,9 тис. грн (2020 рік – 1,6 тис. грн, I півріччя 2021 року – 5,3 тис. грн) і недоплати – 1,2 тис. грн (2020 рік – 1 тис. грн, I півріччя 2021 року – 0,2 тис. гривень).

2.2 Аудит нефінансових активів

Аудитом встановлено, що вартість нефінансових активів Укрдержфонду станом на 01.01.2020 становила 1 340,8 тис. грн (у т.ч. дирекція Укрдержфонду – 1 199,1 тис. грн), на 01.01.2021 – 2 236,8 тис. грн (1 797,4 тис. грн), на 01.07.2021 – 2 029,2 тис. грн (968,5 тис. грн) (таблиця 4).

Таблиця 4

Наявність та рух нефінансових активів Укрдержфонду у 2020 році та їх залишки станом на 01.07.2021

Нефінансові активи	Залишок на 01.01.2020	Надходження	Вибуття	Нараховано амортизації	Залишок на 01.01.2021	Залишок на 01.07.2021
Основні засоби	1062,2	241,1	326,2	-	966,9	1627,8
<i>первісна вартість</i>	2854,6	337,4	333,9	-	2858,1	3518,9
<i>знос</i>	1792,4	96,3	7,7	10,2	1891,2	1891,1
у т. ч. Дирекція – основні засоби	976,1	-	325,9	-	650,2	828,9
<i>первісна вартість</i>	1406,5	-	332,1	-	1074,4	1326,2
<i>знос</i>	430,4	-	6,2	-	424,2	497,3
Нематеріальні активи	93,9	72,0	62,0	-	103,8	320,3
<i>первісна вартість</i>	106,7	72,0	62,7	-	116,0	330,0
<i>накопичена амортизація</i>	12,8	-	0,7	0,1	12,2	9,6
у т. ч. Дирекція – нематеріальні активи	88,8	2,0	62,0	-	28,8	102,8
<i>первісна вартість</i>	88,8	2,0	62,0	-	28,8	102,8
<i>знос</i>	-	-	-	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції, у т. ч.:	-	1048,4	2,8	-	1045,6	-
<i>Дирекція – незавершені капітальні інвестиції</i>	-	1045,6	-	-	1045,6	-
Запаси, у т. ч.:	184,8	234,9	299,1	-	120,5	81,1
<i>Дирекція – запаси</i>	134,1	135,7	197,0	-	72,8	36,9
Виробництво, у т. ч.:	-	-	-	-	-	0,02
<i>Дирекція – виробництво</i>	-	-	-	-	-	-
Разом, у тому числі:	1340,8	1596,4	690,2	10,3	2236,8	2029,3
<i>Дирекція Укрдержфонду</i>	1199,1	1183,3	585,0	-	1797,4	968,5

Зміни в основних засобах за 2020 рік відбулись за рахунок:

- збільшення у загальній сумі **337,4 тис. грн**, а саме у зв'язку з внутрівідомчим переміщенням основних засобів з балансу дирекції Укрдержфонду на баланс регіональних відділень Укрдержфонду – 332,2 тис. грн; іншими

господарськими операціями, проведеними регіональними відділеннями – 5,2 тис. гривень;

- зменшення у загальній сумі **333,9 тис. грн**, а саме у зв'язку з внутрівідомчим переміщенням основних засобів з балансу дирекції Укрдержфонду на баланс регіональних відділень Укрдержфонду – 332,2 тис. грн; іншими господарськими операціями, проведеними регіональними відділеннями – 1,7 тис. гривень.

Зміни в нематеріальних активах за 2020 рік відбулись за рахунок:

- збільшення у загальній сумі **72,0 тис. грн**, а саме у зв'язку з внутрівідомчим переміщенням нематеріальних активів з балансу дирекції Укрдержфонду на баланс регіональних відділень Укрдержфонду – 60,0 тис. грн; іншими господарськими операціями, проведеними регіональними відділеннями – 12,0 тис. грн;

- зменшення у загальній сумі **62,0 тис. грн**, а саме у зв'язку з внутрівідомчим переміщенням основних засобів з балансу дирекції Укрдержфонду на баланс регіональних відділень Укрдержфонду – 60,0 тис. грн; іншими господарськими операціями, проведеними регіональними відділеннями – 2,0 тис. гривень.

Зміни у запасах за 2020 рік відбулись за рахунок їх:

- збільшення у загальній сумі **234,8 тис. грн**, у тому числі за рахунок придбання: пально-мастильних матеріалів (далі – ПММ) – 48,2 тис. грн, запасних частин – 63,2 тис. грн, інших виробничих запасів – 82,0 тис. грн, малоцінних та швидкозношуваних предметів (далі – МШП) – 40,4 тис. грн, сировини і матеріалів – 1,0 тис. грн;

- зменшення у загальній сумі **299,1 тис. грн**, у тому числі за рахунок списання ПММ – 48,2 тис. грн, запасних частин – 35,7 тис. грн, інших виробничих запасів – 171,5 тис. грн, МШП – 42,3 тис. грн, сировини і матеріалів – 1,4 тис. гривень.

Капітальні інвестиції в основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та нематеріальні активи у 2020 році змінилися за рахунок їх збільшення у сумі **1 048,4 тис. грн** у зв'язку з придбанням обладнання, комп'ютерної техніки та програмного забезпечення в рамках бюджетної програми за КПКВК 2751270 – 1 045,6 тис. грн; іншими господарськими операціями, проведеними регіональними відділеннями – 2,8 тис. гривень.

Під час попереднього вивчення об'єкта аудиту ідентифіковано такі ризики щодо обліку нефінансових активів:

- ризик невизнання активу;
- невірна класифікація нефінансових активів;
- неналежний облік матеріальних цінностей, зокрема нематеріальних активів, придбаних за бюджетні кошти.

Аудитом встановлено, що Укрдержфондом за кошти державного бюджету за КПКВК 2751270 «Підтримка регіональної політики України» (КЕКВ 3110) за бюджетною програмою згідно з договором від 11.09.2020 № 1-п придбано та

оплачено відповідно до платіжного доручення від 15.09.2020 № 14 офісні програми Office 2016 Home and Business у кількості 6 штук загальною вартістю 45,0 тис. гривень.

У договорі від 11.09.2020 № 1-п у пункті 1.1 розділу 1 «Предмет договору» зазначено, що Продавець зобов'язується передати у власність Покупцю (Укрдержфонду) офісну програму Office 2016, що відповідно до Національного класифікатора України ДК 021:2015 відповідає коду 48210000-3 (пакели мережевого програмного забезпечення), а Покупець – оплатити товар у строки, передбачені цим договором.

Довідково. Згідно з Інструкцією № 333 за кодом КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування» передбачено, зокрема, придбання оргтехніки, комп'ютерної техніки (у тому числі придбання програмного забезпечення, яке передбачене разом з придбанням комп'ютерної техніки) (підпункт 9 підпункту 3.1.1 пункту 3.1 глави 3), а за кодом КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)» – придбання (постачання) програмного забезпечення (ліцензії на право користування програмним забезпеченням), на яке майнові права не передаються користувачу, при цьому майнові та авторські права на об'єкт інтелектуальної власності на зазначене програмне забезпечення залишаються у розробника (постачальника), а замовнику надається право користування цим програмним забезпеченням без права передачі самого програмного забезпечення та/або повноважень на його користування третім особам (підпункт 12 підпункту 2.2.4 пункту 2.2 глави 2).

При цьому в розрахунку до кошторису на 2020 рік за КПКВК 2751270 передбачено придбання комп'ютерних програм за КЕКВ 2240, зокрема комплект офісних програм, програмне забезпечення для монтажу, програмне забезпечення для звуку.

Слід зазначити, що відповідно до Умов ліцензії на програмний продукт Майкрософт²⁹ програмне забезпечення надається в користування («ліцензується»).

Отже, Укрдержфонд не може придбати офісну програму Office 2016 у власність, а лише набуває права на ліцензійне використання програмного забезпечення.

Таким чином, Укрдержфондом при укладанні договору від 11.09.2020 № 1-п, був неправильно сформульований його предмет, відповідно до якого Продавець передає Укрдержфонду офісну програму Office 2016 саме у власність, а не у використання, що не відповідає Умовам ліцензії на програмний продукт Майкрософт та містить ризики визнання договору недійсним. Як наслідок, **Укрдержфондом проведено видатки для закупівлі офісних програм Office 2016 Home and Business у кількості 6 штук загальною вартістю 45,0 тис. грн за КЕКВ 3110, а не КЕКВ 2240 як передбачено підпунктом 2.2.4 пункту 2.2 глави 2 та підпунктом 3.1.1 пункту 3.1 глави 3 Інструкції № 333, що призвело до використання бюджетних коштів із порушенням норм чинного законодавства.**

²⁹ Офіційний сайт Microsoft, «Умови ліцензії на програмний продукт Майкрософт» [Електронний ресурс]. – Доступний з: https://www.microsoft.com/en-us/Useterms/Retail/Office/2019/HomeandBusiness/Useterms_Retail_Office_2019HomeandBusiness_Ukrainian.htm.

Аудитом встановлено, що в порушення вимог частини п'ятої статті 9 **Закону № 996**, відповідно до якої господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені, дирекцією Укрдержфонду придбаний у листопаді 2020 року ручний мікрофон Lewitt MTP550DMS з перемикачем (видаткова накладна від 05.11.2020 № РН- 04115) вартістю **3,3 тис. грн**, оприбуткований у вересні 2021 року. Зазначене призвело до **викривлення фінансової звітності**, а саме до **зниження валюти балансу станом на 01.01.2021 на 3,3 тис. гривень**.

З недотриманням вимог Плану рахунків, відповідно до якого для обліку акцій передбачений субрахунок **2511 «Придбані акції»**, Укрдержфондом **сертифікат акцій UA1011281003** з кількістю цінних паперів 53632 шт. номінальною вартістю 0,50 грн, тобто на загальну суму **26,8 тис. грн**, обліковується на **субрахунок 1216 «Інші нематеріальні активи»**, що призвело до **завищення вартості нематеріальних активів з одночасним зниженням вартості довгострокових фінансових інвестицій**, у тому числі акцій та інших форм участі в капіталі у сумі **26,8 тис. грн**, і як наслідок, до **викривлення фінансової звітності** станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та 01.07.2021.

Слід зазначити, що відповідно до сертифікату, емітентом є Відкрите акціонерне товариство «Банк Народний капітал» ЄДРПОУ 20026740, яке згідно з інформацією, розміщеною в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на сайті Міністерства юстиції України³⁰ від 21.12.2020 (номер запису: 1000731110032013795), ліквідовано. У зв'язку з цим **зазначений сертифікат акцій, через відсутність його потенціалу корисності та імовірності отримання економічних вигід, не відповідає критеріям визнання, передбаченим НП(С)БО 133 «Фінансові інвестиції»**.

Рекомендація. З метою приведення обліку активів у відповідність до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі, Укрдержфонду рекомендовано списати сертифікат акцій UA1011281003 з балансу у зв'язку із його невідповідністю критеріям визнання.

Крім того, протягом періоду, охопленого аудитом, на балансі дирекції Укрдержфонду як інші нематеріальні активи обліковуються на субрахунок 1216 такі комп'ютерні програми: офісні програми Office 2016 Home and Business 2016, Microsoft Office Home and Business, Magix Vegas Pro, Sound Forge Pro, Операційна система Microsoft Windows 10, придбані за типовими договорами від постачальників, що не передбачають передачі виключного права на програмне забезпечення.

Довідково. Відповідно до пункту 2 розділу II НП(С)БО 122, для цілей бухгалтерського обліку нематеріальні активи включають, зокрема, авторське та суміжні з ним права (право на

³⁰ Офіційний сайт Міністерства юстиції України. [Електронний ресурс]. – Доступний з: usr.minjust.gov.ua

літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислювальних машин, компіляції даних (бази даних), виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо); інші нематеріальні активи (право на провадження діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо).

Разом з тим згідно з пунктом 4 розділу II Методичних рекомендацій з обліку нематеріальних активів, зарахування на баланс і використання придбаних (створених) об'єктів нематеріальних активів здійснюється на підставі відповідного первинного документа. При цьому в первинному документі зазначаються назви документів, згідно з якими такий об'єкт нематеріальних активів вводиться в господарський оборот, зокрема патент, свідоцтво, ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використанням об'єкта права інтелектуальної власності, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності тощо. Таким чином, нематеріальним активом комп'ютерні програми можуть бути за умови, якщо установа має виключне право на програму або вона була створена самостійно бюджетною установою чи на її замовлення з отриманням таких прав.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 11 НП(С)БО 122, якщо актив не відповідає критеріям визнання нематеріального активу, то витрати, пов'язані з його придбанням (створенням), визнаються витратами того періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальними активами. **Отже, комп'ютерні програми не відповідають критеріям та не підлягають взяттю на облік як нематеріальні активи, а підлягають віднесенню на витрати установи.**

Таким чином, безпідставне відображення у балансі вартості комп'ютерних програм як нематеріальних активів призвело до завищення валюти балансу у сумі 60,0 тис. грн станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на суму 304,0 тис. грн станом на 01.07.2021.

Рекомендація. З метою належного обліку комп'ютерних програм як нематеріальних активів, провести їх інвентаризацію щодо відповідності критеріям визнання і оцінки. За результатами інвентаризації, у разі невідповідності комп'ютерних програм критеріям визнання активом, списати їх з балансу відповідно до вимог НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи» та з урахуванням Методичних рекомендацій з обліку нематеріальних активів.

Проведеним аудитом у дирекції Укрдержфонду встановлено, що внаслідок недотримання вимог абзацу четвертого розділу IV пункту 2 Порядку № 307 та підпункту 1.6 пункту 1 розділу VII НП(С)БО 121 «Основні засоби» **знижено на 92,2 тис. грн сум у рядку 2850 «Амортизація» (за звітний період) розділу IV Звіту про фінансові результати за 2020 рік внаслідок відображення у розділі I «Основні засоби» форми № 5-дс Примітки до річної фінансової звітності за 2020 рік суми нарахованої амортизації 92,2 тис. грн (за звітний період) у складі нарахованого зносу за минулі періоди, що призвело до викривлення фінансової звітності.**

Аудитом встановлено, внаслідок недотримання дирекцією Укрдержфонду вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», НП(С)БО 121 «Основні

засоби», НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи», НП(С)БО 123 «Запаси» у частині розкриття у примітках до річної фінансової звітності за 2020 рік (форма 5-дс) інформації, що містить додатковий аналіз статей звітності, а саме нефінансових активів, з метою забезпечення її зрозумілості та доречності, призвело до викривлення інформації у розрізі груп нефінансових активів, а саме:

- у розділі I «Основні засоби» не відображено суми малоцінних необоротних матеріальних активів станом на 01.01.2020 – 313,5 тис. грн (у т. ч. суми їх зносу 154,8 тис. грн), вибуття за звітний рік – 154,6 тис. грн (у т. ч. знос – 77,3 тис. грн), залишку станом на 01.01.2021 – 159,0 тис. грн (у т. ч. зносу – 81,8 тис. гривень).

Одночасно завищені суми інших основних засобів станом на 01.01.2020 – 313,5 тис. грн (у т. ч. знос – 154,8 тис. грн), вибуття – 154,6 тис. грн (знос не відображено), на 01.01.2021 – 159,0 тис. грн (у т. ч. 154,8 тис. гривень).

Крім того допущено:

- заниження суми у рядку «Машини та обладнання» накопиченого зносу при вибутті – на 15,0 тис. грн; зносу станом на 01.01.2021 – 73,0 тис. грн;

- невідображення суми 92,2 тис. грн нарахованої амортизації за рік, у т. ч. машини та обладнання – 88,0 тис. грн, малоцінні необоротні матеріальні активи – 4,2 тис. грн;

- у розділі II «Нематеріальні активи» дирекцією Укрдержфонду допущено завищення суми вибуття та надходження за звітний період активів у сумі 2,0 тис. грн, у зв'язку з подвійними проводками Дт 1216 Кт 1216 при внутрішньому переміщенні в межах дирекції Укрдержфонду;

- у розділі III «Капітальні інвестиції» допущено завищення на кінець року сум капітальних інвестицій в основні засоби на 213,8 тис. грн та капітальних інвестицій в інші необоротні матеріальні активи на 60,2 тис. грн, одночасно із заниженням капітальних інвестицій в нематеріальні активи на 274,0 тис. грн;

- у розділі IV «Виробничі запаси» допущено завищення надходження та вибуття запасних частин, МШП та інших виробничих запасів на 15,4 тис. грн, 0,7 тис. грн та 12,7 тис. гривень.

Довідково. За поясненням спеціалістів Укрдержфонду, розбіжності виникли у зв'язку з подвійними проводками, а саме Дт 1515 Кт 1515, Дт 1518 Кт 1518, Дт 1812 Кт 1812 при внутрішньому переміщенні товарно-матеріальних цінностей.

Рекомендація. З метою розкриття інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності та забезпечення належного заповнення форм фінансової звітності (зокрема форми № 1-дс «Баланс», форми № 2-дс «Звіт про фінансові результати» та форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності») Укрдержфонду рекомендовано дотримуватись вимог Закону № 996 та відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі та посилити заходи внутрішнього контролю, передбачені

Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062.

Аудитом встановлено, що з недотриманням вимог пункту 1 глави 9 розділу II Порядку № 755, операції з внутрівідомчого переміщення у 2020 році з балансу дирекції Укрдержфонду на баланс регіональних відділень Укрдержфонду нефінансових активів за субрахунками 1014 «Машини та обладнання» на суму 177,6 тис. грн (накопичений знос на суму 21,1 тис. грн), 1113 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» – 154,6 тис. грн (накопичений знос – 77,3 тис. грн) та 1216 «Інші нематеріальні активи» – 60,0 тис. грн, Укрдержфондом не відображено в меморіальному ордері № 9.

Аналогічно протягом I півріччя 2021 року операції з внутрівідомчого переміщення за субрахунком 1014 на суму 495,0 тис. грн (накопичений знос 2,4 тис. грн) та субрахунком 1216 – 230,1 тис. грн також не відображено в меморіальному ордері № 9.

Крім того, встановлено невідповідність форм бухгалтерських довідок, що формуються в програмі «UA-Бюджет», формі бухгалтерської довідки, затвердженій Наказом № 755.

Рекомендація. Укрдержфонду рекомендовано господарські операції з внутрівідомчого переміщення нефінансових активів відображати в меморіальному ордері № 9 відповідно до вимог Порядку № 755. Разом з тим привести форми облікових реєстрів в програмі «UA-Бюджет» у відповідність до форм, затверджених Наказом № 755.

Аудитом встановлено, що Укрдержфондом відображено на позабалансовому рахунку 073 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей розпорядників бюджетних коштів» нестачі на загальну суму **181,2 тис. грн**, у тому числі: **63,8 тис. грн** – Донецького відділення; **3,0 тис. грн** – Запорізького відділення; **36,5 тис. грн** – Київського відділення; **21,1 тис. грн** – Миколаївського відділення; **4,1 тис. грн** – Одеського відділення Укрдержфонду та **52,7 тис. грн** – дирекції Укрдержфонду.

Довідково. Нестачі на загальну суму 52,7 тис. грн у дирекції Укрдержфонду виникли у зв'язку з крадіжками. Дирекцією Укрдержфонду направлено заяву від 09.06.2009 № 53-4/245 до прокуратури Шевченківського району м. Києва про притягнення до кримінальної відповідальності колишнього генерального директора, через неповернення ним майна вартістю 9,6 тис. грн до Укрдержфонду. Проте виходячи з положень статті 49 КК України, строки притягнення до кримінальної відповідальності пройшли.

Нестачі у сумі 43,1 тис. грн виникли через втрату у 2014 році автомобіля, у зв'язку з чим Укрдержфонд неодноразово звертався листами до уповноважених органів, зокрема листом від 02.03.2017 № 53-4/70 до Оболонського УП ГУНП у м. Києві з заявою про вчинення злочину. Проте Оболонським УП ГУНП у м. Києві Укрдержфонду відмовлено у внесенні заяви до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Таким чином, аудитом нефінансових активів встановлено, що Укрдержфондом у 2020 році їх облік здійснювався з недотриманням вимог Закону № 996 та відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі, а складання фінансової звітності та розкриття інформації в частині обліку нефінансових активів – з недотриманням вимог Порядку № 307. Як наслідок, фінансова звітність за 2020 рік і примітки до фінансової звітності (форма № 5-дс) містять викривлення та недостовірні дані.

Так, занижено валюту балансу станом на 01.01.2021 на 3,3 тис. грн; завищено валюту балансу станом на 01.01.2020 та 01.01.2021 у сумі 60,0 тис. грн і станом на 01.07.2021 у сумі 304,0 тис. грн у зв'язку з безпідставним відображенням як нематеріальних активів комп'ютерних програм, які не відповідають критеріям їх визнання. Крім того, завищено вартість нематеріальних активів з одночасним заниженням вартості довгострокових фінансових інвестицій на 26,8 тис. грн (станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на 01.07.2021). У звіті про фінансовий результат не відображено нараховану амортизацію за звітний період у сумі 92,2 тис. грн у зв'язку із віднесенням її до складу нарахованого зносу у минулі періоди. Крім того, допущено використання бюджетних коштів з порушенням норм чинного законодавства у сумі 45,0 тис. гривень.

При складанні приміток до річної фінансової звітності допущені викривлення інформації за групами нефінансових активів, зокрема у розділах I «Основні засоби», II «Нематеріальні активи», III «Капітальні інвестиції», IV «Виробничі запаси», що не забезпечує дійсну деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів.

2.3 Аудит розрахунків з фермерськими господарствами з надання фінансової підтримки на поворотній основі та виконання зобов'язань минулих років з їх повернення

Аудитом встановлено, що Укрдержфондом відповідно до наказів від 21.10.2020 № 76 та від 17.12.2020 № 101, погоджених з Мінекономіки, надано у 2020 році фінансову підтримку на поворотній основі за КПКВК 1201200 «Надання кредитів фермерським господарствам» 179 фермерським господарствам на загальну суму 66 745,2 тис. грн; не використано – 254,8 тис. грн у зв'язку з поверненням комісією Харківського відділення Укрдержфонду неналежним чином оформлених документів фермерським господарствам та нерозподіленням цієї суми іншим.

У I півріччі 2021 року кредити фермерським господарствам Укрдержфондом не надавались.

Порядком № 1102, зокрема, визначено механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті Мінагрополітики (Мінекономіки у 2020 році)

для надання підтримки іншим фермерським господарствам (далі – фінансова підтримка) через Укрдержфонд і його регіональні відділення.

Для участі в конкурсі 353 фермерськими господарствами подано заявки до регіональних комісій з визначення переліку фермерських господарств, що претендують на отримання фінансової підтримки, з них: відмовлено регіональними комісіями 8 фермерським господарствам у зв'язку з відсутністю повного пакета документів та визначено переможцями за результатами конкурсного відбору Комісією Укрдержфонду³¹ 179 фермерських господарств.

Аналізом наданих до аудиту протоколів³² встановлено відсутність у цих протоколах конкретних причин відмов у наданні фінансової підтримки 166 фермерським господарствам та переваг 179 фермерським господарствам.

Довідково. За поясненням Укрдержфонду від 27.10.2021 № 53-02/430, конкурсний відбір здійснюється шляхом голосування членів комісії; кожен член віддає свій голос на підставі **внутрішнього переконання**, враховуючи вимоги Порядку № 1102 та інформацію, викладену в документах, поданих фермерськими господарствами. Переможцем вважається фермерське господарство, яке отримало більшість голосів.

За інформацією Укрдержфонду до Мінекономіки (лист від 12.01.2021 № 53-01/05), кошти фінансової підтримки використано на: придбання техніки, обладнання на суму 18 048,6 тис. грн; поновлення обігових коштів у тому числі і для придбання маточного поголів'я сільськогосподарських тварин та проведення оцінки відповідності виробництва органічної продукції – 20 595,4 тис. грн; будівництво та реконструкцію виробничих і невиробничих приміщень – 1 710,9 тис. грн; закладання багаторічних насаджень – 1 831,9 тис. грн; зрошення та меліорацію земель – 849,1 тис. гривень.

Однак аудитом встановлено, що з недотриманням Порядку № 1102, а саме: пункту 9 – не опубліковано в друкованих засобах масової інформації Вінницьким та Донецьким відділеннями Укрдержфонду оголошення про умови проведення конкурсу, початкову та кінцеву дати прийому заявок та документів; Укрдержфондом – інформації про перелік фермерських господарств, які претендують на одержання фінансової підтримки;

пункту 6 – Укрдержфондом надано фінансову підтримку ФГ «Георгос» у сумі 500 тис. грн з недостатнім обсягом забезпечення виконання зобов'язання щодо повернення бюджетних коштів (вартість заставного майна згідно з договором застави від 01.10.2019 становить 498,1 тис. грн);

пункту 11 – не надано Укрдержфонду 24 фермерськими господарствами (у тримісячний строк після надходження коштів фінансової підтримки) засвідчені головою фермерського господарства копії документів, що підтверджують цільове використання коштів, на суму 4 931,5 тис. грн та не

³¹ Конкурсна комісія Укрдержфонду з питань надання фінансової підтримки.

³² Протоколи Комісії Укрдержфонду від 22.09.2020 № 01, від 28.09.2020 № 02, від 02.10.2020 № 03, від 02.12.2020 № 04, від 02.12.2020 № 05, від 08.12.2020 № 06.

прозвітовано взагалі 8 фермерськими господарствами – 1 267,2 тис. грн;

пункту 13 – не забезпечено своєчасного перерахування дирекцією Укрдержфонду протягом двох робочих днів коштів фінансової підтримки до державного бюджету на суму 34 675,5 тис. грн у 2020 році та 3882,0 тис. грн у I півріччі 2021 року (прострочення терміну від 1 до 16 робочих днів).

Під час попереднього вивчення об'єкта аудиту ідентифіковано такі специфічні ризики щодо господарських операцій з бюджетними коштами з надання кредитів фермерським господарствам та виконання зобов'язань минулих років з їх повернення:

- відсутність у наказі Укрдержфонду від 05.05.2017 № 26 «Про облікову політику» опису господарських операцій з обліку надання Укрдержфондом кредитів; повернення цих коштів фермерськими господарствами до Укрдержфонду та обліку простроченої і безнадійної заборгованості;

- несвоєчасне повернення кредитів фермерськими господарствами та недостовірне відображення простроченої заборгованості в бухгалтерському обліку, фінансовій та бюджетній звітності;

- відсутність в обліку вартості майна, що є предметом застави в рахунок забезпечення зобов'язань за наданими кредитами фермерським господарствам з державного бюджету;

- відсутність засобів внутрішнього контролю (інвентаризації) щодо дебіторської та кредиторської заборгованостей.

З метою реагування на вказані ризики здійснено вибіркове тестування господарських операцій з повернення кредитів фермерськими господарствами; 100 відс. тестування – щодо достовірності відображення простроченої дебіторської та кредиторської заборгованостей у фінансові та бюджетній звітності дирекції Укрдержфонду; визначено вартість невідображеного в обліку майна, що є предметом застави в рахунок забезпечення зобов'язань за наданими кредитами фермерським господарствам з державного бюджету.

Як засвідчив аудит, облік господарських операцій з надання кредитів фермерським господарствам, їх повернення та відображення у фінансовій та бюджетній звітності здійснювався Укрдержфондом та регіональними відділеннями з недотриманням норм чинного законодавства.

Для відображення вказаних господарських операцій Укрдержфондом застосовувалась кореспонденція субрахунків, яка не передбачена Типовою кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку. При цьому Укрдержфондом з недотриманням пункту 2 розділу II Методичних рекомендацій щодо облікової політики та Типової кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку не зазначено в Положенні про облікову політику, яке поширюється і на регіональні відділення, кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення цих господарських операцій.

Аудитом встановлено, що сума **дебіторської заборгованості**³³, відображеної у Балансі (консолідована звітність) станом на **01.01.2020** становила **350 234,9 тис. грн**, кредиторської заборгованості³⁴ – **351 352,9 тис. грн**; станом на **01.01.2021** – **356 734,7 тис. грн** та **356 824,7 тис. грн** відповідно.

Відхилення у сумі **1 118,0 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та **90,0 тис. грн** (станом на 01.01.2021) – це кошти, які надійшли від фермерських господарств згідно з графіками повернення за надані кредити в останні дні грудня звітного періоду та не перераховані до державного бюджету³⁵.

Інформація щодо сум дебіторської та кредиторської заборгованості за наданими кредитами фермерським господарствам, відображеними у Балансі Укрдержфонду (форма № 1-дс), (консолідована звітність) на 01 січня 2021 року, наведена в таблиці 5.

Таблиця 5

Інформація щодо сум заборгованості (дебіторської та кредиторської) за наданими кредитами фермерським господарствам, відображеними у Балансі Укрдержфонду (форма № 1-дс), (консолідована звітність) на 01 січня 2021 року

тис. грн

Баланс	Код рядка	на 01.01.2020	на 01.01.2021
Фінансові активи			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	344 937,8	353 607,8
<i>у тому числі:</i>			
<i>Довгострокова дебіторська заборгованість дирекції Укрдержфонду</i>		314 485,8	327 044,7
Поточна дебіторська заборгованість:			
за наданими кредитами	1130	3298,9	1128,7
за внутрішніми розрахунками	1145	1979,7	1979,7
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	18,5	18,5
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів в казначействі	1162	1118,0	90,0
<i>у тому числі:</i>			
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів в казначействі дирекції Укрдержфонду</i>		1068,0	90,0
Разом		351 352,9	356 824,7
Зобов'язання			
Довгострокові зобов'язання за кредитами	1510	346 014,6	355 677,5

³³ Відображено заборгованість фермерських господарств за надані кредити перед Укрдержфондом та регіональними відділеннями.

³⁴ Відображено заборгованість Укрдержфонду та регіональних відділень перед державним бюджетом.

³⁵ Відображено у Балансі за кодом рядка 1162 «Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів в казначействі».

Продовження таблиці 5

Баланс	Код рядка	на 01.01.2020	на 01.01.2021
<i>у тому числі:</i>			
<i>Довгострокові зобов'язання за кредитами дирекції Укрдержфонду</i>		315 553,8	327 134,7
Поточні зобов'язання:			
за кредитами	1550	3340,1	1128,7
за внутрішніми розрахунками	1570	1979,7	0
інші поточні зобов'язання	1575	18,5	18,5
Разом		351 352,9	356 824,7

Зміни суми дебіторської заборгованості відбулись за рахунок:

- **збільшення**, у сумі **66 745,2 тис. грн**, внаслідок надання Укрдержфондом у 2020 році кредитів 179 фермерським господарствам та відображення заборгованості в бухгалтерському обліку;

- **зменшення**, у загальній сумі **60 245,4 тис. грн**, у тому числі: **54 186,2 тис. грн** внаслідок повернення фермерськими господарствами кредитів згідно з встановленими графіками за договорами, укладеними дирекцією Укрдержфонду та **6 059,2 тис. грн** – укладеними регіональними відділеннями.

Зміни суми кредиторської заборгованості – за рахунок:

- **збільшення** довгострокових зобов'язань дирекції Укрдержфонду за надані кредити фермерським господарствам перед державним бюджетом на суму **66 745,2 тис. грн**;

- **зменшення** довгострокових та поточних зобов'язань у загальній сумі **61 173,5 тис. грн**, у тому числі: **55 164,2 тис. грн** унаслідок перерахування дирекцією Укрдержфонду повернених фермерськими господарствами кредитів до державного бюджету та **6 109,3 тис. грн** – регіональними відділеннями Укрдержфонду.

Структура дебіторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам, яка обліковується на балансі Укрдержфонду та регіональних відділень, станом на 01.01.2020 та 01.01.2021 наведена в таблиці 6.

Таблиця 6

Структура дебіторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам, яка обліковується на балансі Укрдержфонду та регіональних відділень станом на 01.01.2020 та 01.01.2021

тис. грн

Станом на	Дебіторська заборгованість, у тому числі		
	Усього	Прострочена	З неї: безнадійна
01.01.2020	350 234,9	31 064,5	10 390,3
01.01.2021	356 734,7	39 394,9	10 343,3

Як засвідчив аудит, Укрдержфондом та регіональними відділеннями при заповненні форм фінансової звітності не дотримано вимог пункту 5 розділу III, пункту 7 розділу XI НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», розділу II Порядку № 307, Плану рахунків, пункту 4 розділу III, Порядку № 44, а саме:

▪ **в активі Балансу:**

✓ **відображено** поточну дебіторську заборгованість за наданими кредитами (код рядка 1130) у сумі **3 298,9 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та **1 128,7 тис. грн** (станом на 01.01.2021). Підлягає відображенню як **довгострокова дебіторська заборгованість**, оскільки за кодом рядка 1130 відображається заборгованість за короткостроковими кредитами, наданими суб'єктами державного сектору відповідно до законодавства.

Довідково. Фінансова підтримка надається Укрдержфондом фермерським господарствам згідно з договорами терміном на 5-ть років, отже, є довгостроковою.

✓ **відображено** іншу поточну дебіторську заборгованість (код рядка 1150) у сумі **17,5 тис. грн** станом на 01.01.2020 та 01.01.2021. Підлягає відображенню як **довгострокова дебіторська заборгованість**, оскільки це заборгованість Чернівецького відділення Укрдержфонду за кредити, надані фермерським господарствам за КПКВК 2801230;

▪ **у пасиві Балансу:**

✓ **відображено** поточні зобов'язання за кредитами (код рядка 1550) у сумі **3 340,1 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та **1 128,7 тис. грн** (станом на 01.01.2021). Підлягає відображенню як **поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями**, оскільки за кодом рядка 1550 відображаються короткострокові кредити, одержані з бюджету.

✓ **відображено** поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками (код рядка 1570) у сумі **1 979,7 тис. грн** станом на 01.01.2020. Підлягає відображенню як **поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями**.

Довідково. За поясненням Укрдержфонду, за кодом рядка 1570 станом на 01.01.2020 відображалась заборгованість Кримського відділення Укрдержфонду. У 2020 році відбулось коригування в частині перенесення кредиторської заборгованості у сумі 1 979,7 тис. грн на кінець звітного року з рядка 1570 «Поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками» Балансу на рядок 1510 «Довгострокові зобов'язання за кредитами» у зв'язку з розбіжністю між відображенням цієї суми в Балансі та в додатку 25 (рядок 020 графа б), оскільки сума 1 979,7 тис. грн відображена як заборгованість за кредитами у формі № 7д.1 за КПКВК 2801460 (загальний фонд).

Слід зазначити, що коригуванню підлягають також зобов'язання і на початок звітного періоду.

✓ **відображено** інші поточні зобов'язання (код рядка 1575) у сумі **17,5 тис. грн** станом на 01.01.2020; 01.01.2021. Підлягає відображенню як **поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями**.

✓ **не відображено** поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (код рядка 1530) у сумі **31 064,5 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та

32 791,4 тис. грн (станом на 01.01.2021); одночасно зазначені суми відображені як довгострокові зобов'язання за кредитами (код рядка 1510).

Довідково. Відповідно до Порядку № 307 у статті «Довгострокові зобов'язання за кредитами» відображається, зокрема, довгострокова заборгованість розпорядників бюджетних коштів за одержані відповідно до законодавства кредити, строк сплати яких настане у наступні періоди.

У статті «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями» відображається, зокрема, поточна заборгованість за довгостроковими кредитами, іншими довгостроковими зобов'язаннями, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Інформація щодо простроченої дебіторської заборгованості, відображеної у звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7д.1) Укрдержфонду, станом на 01.01.2020 та 01.01.2021 наведена у таблиці 7.

Таблиця 7

Інформація щодо простроченої дебіторської заборгованості, відображеної у звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7д.1) Укрдержфонду, станом на 01.01.2020 та 01.01.2021

тис. грн

Прострочена дебіторська заборгованість (зведена звітність)		
КПКВК	станом на:	
	01.01.2020	01.01.2021
1201200 «Надання кредитів фермерським господарствам» (загальний фонд)	11 330,9	17 280,7
1201200 «Надання кредитів фермерським господарствам» (спеціальний фонд)	12 736,7	15 478,8
1201180 «Повернення коштів, наданих для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу, а також закупівлі племінних нетелів та корів, вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу, з наступною їх реалізацією сільськогосподарським підприємствам на умовах фінансового лізингу» (спеціальний фонд)	6 996,9	6 635,4
Всього	31 064,5	39 394,9

Отже, прострочена заборгованість дирекції Укрдержфонду та регіональних відділень підлягає погашенню протягом 12 місяців від дати складення балансу та повинна відображатися у пасиві Балансу як поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.

▪ у *Примітках до річної фінансової звітності*

✓ відображено у розділі VII «Дебіторська заборгованість» недостовірну інформацію щодо простроченої дебіторської заборгованості у сумі **33 394,5 тис. грн**, необхідно відобразити – **32 791,4 тис. гривень**.

Відхилення виникло у зв'язку з завищенням Укрдержфондом (дирекцією) суми простроченої дебіторської заборгованості у Примітках до річної фінансової звітності станом на 01.01.2021 на **6 603,5 тис. грн** (встановлено шляхом перерахунку

простроченої заборгованості контрагентів в інформації, наданої до аудиту) та невнесенням 6-ти регіональними відділеннями Укрдержфонду інформації щодо простроченої дебіторської заборгованості у сумі **6 000,4 тис. грн** до форми № 5-дс.

- у розділі XIII «Розшифрування позабалансових рахунків»:

- ✓ відображено на рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість розпорядників бюджетних коштів» безнадійну заборгованість у сумі **1 549,6 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та **1 519,0 тис. грн** (станом на 01.01.2021), яка підлягає відображенню у активі Балансу як довгострокова дебіторська заборгованість (код рядка 1100) у сумі **1 549,6 тис. грн** (01.01.2020) та **1 519,0 тис. грн** (01.01.2021); у пасиві як поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (код рядка 1530), відповідно.

Слід зазначити, що згідно з Планом рахунків на субрахунку 071 ведеться облік списаної дебіторської заборгованості внаслідок неплатоспроможності боржників протягом трьох років з моменту списання для спостереження за можливістю її стягнення у разі зміни майнового стану неплатоспроможних дебіторів.

Довідково. Згідно з частиною чотирнадцятою статті 17 Бюджетного кодексу України забороняється списання заборгованості суб'єктів господарювання перед державою за кредитами (позиками), залученими державою перед державою або під державні гарантії, кредитами з бюджету, крім заборгованості суб'єктів господарювання, визнаних у встановленому порядку банкрутами, вимоги щодо погашення заборгованості яких не були задоволені у зв'язку з недостатністю їх активів і стосовно яких проведено державну реєстрацію припинення юридичної особи у зв'язку з визнанням її банкрутом, а також крім заборгованості, щодо стягнення якої судом прийнято рішення не на користь держави, яке набрало законної сили, та/або стягнення якої в судовому порядку є неможливим або недоцільним. **Порядок списання такої заборгованості визначається Кабінетом Міністрів України.**

Оскільки дебіторська заборгованість за кредити, надані фермерським господарствам у 1995–2001 роках, не є списаною, а порядок списання такої заборгованості, який визначається Кабінетом Міністрів України, на сьогодні взагалі відсутній, її облік на позабалансовому рахунку є безпідставним та підлягає відображенню на балансовому рахунку.

Як засвідчив аудит, Укрдержфондом та регіональними відділеннями обліковується безнадійна заборгованість станом на 01.01.2021 на балансовому рахунку (6111) у сумі 10 692,8 тис. грн; на позабалансовому (071) – 1 519,0 тис. гривень.

Довідково. За поясненням Укрдержфонду, до 2007 року безнадійна заборгованість Укрдержфонду за кредитами, наданими у 1995–2001 роках за КПКВК 2801230, обліковувалась на позабалансових рахунках. За результатами ревізії Контрольно-ревізійного управління у 2007 році зобов'язано Укрдержфонд винесену на позабалансовий облік заборгованість фермерських господарств відобразити у Балансі.

Регіональні відділення відповідно до чинного законодавства подають фінансову та бюджетну звітність до органів ДКСУ за місцем обслуговування. Однак Дніпропетровське, Запорізьке, Івано-Франківське, Львівське, Миколаївське, Одеське, Полтавське, Сумське,

Тернопільське, Херсонське, Хмельницьке, Чернівецьке та Чернігівське управління ДКСУ відмовились взяти на баланс неповернуті кредити фермерськими господарствами, мотивуючи відсутністю Порядку взяття на облік неповернутих кредитів, які надавались до 2001 року.

✓ **не відображено на рахунку 061 «Гарантії та забезпечення отримані розпорядників бюджетних коштів» вартість заставного майна, яке визначене договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам, укладеними Укрдержфондом та регіональними відділеннями з фермерськими господарствами, а саме: станом на 01.01.2020 у сумі 670 757,9 тис. грн, 01.01.2021 – 771 320,8 тис. гривень.**

Слід зазначити, що відповідно до Плану рахунків, на субрахунку 061 «Гарантії та забезпечення отримані розпорядників бюджетних коштів» ведеться облік отриманих розпорядниками бюджетних коштів гарантій та забезпечень виконання зобов'язань та платежів.

Забезпечення обліковуються за вартістю, вказаною в документах про гарантії та забезпечення. Облік гарантій та забезпечень ведеться за кожною отриманою гарантією та забезпеченням.

Укладення договорів застави з фермерськими господарствами здійснювалось Укрдержфондом (у 2016–2020 роках) та регіональними відділеннями (до 2016 року) відповідно до пункту 6 Порядку № 1102³⁶ та пункту 3.1 договору про надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерському господарству.

Довідково. Відповідно до умов договору застави (пункт 2) право застави виникає з моменту нотаріального посвідчення цього договору. «Заставодержатель» набуває права стягнення заборгованості за рахунок Предмета застави у випадку, якщо фінансова підтримка, що забезпечена заставою, не буде погашена у встановлені договором строки. У випадку невиконання зобов'язань по договору фермерським господарством та «Заставадавцем», «Заставодержатель» на підставі виконавчого напису нотаріуса про звернення стягнення на заставлене майно, реалізує його будь-яким прийнятним способом самостійно або через третіх осіб на власний розсуд.

Як засвідчив аудит, об'єктами договорів застави є сільськогосподарська та вантажна техніка, обладнання, житлові та нежитлові будівлі, земельні ділянки, велика рогата худоба, коні, приватні легкові автомобілі, квартири тощо, при цьому вартість заставного майна в окремих випадках перевищувала в декілька разів розмір фактично отриманої фінансової підтримки.

Рекомендація. З метою належного обліку гарантій та забезпечень Укрдержфонду та регіональним відділенням рекомендується дотримуватись вимог Плану рахунків та забезпечити облік вартості заставного майна, визначений договорами застави.

³⁶ Фінансова підтримка на конкурсних засадах на поворотній основі надається у розмірі, що не перевищує 500 тис. гривень, із забезпеченням виконання зобов'язання щодо повернення бюджетних коштів.

▪ **у Пояснювальній записці до фінансової звітності:**

✓ **відображено** помилково суму повернутих коштів фермерськими господарствами до бюджету – 58 075,2 тис. грн, необхідно відобразити – 60 766,0 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що облік дебіторської та кредиторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам дирекцією Укрдержфонду у 2020–2021 роках вівся з недотриманням **Плану рахунків**, а саме на рахунках 6-го класу «Зобов'язання»: **поточної та простроченої дебіторської заборгованості** – на субрахунку 6113³⁷ «Поточна заборгованість за іншими довгостроковими зобов'язаннями»; **безнадійної** – субрахунку 6111³⁸ «Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами», **кредиторської** – на субрахунках 6013 «Інші довгострокові позики» та 6011 «Довгострокові кредити банків».

Слід зазначити, що у Плані рахунків для обліку та узагальнення **інформації про дебіторську заборгованість передбачено рахунки класу 20 «Довгострокова дебіторська заборгованість»**, на якому узагальнюється інформація за довгостроковими кредитами, наданими з державного бюджету відповідно до законодавства.

Довідково. За поясненням головного бухгалтера Укрдержфонду, для господарських операцій з обліку надання та повернення кредитів використовувалось роз'яснення Держказначейства (лист від 30.03.2010 № 15-04/682-5546) з урахуванням нового Плану рахунків.

Роз'яснення, яким користувався Укрдержфонд, стосувалось Плану рахунків³⁹, який втратив чинність згідно з наказом Мінфіну від 26.06.2013 № 611, отже, на сьогодні є **неактуальним та не відповідає вимогам чинних нормативно-правових актів.**

Таким чином, **відсутність в обліковій політиці Укрдержфонду опису господарських операцій з надання та повернення кредитів фермерськими господарствами призвело до невірної застосування Укрдержфондом субрахунків для відображення дебіторської та кредиторської заборгованості в регістрах синтетичного обліку та у фінансовій звітності.**

Аналізом регістрів аналітичного та синтетичного обліку встановлено, що дирекцією Укрдержфонду з недотриманням вимог Порядку № 755, розділу I

³⁷ Ведеться облік поточної заборгованість за іншими довгостроковими зобов'язаннями, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

³⁸ Ведеться облік поточної заборгованості за довгостроковими кредитами банків та іншими довгостроковими позиками, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

³⁹ План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ та Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затверджені наказом Головного управління Державного казначейства України від 10.12.1999 № 114.

Положення про облікову політику, **меморіальні ордери № 3-авт⁴⁰** та № 17-авт⁴¹ для відображення в обліку операцій з надходження коштів спеціального фонду та касових видатків у 2020 році взагалі **не велись** у зв'язку з відсутністю їх в налаштуваннях програми «UA-Бюджет». У ході аудиту було змінено налаштування в програмі «UA-Бюджет», що дало можливість сформулювати ці меморіальні ордери.

Разом з тим встановлено, що обсяг коштів, які надійшли від фермерських господарств у сумі **33 322,2 тис. грн** та перерахованих до державного бюджету – **33 800,1 тис. грн**, відображено у меморіальному ордері № 2-авт⁴², який використовується для обліку операцій з надходження на рахунок суб'єкта державного сектору асигнувань і здійснення **касових видатків загального фонду**, з подальшим відображенням цих сум у книзі «Журнал-головна» за 2020 рік.

***Рекомендація.** З метою належного обліку та достовірності фінансової звітності Укрдержфонду рекомендується, на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі, визначити, за погодженням з Мінагрополітики, в обліковій політиці установи організацію обліку господарських операцій з надання та повернення фінансової підтримки фермерським господарствам.*

Аудитом також встановлено, що дирекцією Укрдержфонду з **недотриманням вимог пункту 5 розділу III НП(С)БО 101** «Подання фінансової звітності» у розділі VII «Дебіторська заборгованість» Приміток до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) відображено інформацію щодо простроченої заборгованості у сумі **16 533,3 тис. грн**, яка є недостовірною та не підтверджена бухгалтерським обліком.

Під час аудиту за результатами звіряння сум простроченої заборгованості (станом на 01.01.2021), шляхом порівняння даних про повернення коштів фінансової підтримки фермерськими господарствами, сум, визначених графіками повернення у договорах, та інформації щодо простроченої заборгованості контрагентів, наданої об'єктом аудиту, встановлено завищення суми простроченої заборгованості на **6 603,5 тис. гривень**.

⁴⁰ Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах ДКСУ, використовується для відображення в обліку операцій з надходження на рахунок суб'єкта державного сектору доходів та здійснення касових видатків спеціального фонду, тобто вибірки з надходження та витрачання коштів спеціального фонду з реєстраційних (поточних) рахунків в органах Державної казначейської служби України.

⁴¹ Меморіальний ордер № 17 застосовується для відображення операцій, що не фіксуються в меморіальних ордерах № 1-16, та для операцій, за якими не потрібно складати накопичувальні відомості та зведення.

⁴² Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України.

Крім того, дирекцією Укрдержфонду з недотриманням пункту 4 розділу III Порядку № 44 не здійснено уточнення сум заборгованості із простроченим терміном, що призвело до відображення недостовірної суми простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1) на 01.01.2021, а саме: за КПКВК 1201200 (спеціальний фонд) – **8 133,3 тис. грн** (завищено на **2 816,9 тис. грн**); КПКВК 1201200 (загальний фонд) – **8 400,0 тис. грн** (завищено на **3 786,6 тис. гривень**).

Рекомендація. З метою забезпечення достовірності даних щодо простроченої дебіторської заборгованості у Примітках до річної фінансової звітності та у звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1) Укрдержфонду рекомендується дотримуватись вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», Порядку № 44, Плану рахунків.

Крім того, рекомендується здійснити звіряння сум з простроченим терміном за наданими кредитами з даними бухгалтерського обліку для правильного відображення цієї заборгованості у фінансовій та бюджетній звітності.

Таким чином, недоліки при веденні Укрдержфондом обліку дебіторської та кредиторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам призвели до недотримання вимог нормативно–правових актів при складанні фінансової і бюджетної звітності та викривлення її показників, а саме:

- з недотриманням вимог пункту 5 розділу III НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», пункту 1 розділу II Порядку № 307, Плану рахунків у **Балансі**:

- **знижено** у рядку 1100 *довгострокову дебіторську заборгованість* на суму **4 866,0 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та **2 665,2 тис. грн** (станом на 01.01.2021) і **завищено** в рядку 1130 *поточну дебіторську заборгованість за наданими кредитами* на 3298,9 тис. грн (01.01.2020) і 1128,7 тис. грн (01.01.2021); у рядку 1150 *іншу поточну дебіторську заборгованість* – 17,5 тис. грн (01.01.2020 і 01.01.2021) відповідно;

- **не відображено** у рядку 1530 *поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями* на суму **37 951,4 тис. грн** (станом на 01.01.2020) і **35 456,6 тис. грн** (станом на 01.01.2021) та **завищено** у рядку 1510 *довгострокові зобов'язання за кредитами* – на **31 064,5 тис. грн** (01.01.2020) та **32 791,4 тис. грн** (01.01.2021), у рядку 1550 *поточні зобов'язання за кредитами* – на 3340,1 тис. грн (01.01.2020) і 1128,7 тис. грн (01.01.2021); у рядку 1570 *поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками* – на 1979,7 тис. грн (01.01.2020); у рядку 1575 *інші поточні зобов'язання* – 17,5 тис. грн (01.01.2020 і 01.01.2021) відповідно;

- **знижено валюту Балансу** на суму **1549,6 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та **1519,0 тис. грн** (станом на 01.01.2021);

- з недотриманням вимог пункту 7.2 розділу XI НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», Плану рахунків у **Примітках до річної фінансової звітності:**

- у розділі VII «Дебіторська заборгованість» завищено прострочену дебіторську заборгованість на суму **603,1 тис. грн;**

- у розділі XIII «Розшифрування позабалансових рахунків»:

завищено у рядку 1371 *списану дебіторську заборгованість розпорядників бюджетних коштів* на суму **1549,6 тис. грн** (станом на 01.01.2020) та **1519,0 тис. грн** (станом на 01.01.2021) і **не відображено** цю заборгованість у **Балансі** у рядку 1100 *довгострокова дебіторська заборгованість (в активі)* та рядку 1530 *поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (у пасиві)* відповідно;

не розкрито інформацію у рядку 1361 про *гарантії та забезпечення розпорядників бюджетних коштів* на суму **670 757,9 тис. грн** (станом на 01.01.2020) і **771 320,8 тис. грн** (станом на 01.01.2021).

Рекомендація. З метою належного розкриття інформації про дебіторську та кредиторську заборгованість за надані кредити фермерським господарствам за статтями фінансової звітності та у примітках до фінансової звітності в частині наведення інформації про гарантії та забезпечення розпорядників бюджетних коштів (вартість заставного майна) Укрдержфонду рекомендується дотримуватись вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», Порядку № 307;

- з недотриманням пункту 4 розділу III Порядку № 44 Укрдержфондом у **Звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1) на 01.01.2021** завищено у графах 6 і 9 прострочену дебіторську та кредиторську заборгованість за **КПКВК 1201200** за загальним фондом на суму **3 786,6 тис. грн** та за спеціальним фондом – **2 816,9 тис. гривень.**

Отже, аудитом встановлено, що через недоліки внутрішнього контролю при веденні Укрдержфондом обліку дебіторської та кредиторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам фінансова звітність (форма № 1-дс та № 5-дс) та бюджетна звітність (форма № 7 д.1) за 2020 рік містять суттєві викривлення, а саме:

- у Балансі

- не відображено *поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями* на суму **37 951,4 тис. грн** (станом на 01.01.2020) і **35 456,6 тис. грн** (станом на 01.01.2021) та водночас завищено *довгострокові і поточні зобов'язання за кредитами; поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками; інші поточні зобов'язання, списану заборгованість;*

- занижено *довгострокову дебіторську заборгованість* на суму **4 866,0 тис. грн** (станом на 01.01.2020), на цю ж суму завищено *поточну*

дебіторську заборгованість за наданими кредитами, іншу поточну дебіторську заборгованість, списану заборгованість, яка обліковується на позабалансовому рахунку, що свідчить про недотримання вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 5 розділу III), Порядку № 307 (пункт 1 розділу II), Плану рахунків.

- у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) не розкрита суттєва інформація для користувачів фінансової звітності щодо *гарантій та забезпечення розпорядників бюджетних коштів (вартості заставного майна, визначеної договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам)* у сумі 670 757,9 тис. грн (01.01.2020) і 771 320,8 тис. грн (01.01.2021), що є порушенням НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу XI);

- у Звітах про заборгованість за окремими програмами завищено прострочену дебіторську та кредиторську заборгованість на суму 3 786,6 тис. грн за КПКВК 1201200 (загальний фонд) та 2 816,9 тис. грн за КПКВК 1201200 (спеціальний фонд).

Аналогічні випадки порушень встановлено і в I півріччі 2021 року, а саме у фінансовій звітності станом на 01.07.2021:

- занижено у Балансі *довгострокову дебіторську заборгованість* у сумі 361,5 тис. грн і завищено *поточну дебіторську заборгованість* у сумі 344,0 тис. грн та *іншу поточну дебіторську заборгованість* – 17,5 тис. грн;

- занижено *поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями* у сумі 20 895,3 тис. грн і завищено *довгострокові зобов'язання за кредитами* у сумі 20 533,8 тис. грн, *поточні зобов'язання за кредитами* – 344,0 тис. грн; *інші поточні зобов'язання* – 17,5 тис. грн;

- не відображено на рахунку 061 «Гарантії та забезпечення отримані розпорядників бюджетних коштів» *вартість заставного майна*, яке визначене договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам, укладеними Укрдержфондом та регіональними відділеннями з фермерськими господарствами станом на 01.07.2021 – 760 184,9 тис. гривень.

Також дирекцією Укрдержфонду з недотриманням пункту 4 розділу III Порядку № 44 відображено недостовірну суму простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1) на 01.07.2021, а саме: за КПКВК 2801460 (спеціальний фонд) – 3681,5 тис. грн (занижено на 416,0 тис. грн); КПКВК 2801460 (загальний фонд) – 2937,9 тис. грн (завищено на 392,8 тис. гривень).

Претензійно-позовна робота Укрдержфонду

У 2020 році в Укрдержфонді та регіональних відділеннях кількість фермерських господарств-боржників, яким надано фінансову підтримку на

конкурсних засадах на поворотній основі, що є неповернутою, та щодо яких ведеться претензійно-позовна робота, становить 229 на загальну суму 16 078,0 тис. гривень. Укрдержфондом надіслано боржникам 138 претензій на суму 9 218,0 тис. грн, передано в прокуратуру 36 пакетів документів для пред'явлення позову на суму 3 652,5 тис. гривень. Винесено 38 рішень суду на суму 4 268,0 тис. гривень. Передано до виконавчої служби для виконання – 71 рішення суду на суму 5 549,0 тис. грн, з яких виконано лише 39 (50 відс.) на суму 1 293,9 тис. гривень.

У 2021 році в Укрдержфонді та регіональних відділеннях кількість фермерських господарств-боржників становить 200 на суму 14 833,4 тис. гривень. Укрдержфондом надіслано боржникам 121 претензію на суму 7 173,8 тис. грн, передано в прокуратуру для пред'явлення позову – 67 пакетів документів на суму 6 384,7 тис. гривень. Винесено 23 рішення суду на суму 2 209,3 тис. гривень. Передано до виконавчої служби для виконання – 48 рішень суду на суму 3 568,5 тис. грн, з яких виконано лише 26 (54,2 відс.) на суму 753,7 тис. гривень.

Довідково. Відповідно до пункту 13 Порядку № 1102 (з урахуванням змін) кошти фінансової підтримки, наданої фермерським господарствам на конкурсних засадах на поворотній основі, повертаються згідно з укладеними відповідно до цього Порядку договорами на відповідний рахунок Фонду, відкритий у Казначействі за місцем реєстрації, і протягом двох робочих днів перераховуються до державного бюджету.

Слід зазначити, що у зв'язку з обмеженням у видатках на справляння судового збору, Укрдержфонд вимушений звертатися до органів прокуратури про надання допомоги в захисті державних інтересів щодо стягнення заборгованості з фермерських господарств.

Крім того, з недотриманням пункту 5 Рекомендацій Міністерства юстиції України від 23.01.2007 № 35-14/7 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації» юридичною службою Укрдержфонду не здійснювався аналіз стану претензійної та позовної роботи за 2020 рік та I півріччя 2021 року та не викладалися письмово його результати з наведенням відповідних цифр.

Рекомендація. Забезпечити проведення юридичною службою Укрдержфонду аналізу стану претензійної та позовної роботи з викладанням письмово його результатів з наведенням відповідних цифр.

2.4 Аудит розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій

Укрдержфондом у 2020 році за КПКВК 1201150 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» використано на виплати бюджетної субсидії фермерським господарствам 60 435,9 тис. грн, що становить 42,2 відс. усіх використаних коштів у 2020 році. В I півріччі 2021 року бюджетна субсидія фермерським господарствам Укрдержфондом не надавалась.

Фінансова підтримка у 2020 році надавалася Укрдержфондом одержувачам за напрямом «бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) новоствореним фермерським господарствам, які подали документи у 2020 році».

Крім цього, Порядком № 106⁴³ (пункт 11¹) визначений механізм використання коштів державного бюджету за програмою «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників», яким передбачено, що у разі коли новостворені фермерські господарства у строки, визначені Порядком № 106, подали належним чином оформлені заявку і підтвердні документи для отримання бюджетної субсидії, Укрдержфонд включив їх до зведених реєстрів одержувачів бюджетних субсидій у жовтні - листопаді 2019 року, а бюджетна субсидія не виплачена через незалежні від них причини, у 2020 році бюджетна субсидія виплачується їм пропорційно заявленим сума, за умови повторного подання до 1 вересня документів.

Аналогічна умова визначена пунктом 11² Порядку № 106 (у редакції, яка діяла до 27.04.2021) і для фермерських господарств (крім новостворених), які подали заявку і підтвердні документи для отримання бюджетної субсидії, Укрдержфонд включив їх до зведених реєстрів одержувачів бюджетних субсидій у жовтні – листопаді 2019 року, а бюджетна субсидія не виплачена через незалежні від них причини.

***Довідково.** Новоствореним фермерським господарствам у період їх становлення (перші три роки після його створення) виділяється бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) один раз виключно для провадження сільськогосподарської діяльності у розмірі 3,0 тис. грн на 1 гектар, але не більше 60,0 тис. грн на одне фермерське господарство.*

Фермерським господарствам (крім новостворених) надається бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) у розмірі 12,0 тис. грн з розрахунку на одного члена фермерського господарства, який є членом фермерського господарства на момент подання заявки для отримання бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар). Максимальний розмір бюджетної субсидії на одне фермерське господарство не може перевищувати 40,0 тис. гривень. Фермерському господарству (крім новостворених), голова якого на момент подання заявки має вік до 35 років, бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) надається у максимальному розмірі.

Разом з тим у 2020 році оплачена зареєстрована в 2019 році Державною казначейською службою кредиторська заборгованість з виплати бюджетних субсидій фермерським господарствам.

Таблиця 8

Інформація про розрахунки з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій

Н/п	Вид бюджетної субсидії	Кількість фермерських господарств	Сума виплачених субсидій, тис. грн
1	Бюджетна субсидія новоствореним фермерським господарствам, які подали документи у 2020 році	381	19 557,4

⁴³ У редакції, яка діяла до 27.04.2021.

Н/п	Вид бюджетної субсидії	Кількість фермерських господарств	Сума виплачених субсидій, тис. грн
2	Бюджетна субсидія новоствореним фермерським господарствам, які подали документи у 2019 році*	75	12 643,2
3	Бюджетна субсидія фермерським господарствам (крім новостворених), які подали документи у 2019 році*	861	25 992,0
4	Погашення зареєстрованої у 2019 році кредиторської заборгованості з виплати бюджетної субсидії фермерським господарствам	70	2 243,3
	Всього	1387	60 435,9

* Постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 10.12.2019 по справі № 826/13664/18 визнано протиправною та нечинною з моменту прийняття постанову Кабінету Міністрів України від 07.02.2019 № 106 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств».

Проте ухвалою Верховного Суду від 28.12.2019 ухвалено клопотання Кабінету Міністрів України про зупинення виконання цієї постанови до закінчення перегляду в касаційному порядку.

У зв'язку зі значною кількістю фермерських господарств, а також з тим, що кошти на рахунок Укрдержфонду надійшли о 14 годині 28 грудня 2019 (в останній робочий день 2019 року), Укрдержфонд не мав можливості виплатити бюджетну субсидію або зареєструвати кредиторську заборгованість усім фермерським господарствам.

Під час попереднього вивчення предмета та об'єкта аудиту виявлені суттєві специфічні ризики щодо розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетної субсидії, такі як:

- неправильне відображення Укрдержфондом доходів за необхідними операціями у консолідованій фінансовій звітності;
- перереєстрація кредиторської заборгованості з неіснуючої у поточному році бюджетної програми «Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств (КПКВК 1201100) на бюджетну програму «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» (КПКВК 1201150);
- невідображення кредиторської заборгованості з виплати бюджетних субсидій фермерським господарствам у консолідованій фінансовій звітності;
- неправильне застосування субрахунків бухгалтерського обліку доходів і витрат при розрахунках з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій;
- відсутність книг аналітичного обліку асигнувань та взятих зобов'язань при розрахунках з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій;

- неналежне ведення меморіальних ордерів та відхилення в даних меморіальних ордерів, книги «Журнал-головна» та консолідованої фінансової звітності при розрахунках з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій.

З метою перевірки твердження щодо повноти відображення даних про господарські операції з виплати фермерським господарствам бюджетних субсидій у звіті про надходження та використання коштів загального фонду (форма № 2) за 2020 рік контрольною групою Рахункової палати здійснено аналітичні процедури для порівняння обсягів видатків за КПКВК 1201150 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» за КЕКВ 2610 «Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)».

Аналіз видатків за КЕКВ 2610 свідчить про використання коштів державного бюджету в обсязі 60 435,9 тис. грн, що становить 99,9 відс. затвердженого обсягу. Невикористані асигнування у сумі 35,1 тис. грн в кінці 2020 року повернуті до державного бюджету.

Під час аудиту опрацьовано реєстри фермерських господарств, яким виділяється бюджетна субсидія, реєстри бюджетних та бюджетних фінансових зобов'язань, реєстри синтетичного обліку, накази та інші документи, які регулюють питання виплати фермерським господарствам бюджетної субсидії.

З метою оцінки операційної ефективності процедури авторизації бухгалтерських та розрахункових документів щодо виплати фермерським господарствам бюджетної субсидії, контрольною групою Рахункової палати здійснено тестування цього інструменту внутрішнього контролю. За результатами тестування внутрішнього контролю порушень не встановлено.

Перевірку розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетної субсидії здійснено вибіркоким способом із застосуванням вибірки монетарних одиниць.

Для оцінки дотримання тверджень «Класифікація» щодо класів операцій та подій, «Повнота» щодо залишків рахунків на кінець періоду та «Розкриття» щодо подання та розкриття інформації за ключовими питаннями аудиту, які виокремлені з генеральної сукупності і щодо яких існують суттєві специфічні ризики в частині розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетної субсидії, збільшено обсяг вибірки та перевірено суцільним способом.

Аудитом встановлено недотримання Укрдержфондом вимог нормативно-правових актів при веденні обліку розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій, а саме:

- з недотриманням **Закону № 996 (частина третя статті 9) інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, в реєстрах аналітичного обліку, Укрдержфондом не систематизована. Книга аналітичного обліку асигнувань та взятих зобов'язань, передбачена**

Порядком № 604, Укрдержфондом не ведеться. Отже, Укрдержфондом не забезпечено здійснення контролю за відповідністю взятих зобов'язань бюджетним асигнуванням;

- з недотриманням Плану рахунків облік зареєстрованої кредиторської заборгованості з виплати субсидій станом на 01.01.2020 у сумі 2 278,4 тис. грн Укрдержфондом ведеться на субрахунку бухгалтерського обліку 2111 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги», в той час як для ведення обліку розрахунків з іншими кредиторами, інших операцій передбачений субрахунок 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами»;

- операції зі взяття бюджетних фінансових зобов'язань у сумі 58 192,6 тис. грн в обліку Укрдержфонду в 2020 році на субрахунку 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» не відображались. Окремий меморіальний ордер № 6 «Накопичувальна відомість за розрахунками з кредиторами» на субрахунку 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» (з недотриманням пункту 1 глави 6 розділу II Порядку № 755) Укрдержфондом у 2020 році не вівся;

- облік витрат за необмінними операціями з виплати субсидій фермерським господарствам з недотриманням Плану рахунків Укрдержфондом здійснювався в 2020 році на субрахунку 8013 «Матеріальні витрати», а не субрахунку 8511 «Витрати за необмінними операціями», як це передбачено Планом рахунків;

- облік доходів за необмінними операціями для виплати субсидій фермерським господарствам із недотриманням Плану рахунків Укрдержфондом здійснювався в 2020 році на субрахунку 7011 «Бюджетні асигнування», а не субрахунку 7512 «Трансферти», як це передбачено Планом рахунків;

- з недотриманням пункту 2 глави 2 розділу II Порядку № 755 Укрдержфондом не забезпечено ведення меморіального ордера № 2-авт «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)» у жовтні-листопаді 2020 року, а також пункту 2.3 Порядку № 755, Укрдержфондом записи операцій до накопичувальних відомостей здійснено не на підставі щоденних виписок з реєстраційного рахунку, відкритого в органах Державної казначейської служби України, та без додавання до них підтвердних документів (платіжних доручень тощо). Отже, облік операцій вибірки з надходження та витрачання коштів з реєстраційного рахунку UA938201720343160001000015503 в Казначействі Укрдержфондом не забезпечено;

- з недотриманням вимог Закону № 996 (частина третя статті 9) інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах щодо нарахування та виплати субсидій фермерським господарствам у 2020 році, не

систематизована в регістрах синтетичного та аналітичного обліку Укрдержфонду;

- позиція «Сума оборотів за меморіальним ордером» у вигляді відповідної кореспонденції субрахунків не відповідає записам в книзі «Журнал-головна», що є недотриманням вимог пункту 5 глави 2 розділу II Порядку № 755.

Рекомендація. З метою належного обліку розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій Укрдержфонду рекомендується дотримуватись вимог Закону № 996, Порядку № 604, Порядку № 755, Плану рахунків та застосувати належні заходи внутрішнього контролю для забезпечення обліку надходження та витрачання коштів державного бюджету для надання фермерським господарствам субсидій.

Як наслідок, недоліки при веденні Укрдержфондом обліку розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій призвели до недотримання вимог нормативно-правових актів при складанні фінансової звітності та викривлення її показників, а саме з недотриманням:

- вимог Порядку № 307 (пункт 2), у звіті про фінансові результати (форма № 2-дс) за 2020 рік у рядку 2010 «Бюджетні асигнування» завищено доходи від обмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн та в рядку 2110 «Трансферти» не відображено доходи від необмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн;

- вимог Порядку № 307 (пункт 3), у звіті про рух грошових коштів (форма № 3-дс) за 2020 рік в рядку 3000 «Бюджетні асигнування» завищено доходи від обмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн та в рядку 3031 «Кошти трансфертів, отримані від органів державного управління» не відображено доходи від необмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн;

- пункту 5 статті 9 Закону № 996 не відображено в обліку та фінансовій звітності кредиторську заборгованість у сумі 35,1 тис. грн, у зв'язку з чим занижено валюту балансу станом на 01.01.2021 та 01.07.2021;

- НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» у примітках до фінансової звітності за 2020 рік (форма № 5-дс) у рядку 770 «Бюджетні асигнування» завищено доходи від обмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн та в рядку 880 «Трансферти» не відображено доходи від необмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн;

- НП(С)БО 124 «Доходи» (пункт 2 розділу IV) у примітках до фінансової звітності за 2020 рік (форма № 5-дс) Укрдержфонд не розкривав інформацію стосовно доходів від необмінних операцій про облікову політику, прийняту щодо визнання доходу від необмінних операцій, та суму доходу від необмінних операцій, визнаних протягом періоду за основними видами, із зазначенням окремо трансфертів на суму 60 435,9 тис. грн;

- НП(С)БО 135 «Витрати» (пункт 1 розділу V) у примітках до фінансової звітності за 2020 рік (форма № 5-дс) Укрдержфонд не навів інформацію про склад і суму витрат, відображених у статті «Інші витрати за необмінними операціями» звіту про фінансові результати;

- НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу XI) інформацію, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доречності, зокрема, інформацію про виплату у 2020 році бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) у сумі 38 635,2 тис. грн фермерським господарствам, яким така субсидія не виплачена у 2019 році, Укрдержфондом не розкрито у примітках до фінансової звітності за 2020 рік (форма № 5-дс).

Рекомендація. З метою належного розкриття інформації про розрахунки з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій за статтями фінансової звітності Укрдержфонду рекомендується дотримуватись вимог Закону № 996 та Порядку № 307.

З метою розкриття інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності, Укрдержфонду також рекомендується дотримуватись вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», НП(С)БО 124 «Доходи», НП(С)БО 135 «Витрати» в частині наведення у примітках до фінансової звітності інформації про доходи від необмінних операцій, про склад і суму витрат, відображених у статті «Інші витрати за необмінними операціями» звіту про фінансові результати та інформації, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доречності.

Таким чином, аудитом розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій встановлено, що через недоліки внутрішнього контролю при веденні Укрдержфондом обліку розрахунків з надання бюджетних субсидій фінансова звітність за 2020 рік (форми № 2-дс, № 3-дс та № 5-дс) містить суттєві викривлення, а саме: завищено доходи від обмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн та на цю ж суму не відображено доходи від необмінних операцій, що свідчить про недотримання вимог Порядку № 307 (пункти 2 та 3).

У той же час, у фінансовій звітності за 2020 рік (форма № 5-дс) не розкрито суттєва інформація для користувачів фінансової звітності щодо розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій, що є порушенням НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу XI), НП(С)БО 124 «Доходи» (пункт 2 розділу IV), НП(С)БО 135 «Витрати» (пункт 1 розділу V).

2.5 Аудит господарських операцій з бюджетними коштами, отриманими від Міністерства розвитку громад та територій України на реалізацію проєкту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для

диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості»

Аудитом встановлено, що у 2020 році Укрдержфонд (розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня) на підставі договору з Міністерством розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон, головний розпорядник бюджетних коштів) від 19.06.2020 № 36-57/2020 про делегування повноважень на виконання бюджетної програми КПКВК 2751270 «Підтримка регіональної політики України» (далі – КПКВК 2751270) виконував зазначену програму в частині реалізації проєкту: «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості».

Довідково. Основною метою Проєкту є проведення дистанційного навчання організації та ведення різних видів бізнесу, які забезпечать диверсифікацію сільськогосподарського виробництва і стимулювання зайнятості населення в сільській місцевості. Відповідно до бюджету Проєкту обсяг коштів для його реалізації становить 14 172,6 тис. гривень. Джерелами фінансування Проєкту є кошти державного бюджету, отримані від Європейського Союзу (12 500,0 тис. грн), та власні кошти (1 672,6 тис. грн). Орієнтовна тривалість Проєкту 30 місяців.

Аудитом встановлено, що реалізація Проєкту фактично тривала з 2018 по 2020 рік. Касові видатки у 2019–2020 роках становили 5 865,1 тис. грн, або 46,9 відс. обсягу коштів, передбаченого Проєктом, зокрема:

у 2019 році – 2 705,4 тис. грн, що становить 24,1 відс. плану або відкритих асигнувань (11 213,2 тис. грн);

у 2020 році – 3 159,7 тис. грн; 32,3 відс. (9 794,6 тис. грн), відповідно (таблиця 9).

Таблиця 9

Інформація щодо виконання Проєкту у 2018–2020 роках

тис. грн

Показники	2018	2019	2020	Разом
Обсяг коштів, передбачений Проєктом	9 165,2	2 048,0	1 286,8	12 500,0
План згідно із кошторисом	4 411,3	11 213,2	9 794,6	X
Відкрито асигнувань	4 411,3	11 213,2	9 794,6	X
Касові видатки	0	2 705,4	3 159,7	5 865,1
Повернено до державного бюджету як невикористані	4 411,3	8 507,8	6 634,9	6 634,9
Залишок коштів за Проєктом	9 165,2	8 507,8	6 634,9	6 634,9

Як засвідчив аудит, кошти державного бюджету за КПКВК 2751270, внаслідок їх невикористання, щорічно в кінці відповідного бюджетного року повертались до державного бюджету, а саме: у 2018 році – 4 411,3 тис. грн, у 2019 році – 8 507,8 тис. грн, у 2020 році – 6 634,9 тис. гривень. За поясненням Генерального директора Укрдержфонду, причиною невикористання бюджетних коштів є надходження коштів для реалізації Проєкту протягом 2018–2020 років у

другій половині року, а саме у 2018 році – кінець грудня місяця, 2019 – жовтень місяць, 2020 – липень місяць, а усі закупівлі здійснювались через систему ProZorro, що займає значний проміжок часу. Як наслідок, реалізація Проєкту не була завершена в попередні періоди. Цей Проєкт розраховано на 30 місяців, а фактично реалізація тривала лише 16 місяців.

На сьогодні придбано та передано в регіональні відділення Укрдержфонду обладнання, розроблено план рекламної кампанії, замовлено послуги з написання сценарію, розробки планів зйомки, послуги відеооператора, монтажу, послуги кореспондента, літературного редагування матеріалів, адаптація текстів відповідно до формату ЗМІ, розміщення статей та інших інформаційних матеріалів в українських засобах масової інформації. Національним університетом біоресурсів і природокористування України написано 21 навчальну програму з 50 обраних.

У 2021 році планувалось провести тендерні процедури з визначення виконавця для написання решти навчальних програм, розробити софт дистанційного навчання, створити мультмедійні курси дистанційного навчання для використання оффлайн та розпочати онлайн-навчання в ОТГ. Етап, що залишився, є кінцевою метою та, по суті, головною частиною реалізації цього Проєкту.

Аудитом встановлено, що за результатами засідання Конкурсної комісії з відбору проєктів регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу (Протокол засідання комісії від 10.02.2021), Мінрегіоном прийнято рішення, зокрема, щодо відмови у продовженні термінів реалізації Проєкту та не рекомендовано його до фінансування за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу.

Таким чином аудитом встановлено, що через внесення Мінрегіоном Укрдержфонду до переліку проєктів, яким відмовлено у продовженні термінів реалізації та які не рекомендовано до фінансування за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від ЄС, Проєкт є нереалізованим та незавершеним.

Згідно із Звітом про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (форма № 4-3д) Укрдержфонду за 2020 рік за КПКВК 2751270 на звітний рік затверджено 9 794,6 тис. грн, касові видатки становили 3 159,7 тис. грн (таблиця 10).

Таблиця 10

Інформація щодо планових та касових видатків за КПКВК 2751270 у 2020 році

тис. грн

Показники	КЕКВ	Затверджено на звітний рік	Надійшло коштів	Касові видатки
Видатки та надання кредитів – усього		9794,6	3159,7	3159,7
у тому числі:	2000	9103,1	2482,1	2482,1

Продовження таблиці 10

Показники	КЕКВ	Затверджено на звітний рік	Надійшло коштів	Касові видатки
Поточні видатки				
<i>Оплата праці і нарахування на заробітну плату</i>	2100	1238,4	571,4	571,4
Заробітна плата	2111	1015,1	468,0	468,0
Нарахування на оплату праці	2120	223,3	103,4	103,4
<i>Використання товарів і послуг</i>	2200	7864,8	1910,8	1910,8
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2210	752,8	137,2	137,2
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	6961,9	1770,2	1770,2
Видатки на відрядження	2250	150,0	3,3	3,3
Капітальні видатки	3000	691,4	677,6	677,6
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	3110	691,4	677,6	677,6

Аудитом встановлено, що у книзі «Журнал-головна» за 2020 рік обороти за субрахунком 23133 за кредитом відображено у сумі 3 129,3 тис. грн, що не кореспондується з даними меморіального ордера № 3-авт за 2020 рік, в якому відображена сума 3 159,8 тис. гривень. Різниця становить 30,5 тис. гривень.

Під час аудиту дані книги «Журнал-головна» були відкориговані, а відхилення було усунуто.

В ході аудиту встановлено, що у 2020 році, в рамках реалізації Проєкту, за КПКВК 2751270 проводилися закупівлі товарів, робіт і послуг, КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар», КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)», КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування». Відповідно до наданого витягу з річного плану закупівель за 2020 рік Укрдержфондом планувалося 42 закупівлі очікуваною вартістю 3 959,8 тис. гривень.

Протягом 2020 року уповноваженою особою було проведено 40 процедур закупівель: без використання електронної системи (33 закупівлі); спрощена/допорогова (5 закупівель); відкриті торги (2 закупівлі), за результатами яких було укладено 40 договорів, на підставі яких сплачено 2 161,1 тис. гривень. Дві закупівлі із застосуванням процедури відкритих торгів не відбулися через подання для участі в торгах менше двох пропозицій. Оприлюднення необхідної документації про закупівлі здійснено відповідно до Закону № 922.

Інформацію щодо використання коштів державного бюджету на оплату товарів та послуг в межах реалізації Проєкту наведено у додатку 2.

Аудитом встановлено, що **Укрдержфонд**, на підставі усної домовленості з балансоутримувачем будівлі ДП «Спецагро», за відсутності будь-яких юридично закріплених прав на користування приміщенням, уклав договір з фізичною

особою-підприємцем від 22.12.2020 № 37-п про надання послуг щодо передислокування офісу, ціна якого становить 45,1 тис. гривень. У подальшому 24.12.2020 складено акт приймання-передачі послуг за цим договором щодо послуг з передислокування кабінетів Замовника в межах адміністративної будівлі по вул. Б. Грінченка, 1, вартістю 45,1 тис. гривень. Згідно з платіжними дорученнями від 24.12.2020 № 247, № 248 послуги оплачено у повному обсязі. Слід зазначити, що в подальшому, на вимогу балансоутримувача будівлі, Укрдержфонд звільнив ці приміщення.

Отже, прийняття Укрдержфондом, в особі генерального директора, рішення про укладання такого договору за відсутності будь-яких юридично закріплених гарантій користування приміщенням у подальшому, призвело до його втрати та неекономного використання бюджетних коштів за надані послуги у розмірі 45,1 тис. гривень.

Крім того, Укрдержфондом укладено договір від 23.11.2020 № 23/11/20 з ДП «Спецагро» про надання послуг коворкінгу, ціна якого становить 10,0 тис. гривень. Додатковою угодою від 21.12.2020 № 1 пункт 3.1 розділу III Договору викладено в такій редакції: «3.1. За надання послуг, передбачених Договором, Замовник виплачує Виконавцю плату в сумі 49,9 тис. гривень».

У ході аудиту встановлено, що це приміщення використовується як робоче місце генеральним директором Укрдержфонду – керівником Проєкту, а також як місце проведення зібрань, зустрічей, нарад. У подальшому, через відсутність окремого приміщення, на базі цього кабінету планувалось створення студії для використання в рамках Проєкту.

Як вбачається з матеріалів, на підставі цього договору Укрдержфонд фактично отримав на платній основі право користування приміщенням, а ДП «Спецагро» фактично отримало плату за користування цим приміщенням. Отже, відповідно до частини першої статті 235 Цивільного кодексу України Укрдержфондом та ДП «Спецагро» вчинено удаваний правочин, який вони здійснили для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили. Отже, між Укрдержфондом та ДП «Спецагро» мають місце відносини оренди, а договір за своєю правовою природою має ознаки договору прихованої оренди.

Довідково. До 19.06.2021 діяла Методика розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786. Відповідно до пункту 10 цієї методики розмір річної орендної плати за оренду нерухомого майна становить 1 гривню та встановлюється, зокрема бюджетним організаціям, які утримуються за рахунок державного бюджету.

З 19.06.2021 діє Методика розрахунку орендної плати за державне майно, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 630, пунктом 13 якої встановлено, що річна орендна плата за оренду нерухомого майна у розмірі 1 гривні встановлюється таким орендарям, зокрема органам державної влади, іншим бюджетним організаціям, закладам, установам, які повністю фінансуються з державного бюджету (далі – Методика).

Таким чином, Укрдержфондом укладено договір, у формі договору про надання послуг коворкінгу, що відповідно до частини першої статті 235 Цивільного кодексу України є удаваним правочином, оскільки має ознаки договору прихованої оренди, що призвело до непродуктивного використання бюджетних коштів у розмірі 49,9 тис. грн, замість 1 гривні на рік для бюджетних організацій, як це передбачено Методикою, в разі укладання договору оренди.

2.6 Аудит інших господарських операцій, відображених в бюджетній та фінансовій звітності

Розрахунки з підзвітними особами

Аудитом встановлено, що розрахунки з підзвітними особами включають видатки на відрядження та відшкодування інших витрат підзвітними особами (за придбання бензину, за послуги нотаріуса, за судовий збір, витрати на послуги демонтажу та монтажу кондиціонера, придбання клавіатури тощо).

З метою оцінки операційної ефективності процедури авторизації бухгалтерських та документів щодо розрахунків з підзвітними особами, контрольною групою Рахункової палати здійснено тестування цього інструменту внутрішнього контролю.

У ході аудиту виявлено суттєвий специфічний ризик щодо ведення обліку розрахунків з підзвітними особами, а саме: направлення працівників у відрядження без виплати авансу.

Для зменшення ризику невиявлення помилок у бухгалтерському обліку та звітності щодо розрахунків з підзвітними особами збільшено вибірку господарських операцій, пов'язаних з вказаними вище ризиками (тестування 50 відс. генеральної сукупності ключових елементів).

Аудитом розрахунків з підзвітними особами встановлено, що облік за розрахунками з підзвітними особами ведеться на субрахунку 211611 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами», обороти за Дт та Кт якого становлять у 2020 році 53,0 тис. грн, у I півріччі 2021 року – 27,0 тис. гривень. Слід зазначити, що субрахунок 211611 не визначений в обліковій політиці Укрдержфонду робочим планом рахунків для відображення господарських операцій. Аналітичний облік за розрахунками з підзвітними особами ведеться за кожною окремою підзвітною особою в меморіальному ордері № 8 «Накопичувальна відомість за розрахунками з підзвітними особами», дані якого на кінець кожного місяця відповідають записам в головній книзі та фінансовій і бюджетній звітності.

Проведений аудит в дирекції Укрдержфонду засвідчив, що в 2020 році та I півріччі 2021 року на розрахунки з підзвітними особами використано 80,0 тис. грн (2020 рік – 53,0 тис. грн, I півріччя 2021 року – 27,0 тис. грн), з них найвагомішими є витрати на бензин – 65,3 тис. грн, відрядження – 4,6 тис. грн,

відшкодування судового збору – 2,9 тис. грн, відшкодування послуг нотаріуса – 2,6 тис. грн, послуги демонтажу та монтажу кондиціонера – 2,5 тис. грн, придбання електронного USB ключа – 0,7 тис. грн, послуги державної реєстрації – 0,6 тис. грн, послуги зв'язку – 0,3 тис. грн, послуги постачання комп'ютерної програми «Програмний комплекс «Варта»» – 0,2 тис. грн, придбання клавіатури – 0,2 тис. грн, виготовлення дубліката ключа – 0,1 тис. гривень.

***Рекомендація.** Укрдержфонду припинити практику відшкодування витрат на придбання бензину підзвітним особам та здійснювати придбання пального шляхом укладання договорів із застосуванням процедур закупівель згідно з нормами чинного законодавства.*

В 2020 році та I півріччі 2021 року в цілому по Укрдержфонду касові видатки за **КЕКВ 2250 «Видатки на відрядження»** становили **77,7 тис. грн** (за загальним фондом – 74,4 тис. грн (КПКВК 1201270), за спеціальним – 3,3 тис. грн (КПКВК 2751270), у тому числі: у **2020 році – 75,4 тис. грн** (за загальним фондом – 72,1 тис. грн, або 87,9 відс. плану (82,0 тис. грн); за спеціальним – 3,3 тис. грн, або 2,2 відс. плану (150,0 тис. гривень)); у **I півріччі 2021 року – 2,3 тис. грн** (за загальним фондом).

По Дирекції Укрдержфонду в 2020 році та I півріччі 2021 року касові видатки за **КЕКВ 2250 «Видатки на відрядження»** становили **13,7 тис. грн**, у тому числі у 2020 році – 13,3 тис. грн (загальний фонд – 10,0 тис. грн, спеціальний 3,3 тис. грн); у I півріччі 2021 року – 0,4 тис. грн (загальний фонд).

За результатами перевірки проведених витрат на відрядження встановлено, що з **недотриманням пункту 4 Інструкції № 59** Укрдержфондом не забезпечено працівників коштами для здійснення поточних витрат під час 19 службових відряджень (авансом), у результаті витрати у загальній сумі **4,6 тис. грн** (2020 рік 16 звітів – 4,2 тис. грн, I півріччя 2021 року 3 звіти – 0,4 тис. грн) відшкодовувались після затвердження звітів про використання коштів.

Водночас Укрдержфондом **порушено вимоги пункту 6 розділу I та пункту 1 розділу III Інструкції № 59** щодо ознайомлення працівника підприємства, що його відряджає, з кошторисом витрат (або з довідкою-розрахунком на виданий аванс, складеною за довільною формою).

Слід зауважити, що звіти про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, затверджувались керівником у терміни від 1 до 12 днів після закінчення відрядження, що в свою чергу призвело до викривлення обліку витрат на відрядження, зокрема, в частині **невідображення кредиторської заборгованості за розрахунками з працівниками, які направлялися у відрядження без виданого авансу.**

***Рекомендація.** З метою недопущення витрат державного бюджету на оплату відряджень з порушенням нормативно-правових актів, Укрдержфонду рекомендується забезпечувати працівників коштами для здійснення поточних*

витрат під час службового відрядження (авансом) та посилити внутрішній контроль за складанням та затвердженням звітів про використання коштів, виданих на відрядження.

Відшкодування вартості комунальних послуг

У 2020 році та I півріччі 2021 року в цілому по Укрдержфонду касові видатки за загальним фондом за **КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» КПКВК 1201270 «Організація і регулювання діяльності установ в системі агропромислового комплексу та забезпечення діяльності Аграрного фонду» (КПКВК 2801310 «Організація і регулювання діяльності установ в системі агропромислового комплексу» – 2021 рік) становили **529,0 тис. грн, у тому числі:** у 2020 році – 529,0 тис. грн або 94,7 відс. плану (558,8,0 тис. грн); у I півріччі 2021 року – 71,4 тис. гривень.**

Відповідно до звітів про надходження та використання коштів загального фонду державного бюджету (форма № 2д) у 2020 році та I півріччі 2021 року **касові видатки за КЕКВ 2270 дирекції Укрдержфонду становили 301,4 тис. грн, у тому числі у 2020 році – 283,8 тис. грн, або 99,8 відс. плану (284,5 тис. грн); у I півріччі 2021 року – 17,6 тис. гривень.**

Проведений аудит в дирекції Укрдержфонду засвідчив, що в 2020 році та I півріччі 2021 року відшкодовано витрат на комунальні послуги згідно з укладеними з ДП «Спецагро» договорами про відшкодування витрат балансоутримувача на комунальні послуги у сумі **219,4 тис. грн (2020 рік – 207,0 тис. грн, I півріччя 2021 року – 12,4 тис. гривень).**

***Довідково.** У 2020 році та I півріччі 2021 року між державним підприємством «Спецагро» (Балансоутримувач) та Укрдержфондом (Орендар) укладено договори від 05.02.2020 № 4/20 та від 25.01.2021 № 250121/2 про відшкодування витрат балансоутримувача на комунальні послуги. Згідно з умовами договору, Орендар здійснює відшкодування Балансоутримувачу спожитих ним послуг з теплопостачання, водопостачання та водовідведення, електропостачання, вивозу сміття пропорційно до займаної ним загальної площі нежилых приміщень, що становить 111,4 кв. м, які розташовані в адміністративному будинку за адресою: 01001, м. Київ, вул. Бориса Грінченка 1.*

Слід зазначити, що строк дії договору оренди нерухомого майна, що належить до державної власності, від 23.03.2015 № 7088, відповідно до якого Регіональне відділення фонду державного майна України по місту Києву (Орендодавець) передає, а Укрдержфонд (Орендар) приймає в строкове платне користування нежиле нерухоме майно нежитлові приміщення загальною площею 111,4 кв. м (на 5-му поверсі), що знаходяться за адресою: 01001, м. Київ, вул. Бориса Грінченка, 1, що перебуває на балансі ДП «Спецагро» (Балансоутримувач), закінчився 23.01.2021.

На час проведення аудиту договір оренди не продовжено. Укрдержфондом ведеться листування з Регіональним відділенням фонду державного майна України по місту Києву (листи від 21.10.2020 № 53-04/318, 26.02.2021 № 53-04/47,

29.09.2021) та Фондом державного майна України (лист від 05.03.2021 № 53-04/59) щодо продовження згаданого договору.

Оплата послуг (крім комунальних)

У 2020 році та I півріччі 2021 року в цілому по Укрдержфонду **касові видатки за загальним фондом за КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)» КПКВК 1201270 становили 552,9 тис. грн, у тому числі: у 2020 році – 476,6 тис. грн, або 98,7 відс. плану (483,0 тис. грн); у I півріччі 2021 року – 76,3 тис. гривень.**

Відповідно до звітів про надходження та використання коштів загального фонду державного бюджету (форма № 2д) у 2020 році та I півріччі 2021 року **касові видатки за КЕКВ 2240 дирекції Укрдержфонду становили 309,8 тис. грн, у тому числі у 2020 році – 272,0 тис. грн, або 99,3 відс. плану (274,0 тис. грн); у I півріччі 2021 року – 37,8 тис. гривень. Зокрема, бюджетні кошти використані:**

94,8 тис. грн (2020 рік – 71,3 тис. грн, I півріччя 2021 року – 23,5 тис. грн) – на відшкодування витрат з утримання орендованого нерухомого майна згідно з укладеними з ДП «Спецагро» (Балансоутримувач) договорами від 05.02.2020 № 2/20 та від 25.01.2021 № 250121/1 про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання, господарсько-експлуатаційне обслуговування орендованого нерухомого майна.

Довідково. Відповідно до умов договорів Орендар здійснює відшкодування Балансоутримувачу витрат на обслуговування інженерних мереж, технічне обслуговування ліфтів, послуги з охорони будівлі, амортизацію будівлі, накладні витрати (30 відс. прямих витрат вартості 1 кв. м) пропорційно до займаної ним загальної площі нежилых приміщень, що становить 111,4 кв. м, які розташовані в адміністративному будинку за адресою: 01001, м. Київ, вул. Бориса Грінченка, 1;

60,4 тис. грн (2020 рік – 51,3 тис. грн, I півріччя 2021 року – 9,1 тис. грн) – на ремонт, технічне обслуговування персональних комп'ютерів, офісного, телекомунікаційного та аудіовізуального обладнання, а також супутні послуги щодо комп'ютерної техніки згідно з укладеними з ФОП Сучкова Г. А. договорами від 16.06.2020 № С-А-1, від 06.07.2020 № 5/20 та від 03.02.2021 № 030221;

55,0 тис. грн (2020 рік) – на технічну підтримку роботи вебсайту «Укрдержфонду» та технічне обслуговування комп'ютерної техніки, на редизайн (створення нового або оновленого дизайну) сайту Укрдержфонду (або його розділів) та створення додаткових сервісів (функціоналу), в тому числі інтеграцію ресурсу з існуючим сайтом згідно з укладеними з ТОВ Скай Софт Консалтинг договорами від 29.01.2020 № СКК-202007, від 05.02.2020 № СКК-202008 та від 16.06.2020 № СКК- 02009;

15,4 тис. грн (2020 рік) – на технічну підтримку програми «UA–Бюджет» згідно з укладеним з ТОВ Техноцентр Маяк СОФТ договором від 16.06.2020 № 1СОБ 1798;

10,2 тис. грн (2020 рік – 9,6 тис. грн, I півріччя 2021 року – 0,6 тис. грн) – **на телекомунікаційні послуги (Інтернет)** згідно з укладеними з ТОВ «Воля-кабель» договором від 20.03.2019 № 7253/19 та додатковими угодами до нього;

6,2 тис. грн (2020 рік) – відшкодування за звітами про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт;

4,5 тис. грн (I півріччя 2021 року) – **на технічну підтримку роботи вебсайту Укрдержфонду**, що розміщується у мережі Інтернет за вебадресою: <https://udf.gov.ua>, та сторінки Facebook згідно з укладеним з ФОП Борисова А. Д. договором від 17.03.2021 № 170321;

9,7 тис. грн – на оплату інших послуг згідно з укладеними договорами (на комп'ютерну програму «М. Е. Док Звітність»; на розміщення на сервері вебсайту (хостинг сайту) «Укрдержфонду»; на виготовлення, розміщення та демонстрування інформаційної продукції на сторінках газети; на послуги зв'язку тощо).

Аудитом встановлено, що у 2020 році та у I півріччі 2021 року за загальним фондом за КПКВК 1201270 (2020 рік: КЕКВ 2111 – 6,6 тис. грн, КЕКВ 2210 – 77,6 тис. грн, КЕКВ 2240 – 53,6 тис. грн, КЕКВ 2250 – 9,1 тис. грн, КЕКВ 2271 – 60,8 тис. грн, КЕКВ 2273 – 16,0 тис. грн, КЕКВ 2800 – 11,5 тис. грн; у I півріччі 2021 року за КЕКВ 2271 – 5,2 тис. грн) **Головним управлінням Державної казначейської служби України у м. Києві** було здійснене **безспірне списання коштів** на користь колишніх працівників Укрдержфонду за час затримки розрахунку при звільненні, **на підставі виконавчих листів Шевченківського районного суду м. Києва від 27.07.2020 по справі № 761/15423/16-ц та від 13.10.2017 по справі № 761/15488/16-ц**, у загальній сумі 240,4 тис. гривень. **Отже, внаслідок прийняття Укрдержфондом незаконних управлінських рішень Державному бюджету України завдано збитків у сумі 240,4 тис. гривень.**

Аудитом, проведеним у регіональних відділеннях Укрдержфонду, встановлено, що через недоліки внутрішнього контролю та неналежне організаційне забезпечення ведення бухгалтерського обліку регіональними відділеннями Укрдержфонду допущено: недотримання вимог законодавства при плануванні та затвердженні видатків державного бюджету у сумі 2 525,6 тис. грн; незабезпечення правильності та своєчасності відображення в бухгалтерському обліку, бюджетній та фінансовій звітності фінансово-господарських операцій – 8 726,3 тис. грн; допущено ризики втрат коштів державного бюджету – 684,7 тис. грн; інші порушення та недоліки – 2 231,5 тис. гривень.

Перелік порушень та недоліків, установлених у регіональних відділеннях Укрдержфонду під час проведення фінансового аудиту, наведено у додатку 3.

ВИСНОВКИ

1. Фінансовий аудит Українського державного фонду підтримки фермерських господарств засвідчив, що касові видатки за бюджетними програмами, що підлягали аудиту, у 2020 році становили 143 201,8 тис. грн, у тому числі: за загальним фондом – 73 296,9 тис. грн (99,9 відс. плану); за спеціальним – 69 904,9 тис. грн (91 відс. плану); у I півріччі 2021 року – за загальним фондом 5 827,3 тис. грн (36,7 відс. плану).

Аналіз структури касових видатків у 2020 році засвідчив, що 46,6 відс. (66 745,2 тис. грн) становлять видатки на надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам; 42,2 відс. (60 435,9 тис. грн) – на фінансову підтримку сільгоспвиробників (бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар)); 9,0 відс. (12 861,0 тис. грн) – на організацію і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу (утримання Укрдержфонду); 2,2 відс. (3 159,7 тис. грн) – на підтримку регіональної політики України. У I півріччі 2021 року кошти за загальним фондом у сумі 5 827,3 тис. грн використано на організацію і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу.

2. Аудиту підлягала консолідована фінансова звітність Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, яка містить баланс станом на 31 грудня 2020 року та звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал за рік, що закінчився зазначеною датою, а також примітки до річної фінансової звітності, включаючи короткий виклад суттєвої облікової політики, а також зведена бюджетна звітність.

Оскільки питання, описані в розділах 2.1 та 2.2, є значущими, консолідована фінансова та зведена бюджетна звітність не відображають достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Українського державного фонду підтримки фермерських господарств на 31 грудня 2020 року та його фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до *Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та Порядку № 307 і Порядку № 44.*

2.1. Через невідповідність існуючої облікової політики чинному законодавству України, відсутність достатнього внутрішнього контролю консолідована фінансова звітність за 2020 рік містить суттєві викривлення, а саме:

не ведеться облік гарантій та забезпечення (вартість заставного майна, визначена договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам), що свідчить про недотримання вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу XI) та, як наслідок, у Примітках до річної фінансової звітності не розкрита ця суттєва інформація у сумі 670 757,9 тис. грн (станом на 01.01.2020) і 771 320,8 тис. грн (станом на 31.12.2020);

при веденні обліку розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій консолідована фінансова звітність за 2020 рік містить суттєві викривлення, а саме: в доходах від обмінних операцій відображено доходи від необмінних операцій на суму 60 435,9 тис. грн, що свідчить про недотримання вимог Порядку № 307 (пункти 2 та 3 розділу II). Цю суму також не розкрито у Примітках до фінансової звітності за 2020 рік, що є порушенням НП(С)БО 124 «Доходи» (пункт 2 розділу IV) та НП(С)БО 135 «Витрати» (пункт 1 розділу V);

у Примітках до фінансової звітності за 2020 рік у порушення НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу IX) не розкрито інформацію про виплату у 2020 році бюджетної субсидії у сумі 38 635,2 тис. грн фермерським господарствам, включену до зведених реєстрів у 2019 році;

у Балансі не відображено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями на суму 37 951,4 тис. грн (станом на 01.01.2020) і 35 456,6 тис. грн (станом на 31.12.2020), на цю ж суму завищено: довгострокові і поточні зобов'язання за кредитами; поточні зобов'язання за внутрішніми розрахунками; інші поточні зобов'язання та списану заборгованість, яка обліковується на позабалансовому рахунку, що свідчить про недотримання вимог Порядку № 307 (пункт 1 розділу II);

у Балансі на початок звітного періоду занижено довгострокову дебіторську заборгованість на суму 4 866,0 тис. грн, на цю ж суму завищено поточну дебіторську заборгованість за наданими кредитами, іншу поточну дебіторську заборгованість, списану дебіторську заборгованість, яка обліковується на позабалансовому рахунку, що свідчить про недотримання вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 5 розділу III), Порядку № 307, Плану рахунків.

2.2. Дирекцією Укрдержфонду не здійснено уточнення сум заборгованості із простроченим терміном, що призвело до відображення недостовірної суми простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами (Форма № 7 д.1 за КПКВК 1201200) на 31.12.2020, а саме: завищено суми простроченої заборгованості на 3 786,6 тис. грн і 2 816,9 тис. грн загального та спеціального фонду відповідно, що свідчить про недотримання Порядку № 44 (пункт 4 розділу III).

3. В ході аудиту було встановлено суттєві помилки, які не мали впливу на консолідовану фінансову звітність, а саме:

3.1. З недотриманням вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності» (пункт 7.2 розділу XI), Плану рахунків у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) у розділі VII «Дебіторська заборгованість» дирекцією Укрдержфонду допущено відображення недостовірних даних з простроченої дебіторської заборгованості на суму 6 603,5 тис. гривень. У той же час, 6-ма регіональними відділеннями не внесено в Примітки до річної фінансової звітності

(форма № 5-дс) інформацію про прострочену дебіторську заборгованість на суму 6 000,4 тис. гривень. У результаті консолідації Приміток до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) завищено дані з простроченої дебіторської заборгованості на суму 603,1 тис. грн станом на 01.01.2021.

3.2. Операції зі взяття бюджетних фінансових зобов'язань у сумі 58 192,6 тис. грн в обліку Укрдержфонду в 2020 році на субрахунок 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» не відображались. Окремий меморіальний ордер № 6 «Накопичувальна відомість за розрахунками з кредиторами на субрахунок 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» Укрдержфондом з недотриманням пункту 1 глави 6 розділу II Порядку № 755 у 2020 році не вівся.

4. Аудитом встановлені порушення нижче рівня визначеної суттєвості, зокрема:

4.1. Облік розрахунків з оплати праці Укрдержфондом здійснювався з недотриманням вимог Закону № 996, Порядку № 755, Порядку № 307 та Порядку № 44, унаслідок чого допущено: викривлення консолідованої фінансової звітності за 2020 рік як активу балансу, так і пасиву на 47 тис. грн та бюджетної звітності станом на 01.07.2021 на 49,9 тис. грн (дебіторська заборгованість); 62,7 тис. грн (кредиторська заборгованість); невідповідність реєстрів аналітичного та синтетичного обліку у 2020 році на 197,9 тис. грн та 238,6 тис. грн і у I півріччі 2021 року на 15,5 тис. гривень. Крім того, допущено зайві виплати працівникам Укрдержфонду у сумі 6,9 тис. грн (2020 рік – 1,6 тис. грн, I півріччя 2021 року – 5,3 тис. грн) і недоплати – 1,2 тис. грн (2020 рік – 1,0 тис. грн, I півріччя 2021 року – 0,2 тис. гривень).

4.1.1. З недотриманням вимог пункту 1 розділу II Порядку № 307, відповідно до якого дебіторська заборгованість із виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності відображається в Балансі (форма № 1) в рядку 1140 «за розрахунками із соціального страхування», кредиторська заборгованість – у рядках 1540 «за платежами до бюджету» та 1560 «за розрахунками з оплати праці», дирекцією Укрдержфонду у фінансовій звітності, а саме у Балансі (форма № 1) ця заборгованість відображена у рядках 1150 «інша поточна дебіторська заборгованість» (станом на 01.01.2021 – 47,0 тис. грн, 01.07.2021 – 49,9 тис. грн) та 1575 «інші поточні зобов'язання» (станом на 01.01.2021 – 47,0 тис. грн, 01.07.2021 – 40,1 тис. грн), що призвело до викривлення фінансової звітності на зазначені суми.

4.1.2. З недотриманням вимог пункту 2 розділу I Порядку № 44 Укрдержфондом у Довідці про дебіторську та кредиторську заборгованість за операціями, які не відображаються у формах № 7д та № 7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами», станом на 01.07.2021 відображено заборгованість дирекції Укрдержфонду з виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, вагітності і пологах, в обсягах відповідно 49,9 тис. грн та 40,1 тис. грн, як

заборгованість з допомоги і компенсації громадянам, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; кредиторську заборгованість з оплати праці Житомирського відділення Укрдержфонду у сумі 22,6 тис. грн, яка не взята на облік органами Казначейства, відображено в рядку «інша заборгованість», що призвело до викривлення бюджетної звітності на зазначені суми.

4.1.3. З недотриманням частини третьої статті 9 Закону № 996 та глави 5 розділу II Порядку № 755 при аналізі реєстрів аналітичного та синтетичного обліку операцій з оплати праці виявлено низку розбіжностей, а саме: розрахунково-платіжних відомостей з меморіальними ордерами № 5 за Кт 6511 на суму 197,9 тис. грн (2020 рік), меморіального ордера № 5 з книгою «Журнал-головна» за Кт 6511 – 214,0 тис. грн та Кт 6313 – 24,7 тис. грн (2020 рік) і за Кт 6313 – 15,5 тис. грн (I півріччя 2021 року).

4.2. Облік нефінансових активів у 2020 році та I півріччі 2021 року Укрдержфондом здійснювався з недотриманням вимог Закону № 996 та відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі, а складання фінансової консолідованої звітності та розкриття інформації в частині обліку нефінансових активів – з недотриманням вимог Порядку № 307. Як наслідок, консолідована фінансова звітність за 2020 рік та примітки до фінансової звітності (форма 5-дс) містять викривлення та недостовірні дані. Так, занижено валюту балансу станом на 01.01.2021 на 3,3 тис. грн; завищено вартість нематеріальних активів станом на 01.01.2020 та 01.01.2021 – 60,0 тис. грн та станом на 01.07.2021 – 304,0 тис. гривень. Крім того, завищено вартість нематеріальних активів з одночасним заниженням вартості довгострокових фінансових інвестицій на 26,8 тис. грн (станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на 01.07.2021) і допущено використання бюджетних коштів з порушенням норм чинного законодавства у сумі 45,0 тис. гривень.

4.2.1. Укрдержфондом укладено договір від 11.09.2020 № 1-п, в якому неправильно сформульовано його предмет – Продавець передає Укрдержфонду офісну програму Office 2016 саме у власність, а не у використання, що не відповідає Умовам ліцензії на програмний продукт Майкрософт та містить ризики визнання договору недійсним. Як наслідок, Укрдержфондом проведено видатки для закупівлі офісних програм Office 2016 Home and Business у кількості 6 штук загальною вартістю 45,0 тис. грн за КЕКВ 3110, а не КЕКВ 2240 як передбачено підпунктом 2.2.4, пункту 2.2, глави 2 та підпунктом 3.1.1, пункту 3.1, глави 3 Інструкції № 333, що призвело до використання бюджетних коштів з порушенням норм чинного законодавства у сумі 45,0 тис. гривень.

4.2.2. У порушення вимог частини п'ятої статті 9 Закону № 996, відповідно до якої господарські операції повинні бути відображені в облікових реєстрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені, дирекцією Укрдержфонду придбаний у листопаді 2020 року ручний мікрофон

Lewitt MTP550DMS з перемикачем (видаткова накладна від 05.11.2020 № РН-0004115) вартістю 3,3 тис. грн, оприбуткований у вересні 2021 року. Зазначене призвело до викривлення консолідованої фінансової звітності, а саме до заниження валюти балансу станом на 01.01.2021 на 3,3 тис. гривень.

4.2.3. У порушення пункту 11 НП(С)БО 122, відповідно до якого якщо актив не відповідає критеріям визнання нематеріального активу, то витрати пов'язані з його придбанням (створенням), визнаються витратами того періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальними активами, та з недотриманням пункту 4 розділу II Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів на балансі дирекції Укрдержфонду як інші нематеріальні активи обліковуються на субрахунку 1216 комп'ютерні програми: офісні програми Office 2016 Home and Business 2016, Microsoft Office Home and Business, Magix Vegas Pro, Sound Forge Pro, Операційна система Microsoft Windows 10, які придбані за типовими договорами від постачальників та не передбачають передання виключного права на програмне забезпечення. Безпідставне відображення у балансі вартості комп'ютерних програм як нематеріальних активів призвело до завищення валюти балансу у сумі 60,0 тис. грн станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на суму 304,0 тис. грн станом на 01.07.2021.

4.2.4. З недотриманням Плану рахунків, відповідно до якого для обліку акцій передбачений субрахунок 2511 «Придбані акції», Укрдержфондом сертифікат акцій UA1011281003 з кількістю цінних паперів 53632 шт. номінальною вартістю 0,50 грн, тобто на загальну суму 26,8 тис. грн, обліковується на субрахунку 1216 «Інші нематеріальні активи», що призвело до завищення вартості нематеріальних активів з одночасним заниженням вартості довгострокових фінансових інвестицій (у тому числі акції та інші форми участі в капіталі у сумі 26,8 тис. грн), і як наслідок, до викривлення консолідованої фінансової звітності станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та на 01.07.2021.

Відповідно до сертифікату акцій, емітентом є Відкрите акціонерне товариство «Банк Народний капітал» (ЄДРПОУ 20026740), яке за інформацією, розміщеною в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на сайті Міністерства юстиції України від 21.12.2020 (номер запису: 1000731110032013795), ліквідовано. У зв'язку з цим зазначений сертифікат акцій, через відсутність його потенціалу корисності та ймовірності отримання економічних вигід, не відповідає критеріям визнання, передбаченим НП(С)БО 133 «Фінансові інвестиції», та підлягає списанню з балансу Укрдержфонду.

4.2.5. Внаслідок недотримання підпункту 1.6 пункту 1 розділу VII НП(С)БО 121 «Основні засоби», абзацу четвертого розділу IV пункту 2 Порядку № 307 занижено на 92,2 тис. грн суму у рядку 2850 «Амортизація» (за звітний період) розділу IV Звіту про фінансові результати за 2020 рік, яка відображена у розділі I «Основні засоби» Приміток до річної фінансової звітності

за 2020 рік за звітний період у складі нарахованого зносу за минулі періоди, що призвело до викривлення консолідованої фінансової звітності.

4.2.6. Недотримання дирекцією Укрдержфонду вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», НП(С)БО 121 «Основні засоби», НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи», НП(С)БО 123 «Запаси» у частині розкриття у примітках до річної фінансової звітності за 2020 рік (форма № 5-дс) інформації, що містить додатковий аналіз статей звітності, а саме нефінансових активів, з метою забезпечення її зрозумілості та доречності, призвело до викривлення інформації у групах нефінансових активів, а саме:

у розділі I «Основні засоби» не відображено суми малоцінних необоротних матеріальних активів станом на 01.01.2020 – 313,5 тис. грн (у т. ч. суми їх зносу 154,8 тис. грн), вибуття за звітний рік – 154,6 тис. грн (у т. ч. знос 77,3 тис. грн), залишок станом на 01.01.2021 – 159,0 тис. грн (у т. ч. знос – 81,8 тис. гривень); одночасно завищені суми інших основних засобів станом на 01.01.2020 – 313,5 тис. грн (у т. ч. знос – 154,8 тис. грн), вибуття – 154,6 тис. грн (знос не відображено), на 01.01.2021 – 159,0 тис. грн (у т. ч. 154,8 тис. гривень). Допущено заниження суми у рядку «Машини та обладнання» накопиченого зносу при вибутті – на 15,0 тис. грн; зносу станом на 01.01.2021 – 73,0 тис. грн; не відображено суми 92,2 тис. грн нарахованої амортизації за рік, у т. ч. машини та обладнання 88,0 тис. грн, малоцінні необоротні матеріальні активи – 4,2 тис. грн;

у розділі II «Нематеріальні активи» допущено завищення суми вибуття та надходження за звітний період активів у сумі 2,0 тис. грн, у зв'язку з подвійними проводками при внутрішньому переміщенні в межах дирекції Укрдержфонду;

у розділі III «Капітальні інвестиції» допущено завищення на кінець року сум капітальних інвестицій в основні засоби на 213,8 тис. грн та капітальних інвестицій в інші необоротні матеріальні активи на 60,2 тис. грн; одночасно занижено капітальні інвестиції в нематеріальні активи на 274,0 тис. грн;

у розділі IV «Виробничі запаси» допущено завищення надходження та вибуття запасних частин, МШП та інших виробничих запасів на 15,4 тис. грн, 0,7 тис. грн та 12,7 тис. грн відповідно.

4.3. Облік розрахунків з фермерськими господарствами з надання фінансової підтримки на поворотній основі та виконання зобов'язань минулих років з їх повернення у 2020 році та I півріччі 2021 року Укрдержфондом здійснювався з недотриманням відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі та чинних нормативно-правових актів.

4.3.1. З недотриманням вимог пункту 5 розділу III НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», пункту 1 розділу II Порядку № 307, Плану рахунків:

- у Балансі станом на 01.01.2021 занижено довгострокову дебіторську заборгованість у сумі 2 665,2 тис. грн та завищено поточну дебіторську заборгованість за наданими кредитами – 1 128,7 тис. грн; іншу поточну дебіторську

заборгованість – 17,5 тис. гривень. Заборгованість у сумі 1 519,0 тис. грн у Балансі станом на 01.01.2021 взагалі не відображалась, а обліковувалась як списана на позабалансовому рахунку;

- у Балансі станом на 01.07.2021:

занижено довгострокову дебіторську заборгованість на 361,5 тис. грн та одночасно завищено поточну (за наданими кредитами) та іншу дебіторську заборгованість на 344,0 тис. грн і 17,5 тис. грн відповідно;

не відображено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у сумі 20 895,3 тис. грн та одночасно завищено довгострокові, поточні зобов'язання за кредитами та інші поточні зобов'язання на 20 533,8 тис. грн; 344,0 тис. грн; 17,5 тис. грн, відповідно.

4.3.2. З недотриманням вимог пункту 7.2 розділу XI НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», Плану рахунків регіональними відділеннями Укрдержфонду у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5-дс) у розділі XIII «Розшифрування позабалансових рахунків» завищено списану дебіторську заборгованість розпорядників бюджетних коштів на суму 1 549,6 тис. грн (станом на 01.01.2020) та 1 519,0 тис. грн (станом на 01.01.2021).

4.3.3. З недотриманням Плану рахунків Укрдержфондом та регіональними відділеннями не відображено на рахунку 061 «Гарантії та забезпечення отримані розпорядниками бюджетних коштів» вартість заставного майна станом на 01.07.2021 у сумі 760 184,9 тис. гривень.

4.3.4. З недотриманням пункту 4 розділу III Порядку № 44 дирекцією Укрдержфонду не здійснено уточнення сум заборгованості із простроченим терміном, що призвело до відображення недостовірної суми простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості у Звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1) станом на 01.07.2021, а саме: за КПКВК 1201200 завищено суми простроченої заборгованості за загальним фондом на 392,8 тис. грн, за спеціальним – 416,0 тис. гривень.

4.3.5. Надання у 2020 році Укрдержфондом фінансової підтримки на поворотній основі фермерським господарствам за КПКВК 1201200 здійснювалось з порушенням вимог чинного законодавства, зокрема всупереч вимогам:

пункту 6 Порядку № 1102 надано фінансову підтримку ФГ «Георгос» у сумі 500 тис. грн, з недостатнім обсягом забезпечення виконання зобов'язання щодо повернення бюджетних коштів (вартість заставного майна згідно з договором застави від 01.10.2019 становить 498,1 тис. грн);

пункту 11 Порядку № 1102 не здійснено своєчасного звітування фермерськими господарствами про цільове використання фінансової підтримки, а саме: у тримісячний строк після надходження коштів – 24 фермерськими господарствами на суму 4 931,5 тис. грн; не прозвітовано взагалі – 8 фермерськими господарствами – 1 267,2 тис. грн;

пункту 13 Порядку № 1102 Укрдержфондом не забезпечено своєчасного перерахування протягом двох робочих днів повернених коштів фінансової підтримки до державного бюджету у сумі 34 675,5 тис. грн у 2020 році та 3882,0 тис. грн у I півріччі 2021 року. Прострочення терміну становило від 1 до 16 робочих днів.

4.4. Облік розрахунків з фермерськими господарствами з надання бюджетних субсидій Укрдержфондом здійснювався з недотриманням вимог частини п'ятої статті 9 Закону № 996, внаслідок чого кредиторська заборгованість у сумі 35,1 тис. грн, яка обліковувалась на початок 2020 року як невикладена субсидія фермерському господарству і не погашена протягом року у зв'язку з його ліквідацією та не списувалась у зв'язку з тим, що строк позовної давності відповідно до Цивільного кодексу України (стаття 257) не настав, у фінансовій звітності у Балансі (форма № 1-дс) на кінець 2020 року не відображена. Не відображена ця заборгованість і у звітності за I півріччя 2021 року. Як наслідок, валюта балансу занижена на 35,1 тис. грн станом на 01.01.2021 та 01.07.2021.

4.5. З недотриманням пункту 4 Інструкції № 59, Укрдержфондом не забезпечено працівників коштами для здійснення поточних витрат під час 19 службових відряджень (авансом), у результаті витрати на загальну суму 4,6 тис. грн (2020 рік, 16 звітів – 4,2 тис. грн, I півріччя 2021 року, 3 звіти – 0,4 тис. грн) відшкодовувались після затвердження звітів про використання коштів.

4.6. Унаслідок прийняття Укрдержфондом незаконних управлінських рішень Державному бюджету України завдано збитків у сумі 240,4 тис. гривень. У 2020 році та у I півріччі 2021 року за загальним фондом за КПКВК 1201270 Головним управлінням Державної казначейської служби України у м. Києві було здійснене безспірне списання коштів на користь колишніх працівників Укрдержфонду за час затримки розрахунку при звільненні, на підставі виконавчих листів Шевченківського районного суду м. Києва від 27.07.2020 по справі № 761/15423/16- ц та від 13.10.2017 по справі № 761/15488/16-ц, у загальній сумі 240,4 тис. грн (2020 рік – 235,2 тис. грн, I півріччя 2021 року – 5,2 тис. гривень). Відповідно до Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (пункт 1 статті 6) кошти, виплачені за рішенням суду про стягнення коштів, вважаються збитками державного бюджету.

4.7. У 2020 році Укрдержфонд як розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня на підставі договору з Міністерством розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон) як головним розпорядником бюджетних коштів від 19.06.2020 № 36-57/2020 про делегування повноважень на виконання бюджетної програми КПКВК 2751270 «Підтримка регіональної політики України» виконував зазначену програму в частині реалізації проекту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості».

Основною метою Проєкту є проведення дистанційного навчання з організації та ведення різних видів бізнесу, що забезпечать диверсифікацію сільськогосподарського виробництва і стимулювання зайнятості населення в сільській місцевості. Відповідно до бюджету Проєкту обсяг коштів для його реалізації становить 14 172,6 тис. грн, джерелами фінансування є кошти державного бюджету, отримані від Європейського Союзу (12 500,0 тис. грн), та власні кошти (1 672,6 тис. гривень). Орієнтована тривалість Проєкту 30 місяців.

Через внесення Мінрегіоном за результатами засідання Конкурсної комісії з відбору проєктів регіонального розвитку (протокол засідання від 10.02.2021) зазначеного Проєкту до переліку проєктів, яким відмовлено у продовженні термінів реалізації та які не рекомендовано до фінансування за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від ЄС, Проєкт є нереалізованим та незавершеним.

На реалізацію Проєкту у 2019–2020 роках використано кошти державного бюджету у сумі 5 865,1 тис. грн (2019 рік – 2 705,4 тис. грн; 2020 рік – 3 159,7 тис. грн), або 46,9 відс. обсягу коштів, передбаченого Проєктом.

4.7.1. З недотриманням умов Проєкту, відповідно до якого передбачено оплату праці менеджера Проєкту та трьох спеціалістів, один з яких ІТ-спеціаліст, керівником Укрдержфонду прийнято рішення щодо розподілу фонду на оплату праці, передбаченого Проєктом, та здійснено виплати заробітної плати 9 спеціалістам, серед яких ІТ-спеціаліста взагалі не було. Відповідно до розрахунково-платіжних відомостей за липень–грудень 2020 року 9 працівникам Укрдержфонду нараховано та виплачено «доплату за проєкт» у сумі 468,0 тис. гривень. При цьому в Укрдержфонді поєднання працівниками виконання завдань з реалізації Проєкту і обов'язків, визначених посадовими інструкціями, в обліку використання робочого часу не відображено, тобто виплати здійснювались без урахування фактично відпрацьованого часу.

4.7.2. Унаслідок прийняття Укрдержфондом в особі генерального директора рішення про укладання договору з ФОП від 22.12.2020 № 37-п із надання послуг щодо передислокації офісу (вартістю 45,1 тис. грн) та його оплати у повному обсязі (платіжні доручення від 24.12.2020 № 247, № 248), за відсутності будь-яких юридично закріплених гарантій користування приміщенням у подальшому, призвело до його втрати та неекономного використання бюджетних коштів за надані послуги у розмірі 45,1 тис. гривень.

4.7.3. Укрдержфондом укладено договір у формі договору про надання послуг коворкінгу, що відповідно до частини першої статті 235 Цивільного кодексу України є удаваним правочином, оскільки має ознаки договору прихованої оренди, що призвело до непродуктивного використання бюджетних коштів у розмірі 49,9 тис. грн, замість 1 гривні на рік для бюджетних організацій, як це передбачено Методикою розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її

розподілу, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786, у разі укладання договору оренди.

5. При плануванні видатків Укрдержфондом в окремих випадках не дотримано вимог пункту 22 Порядку № 228, у зв'язку з чим до проєктів кошторисів включено показники видатків бюджету, не обґрунтованих відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізованих за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю, а саме: 778,1 тис. грн – у 2020 році за КПКВК 1201150 за напрямом фінансової підтримки розвитку фермерських господарств «Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) для фермерських господарств (крім новостворених) за жовтень – листопад 2019 року»; 3 268,2 тис. грн – у 2020 році за КПКВК 1201270; 667,2 тис. грн – у 2020 році за КПКВК 2751270; 4 292,3 тис. грн – у 2021 році за КПКВК 2801310».

6. З недотриманням пункту 5 Рекомендацій Міністерства юстиції України від 23.01.2007 № 35-14/7 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації» юридичною службою Укрдержфонду не здійснювався аналіз стану претензійної та позовної роботи за 2020 рік та I півріччя 2021 року і не викладалися письмово його результати з наведенням відповідних цифр.

7. У 2020 році та I півріччі 2021 року в Укрдержфонді діяло Положення про облікову політику, затверджене наказом Укрдержфонду від 05.05.2017 № 28, яке всупереч вимогам Закону № 996 (пункт 5 статті 8) не погоджене з Міністерством аграрної політики та продовольства України та містить посилання на низку нормативно-правових актів з ведення бухгалтерського обліку, які втратили чинність.

Крім того, відсутність в обліковій політиці Укрдержфонду опису господарських операцій з надання та повернення кредитів фермерськими господарствами призвела до невірного застосування Укрдержфондом субрахунків для відображення дебіторської та кредиторської заборгованості в регістрах синтетичного обліку та у фінансовій звітності. Отже, на сьогодні існує необхідність удосконалення облікової політики Укрдержфонду.

8. Організація і здійснення внутрішнього контролю Укрдержфондом у 2020 році та I півріччі 2021 року проводилися з недотриманням вимог Основних засад та без урахування Методичних рекомендації з організації внутрішнього контролю, що в умовах відсутності підрозділу внутрішнього аудиту посилювало ризики незабезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової і бюджетної звітності.

8.1. Внутрішні документи, спрямовані на забезпечення функціонування елементів внутрішнього контролю (внутрішнє середовище, управління ризиками,

заходи контролю, інформація та комунікація, моніторинг), керівником Укрдержфонду не розроблялись та не затверджувались, що свідчить про неврахування вимог Основних засад (пункт 6).

8.2. У 2020 році та I півріччі 2021 року Укрдержфонд застосовував такі процедури внутрішнього контролю, як авторизація та інвентаризація. Однак з недотриманням підпункту 3 пункту 8 Основних засад внутрішніми документами Укрдержфонду не врегульоване питання здійснення заходів контролю, а саме – встановлення процедури авторизації.

8.3. Процедура внутрішнього контролю «Інвентаризація» не забезпечує повноту відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності усіх активів та зобов'язань установи. Зокрема, з недотриманням вимог пункту 7 розділу III Положення № 879 при проведенні інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості Укрдержфондом не здійснено звірку документів і записів у реєстрах обліку і перевірку обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках при оформленні актів інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами, та не надіслано усім дебіторам виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності заборгованості.

Як наслідок, при відображенні результатів інвентаризації Укрдержфондом зазначено у протоколах інвентаризаційної комісії та актах інвентаризації недостовірну інформацію щодо дебіторської заборгованості за надані кредити фермерським господарствам у сумі 63 895,5 тис. грн, замість суми, яка фактично обліковується Укрдержфондом станом на 01.11.2020 (281 315,0 тис. грн), та кредиторської заборгованості у сумі 348 821,9 тис. грн (фактично обліковується станом на 01.11.2020 – 284 926,5 тис. гривень).

Крім того, Укрдержфондом не складено довідки про дебіторську і кредиторську заборгованості, щодо яких строк позовної давності минув, із зазначенням найменування і місцезнаходження таких дебіторів, суми, причини, дати і підстави виникнення заборгованості, яка додається до акта інвентаризації розрахунків. Зазначене свідчить про формальний підхід Укрдержфонду при проведенні інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами.

З недотриманням пункту 18 розділу II Положення № 879 в інвентаризаційних описах запасів та необоротних активів відсутні підписи матеріально відповідальної особи. Також відсутня інформація про матеріально відповідальну особу у графі 3 протоколів інвентаризаційної комісії, графі 5 звіряльної відомості результатів інвентаризації запасів та у графі 5 звіряльної відомості результатів інвентаризації необоротних активів.

Спостереженням за проведенням інвентаризації комісією встановлено розбіжність, а саме облік програмного забезпечення (програмний відеомікшер vMix BASIC HD) у складі малоцінних необоротних матеріальних активів, що призвело

до викривлення фінансової звітності та завищення валюти балансу у сумі 3,9 тис. гривень. Проте інвентаризаційна комісія Укрдержфонду не скористалась правом додати до протоколу інформацію, що є суттєвою для прийняття рішень щодо визнання і оцінки активів і зобов'язань та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності (пункт 1 розділу IV Положення № 879). Виявлена розбіжність у протоколі інвентаризаційною комісією Укрдержфонду не відображена.

8.4. В Укрдержфонді відсутній підрозділ внутрішнього аудиту. В таких умовах керівництво Укрдержфонду позбавлене можливості отримання об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо: функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення, удосконалення системи управління, запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності Укрдержфонду.

9. Організаційна структура Укрдержфонду за функціональністю штатного персоналу, зокрема у її регіональних відділеннях, є затратною для державного бюджету та потребує удосконалення. Так, у 24 регіональних відділеннях Укрдержфонду штатна чисельність (директор, головний бухгалтер, заступник директора або головний спеціаліст) займає 70 відс. загальної штатної чисельності Укрдержфонду. При цьому діяльність регіональних відділень зведено лише до збору заявок, підтвердних документів та формування реєстрів фермерських господарств, що претендують на одержання фінансової підтримки.

Перегляду потребують і надані Укрдержфонду функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств, так як, зокрема функція щодо надання кредитів фермерським господарствам, є більш властивою банківським установам.

10. Аудитом, проведеним в регіональних відділеннях Укрдержфонду, встановлено, що через недоліки внутрішнього контролю та неналежне організаційне забезпечення ведення бухгалтерського обліку, регіональними відділеннями Укрдержфонду допущено: недотримання вимог законодавства при плануванні та затвердженні видатків державного бюджету у сумі 2 525,6 тис. грн; незабезпечення правильності та своєчасності відображення в бухгалтерському обліку, бюджетній та фінансовій звітності фінансово-господарських операцій – 8 726,3 тис. грн; допущено ризики втрат коштів державного бюджету – 684,7 тис. грн; інші порушення та недоліки – 2 231,5 тис. гривень.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Звіт про результати фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств та рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

2. Відомості про результати фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств у формі рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати доручити:

Міністерству аграрної політики та продовольства України розробити пропозиції щодо удосконалення актів законодавства, проекти яких внести на розгляд Кабінету Міністрів України, зокрема щодо:

удосконалення структури Укрдержфонду, у тому числі шляхом оптимізації його діяльності як державної бюджетної установи, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств;

передання функцій, у тому числі щодо надання кредитів фермерським господарствам, банківським установам державного сектору;

Міністерству розвитку громад та територій України розглянути питання щодо доцільності продовження фінансування проекту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» до його повної реалізації.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Міністерству аграрної політики та продовольства України як головному розпоряднику коштів державного бюджету та Українському державному фонду підтримки фермерських господарств і рекомендувати:

Міністерству аграрної політики та продовольства України:

розробити пропозиції щодо удосконалення актів законодавства, проекти яких внести на розгляд Кабінету Міністрів України, зокрема щодо:

- удосконалення структури Укрдержфонду, у тому числі шляхом оптимізації його діяльності як державної бюджетної установи, яка виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств;

- передання функцій, у тому числі щодо надання кредитів фермерським господарствам, банківським установам державного сектору;

забезпечити здійснення належного внутрішнього контролю за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня і витрачанням ними бюджетних коштів;

забезпечити усунення Українським державним фондом підтримки фермерських господарств виявлених аудитом порушень і недоліків.

Українському державному фонду підтримки фермерських господарств рекомендувати вжити заходів щодо:

розроблення та подання на затвердження Міністерству аграрної політики та продовольства України нової структури Укрдержфонду у зв'язку із зміною уповноваженого органу управління та перепідпорядкуванням Укрдержфонду;

розроблення нового або внесення змін до діючого Положення про облікову політику, затвердженого наказом Укрдержфонду від 05.05.2017 № 28, з урахуванням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі,

зокрема визначити в обліковій політиці установи організацію обліку господарських операцій з надання та повернення фінансової підтримки фермерським господарствам, і подати його на погодження Міністерству аграрної політики та продовольства України відповідно до вимог Закону № 996 (частина п'ята статті 8);

- проведення суцільної інвентаризації, яка повинна охопити всі активи установи, незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі предмети, що перебувають на модернізації, у ремонті, незалежно від технічного стану. Також інвентаризації підлягають активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать Укрдержфонду, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні, інші активи;

- забезпечення:

дотримання вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та урахування Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 14.09.2012 № 995;

обліку вартості заставного майна, визначеного договорами застави, з метою належного обліку гарантій та забезпечень Укрдержфонду;

належного обліку довгострокової дебіторської заборгованості та поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями відповідно до вимог НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», Плану рахунків, Порядку № 307;

достовірності даних щодо простроченої дебіторської заборгованості у Примітках до річної фінансової звітності та у звітах про заборгованість за окремими програмами (форма № 7 д.1);

звіряння сум з простроченим терміном за наданими кредитами з даними бухгалтерського обліку для правильного відображення цієї заборгованості у фінансовій та бюджетній звітності;

належного обліку надходження та витрачання коштів державного бюджету для надання фермерським господарствам бюджетних субсидій;

проведення аналізу стану претензійної та позовної роботи з викладанням письмово його результатів з наведенням відповідних цифр згідно з рекомендаціями Міністерства юстиції України від 23.01.2007 № 35-14/7 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації»;

розкриття інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності, та забезпечення належного заповнення форм фінансової звітності (зокрема форми № 1-дс «Баланс», форми № 2-дс «Звіт про фінансові результати» та форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності») Укрдержфонду згідно з вимогами Закону № 996 і відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі та посилення заходів внутрішнього контролю, передбачених Основними засадами;

проведення інвентаризації комп'ютерних програм на відповідність критеріям визнання і оцінки, за результатами якої, у разі невідповідності комп'ютерних програм критеріям визнання активом, списати їх з балансу відповідно до вимог НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи» та з урахуванням Методичних рекомендацій з обліку нематеріальних активів;

списання сертифікату акцій UA1011281003 з балансу Укрдержфонду у зв'язку з його невідповідністю критеріям визнання;

відображення господарських операцій з внутрішнього переміщення нефінансових активів в меморіальному ордері № 9 відповідно до вимог Порядку № 755;

приведення форм облікових реєстрів в програмі «UA–Бюджет» у відповідність із формами, затвердженими Наказом № 755;

належних заходів внутрішнього контролю при здійсненні розрахунків з оплати праці згідно з чинним законодавством;

придбання пального шляхом укладання договорів із застосуванням процедур закупівель згідно з нормами чинного законодавства та припинення практики відшкодування витрат на придбання бензину підзвітним особам;

працівників коштами для здійснення поточних витрат під час службового відрядження (авансом) та посилення внутрішнього контролю за складанням та затвердженням звітів про використання коштів, виданих на відрядження;

усунення виявлених аудитом порушень і недоліків, а також запобігання їм надалі;
- інформування у встановленому законодавством порядку Рахункової палати про стан виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати всім об'єктам контролю.

5. Звіт та рішення Рахункової палати надіслати Державній казначейській службі України в порядку інформування.

Член Рахункової палати

В. П. Богун

**СТРУКТУРА
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ ПІДТРИМКИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ**

**Інформація щодо використання коштів державного бюджету на
оплату товарів та послуг в межах реалізації проекту «Створення
Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації
сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській
місцевості»**

тис. грн

№ п/п	Суб'єкт господарювання	Дата, № договору	Предмет договору	Оплата
1	Національний університет біоресурсів і природокористування України	24.12.2019 № 21-п	Послуги, пов'язані з навчальними програмами (розробка курсів дистанційного навчання)	363,8
2	ТОВ Рентал	05.10.2020 № 05102020	Прокат пасажирських транспортних засобів з водієм	44,6
3	ФОП Браткіна Ірина Іванівна	14.09.2020 № 7-п	Послуги зі встановлення радіо-, телевізійної, аудіо- та відеоапаратури	49,9
4	ФОП Бібов Ілля Ігорович	23.09.2020 № 15-п	Консультаційні послуги з питань підприємницької діяльності та управління	38,8
5	ФОП Дейнек Р.В.	24.11.2020 № 29-п	Поставка товару: Microsoft Office Home and Business 2019; Magix Vegas Pro 17; Sound Forge Pro 13	209,3
6	ДП «Спецагро»	23.11.2020 № 23/11/20 Дод. угода 24.12.2020	Послуги коворкінгу	10,0 39,9
7	ФОП Яніцький	03.12.2020 № 32-п	Послуги зі створення системи дистанційного навчання Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості	270,2
8	ФОП Наталенко Н.В.	22.12.2020 № 37-п	Послуги з передислокування	45,2
Разом:				1071,7
9	ТОВ «МЕДІА БРЕНД»	12.10.2020 № 16-п	Послуги інформаційних агентств	49,9
		12.10.2020 № 17-п	Послуги зі створення та інтерпретування мистецьких і літературних творів	49,9
		12.10.2020 № 18-п	Послуги з виробництва навчальних фільмів і навчальних відеоматеріалів	49,9
		12.10.2020 № 19-п	Послуги звукооператорів	49,9
		12.10.2020 № 20-п	Телевізійні послуги	49,9
		12.10.2020 № 21-п	Рекламні та маркетингові послуги	49,9
		12.10.2020 № 22-п	Послуги з проведення ринкових досліджень	49,9
Разом за ТОВ «МЕДІА БРЕНД»:				349,3
10	ФОП Копанев Владислав Олександрович	27.10.2020 № 23-п	Послуги з питань системи та з технічних питань	49,9
		27.10.2020 № 24-п	Послуги з аналізу та програмування системи	49,9
		27.10.2020 № 25-п	Послуги пов'язані із системою та підтримкою	49,9

№ п/п	Суб'єкт господарювання	Дата, № договору	Предмет договору	Оплата
		27.10.2020 № 26-п	Послуги, пов'язані з програмним забезпеченням	49,9
		27.10.2020 № 27-п	Послуги з розробки пакетів програмного забезпечення	49,9
Разом за ФОП Копанев Владислав Олександрович:				249,5
11	ФОП Кравець	27.11.2020 № 30-п	Прокат вантажних транспортних засобів з водієм для перевезення товарів	49,6
		27.11.2020 № 31-п	Нерегулярні пасажирські перевезення	49,9
Разом за ФОП Кравець:				99,5
Разом				1770,0

Перелік порушень і недоліків, встановлених у регіональних відділеннях Укрдержфонду під час проведення фінансового аудиту Українського державного фонду підтримки фермерських господарств

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
1. Недотримання вимог законодавства при плануванні та затвердженні видатків державного бюджету				
<i>Територіальне управління Рахункової палати по Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця)</i>				
2020	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	355,4	Вінницьким відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 22 Порядку № 228 внаслідок включення до проекту кошторису на 2020 рік за КПКВК 1201270 показників видатків бюджету в сумі 355,4 тис. грн, які не обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.	Пункт 22 Порядку № 228
2020	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	6,8	Вінницьким відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 47 Порядку № 228, а саме: зміни до кошторису на 2020 рік за КПКВК 1201270 в сумі 6,8 тис. грн не обґрунтовані відповідними розрахунками.	Пункт 47 Порядку № 228
2021	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	446,2	Вінницьким відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 22 Порядку № 228 внаслідок включення до проекту кошторису на 2021 рік за КПКВК 1201270 показників видатків бюджету в сумі 446,2 тис. грн, які не обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.	Пункт 22 Порядку № 228

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
Разом		808,4		
<i>Територіальне управління Рахункової палати по Львівській, Волинській та Тернопільській областях (у м. Львів)</i>				
2020	Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	380,8	Львівським відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 22 Порядку № 228 внаслідок включення до проекту кошторису на 2020 рік за КПКВК 1201270 показників видатків бюджету в сумі 380,8 тис. грн, які не обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.	Пункт 22 Порядку № 228
2020	Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	7,1	Львівським відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 47 Порядку № 228, а саме: зміни до кошторису на 2020 рік за КПКВК 1201270 в сумі 7,1 тис. грн не обґрунтовані відповідними розрахунками.	Пункт 47 Порядку № 228
2021	Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	468,0	Львівським відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 22 Порядку № 228 внаслідок включення до проекту кошторису на 2021 рік за КПКВК 1201270 показників видатків бюджету в сумі 468,0 тис. грн, які не обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.	Пункт 22 Порядку № 228
Разом		855,9		
<i>Департамент контролю з питань АПК, використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища</i>				

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
2020	Київське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	366,1	Київським відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 22 Порядку № 228 внаслідок включення до проекту кошторису на 2020 рік за КПКВК 1201270 показників видатків бюджету в сумі 366,1 тис. грн, які не обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.	Пункт 22 Порядку № 228
2020 – 2021	Київське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	41,9	Київським відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 43 Порядку № 228, зокрема, відсутні детальні розрахунки за КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв» у сумі 21,6 тис. грн (2020 рік) та 20,3 тис. грн (2021 рік), відповідно до затверджених в установленому порядку лімітів споживання.	Пункт 43 Порядку № 228
2021	Київське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	453,3	Київським відділенням Укрдержфонду допущено недотримання вимог пункту 22 Порядку № 228 внаслідок включення до проекту кошторису на 2021 рік за КПКВК 1201270 показників видатків бюджету в сумі 453,3 тис. грн, які не обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю	Пункт 22 Порядку № 228
Разом		861,3		
Всього		2 525,6		

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
2. Правильність та своєчасність відображення в бухгалтерському обліку, бюджетній та фінансовій звітності фінансово-господарських операцій				
<i>Територіальне управління Рахункової палати по Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця)</i>				
I півріччя 2021	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	94,2	Вінницьким відділенням Укрдержфонду не дотримано вимог статей 4 та 9 Закону № 996, Плану рахунків і не відображено в бухгалтерському обліку інформації про нараховані та сплачені штрафні санкції та пеню за невиконання умов укладених договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі на загальну суму 94,2 тис. грн), як наслідок, не забезпечено внесення до фінансової звітності достовірних даних щодо проведених господарських операцій, чим порушено вимоги НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», пункти 1,3 розділу II Порядку № 307.	Статті 4 та 9 Закону № 996, пункт 5 розділу III НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», План рахунків, пункти 1,3 розділу II Порядку № 307
2020 – I півріччя 2021	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	1 258,8	Вінницьким відділенням Укрдержфонду з недотриманням вимог статей 4 та 9 Закону № 996, Плану рахунків не обліковується майно загальною вартістю 1258,8 тис. грн за договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі.	Статті 4 та 9 Закону № 996, пункт 5 розділу III НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», План рахунків
I півріччя 2021	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	5,4	Вінницьким відділенням Укрдержфонду не ініційовано та не здійснено переоцінку до справедливої вартості 4 одиниць основних засобів загальною первісною вартістю 5,4 тис. грн, по яких нараховано стовідсотковий знос та які використовуються в господарській діяльності, чим не дотримано пункту 1 розділу VII Методичних рекомендацій з обліку основних засобів.	Пункт 1 розділу VII Методичних рекомендацій з обліку основних засобів

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
I півріччя 2021	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	33,8	Внаслідок неприйняття Укрдержфондом рішення щодо списання основних засобів, Вінницьким відділенням Укрдержфонду з недотриманням вимог пункту 3 розділу VIII Методичних рекомендацій з обліку основних засобів не списано п'ять одиниць основних засобів загальною первісною вартістю 33,8 тис. грн, по яких нараховано стовідсотковий знос та які не придатні до використання.	Пункт 3 розділу VIII Методичних рекомендацій з обліку основних засобів
2020	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	3,0	Вінницьким відділенням у 2020 році з недотриманням вимог пункту 5 Постанови № 98 та пункту 4 Інструкції № 59 не забезпечено авансування працівників, які направлялись у відрядження, на загальну суму 3,0 тис. гривень.	Пункт 5 Постанови № 98, пункт 4 Інструкції № 59
Разом		1 395,2		
Територіальне управління Рахункової палати по Львівській, Волинській та Тернопільській областях (у м. Львів)				
2020 – I півріччя 2021	Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	1 581,6	Львівським відділенням Укрдержфонду з недотриманням вимог статей 4 та 9 Закону № 996, Плану рахунків, не відображено в бухгалтерському обліку інформації про нараховані та сплачені штрафні санкції та пеню за невиконання умов укладених договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі на суму 1000,4 тис. грн у 2020 році та 581,2 тис. грн у I півріччі 2021 року, як наслідок, не забезпечено внесення до фінансової звітності достовірних даних щодо проведених господарських операцій, чим порушено вимоги НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», пункти 1,3 розділу II Порядку № 307.	Статті 4 та 9 Закону № 996, пункт 5 розділу III НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», План рахунків, пункти 1,3 розділу II Порядку № 307

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
2020 – I півріччя 2021	Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	5 700,8	Львівським відділенням Укрдержфонду з недотриманням вимог статей 4 та 9 Закону № 996, Плану рахунків не обліковується майно загальною вартістю 5700,8 тис. грн (станом на 01.01.2020) та 2192,0 тис. грн (станом на 01.01.2021), 1991,9 тис. грн (станом на 01.07.2021) за договорами застави до договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі, укладеними до 2016 року.	Статті 4 та 9 Закону № 996, пункт 5 розділу III НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», План рахунків
2020 – I півріччя 2021	Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	5,0	Львівським відділенням Укрдержфонду відображено на субрахунку бухгалтерського обліку 1216 «Інші нематеріальні активи» стандартне програмне забезпечення (операційна система Microsoft Windows 10) вартістю 5,0 тис. грн, передане у 2019 році Укрдержфондом, виключні майнові права інтелектуальної власності на яке не передавались. Зазначене призвело до завищення балансової вартості нематеріальних активів та, як наслідок, – валюти балансу станом на 01.01.2020, 01.01.2021 та 01.07.2021 у сумі 5,0 тис. гривень.	Пункт 11 НП(С)БО 122, пункт 4 розділу II, Методичних рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів
Разом		7287,4		
<i>Департамент контролю з питань АПК, використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища</i>				
2020 – I півріччя 2021	Київське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	38,7	У Київському відділенні Укрдержфонду відображено в обліку господарські операції, які відбулися у 2020 році, на суму 17,4 тис. гривень. При цьому на кінець звітного періоду у формі № 1-дс «Баланс» на 01.01.2021 показник рядка 1400 «Внесений капітал» занижено на 17,4 тис. грн та показник рядка 1420 «Фінансовий результат» завищено на 17,4 тис. гривень.	Пункт 1 розділу II Порядку № 307

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
			У I півріччі 2021 року відображено в обліку господарські операції на суму 21,3 тис. гривень. При цьому у Балансі на 01.07.2021 показник рядка 1400 на кінець звітного періоду занижено на 21,3 тис. грн та завищено показники рядка 1420 «Фінансовий результат», відповідно.	
2020 – I півріччя 2021	Київське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	5,0	Київським відділенням Укрдержфонду обліковується як нематеріальний актив стандартне програмне забезпечення (операційна система Microsoft Windows 10) вартістю 5,0 тис. грн, передане у 2020 році Укрдержфондом, виключні майнові права інтелектуальної власності на яке не передавались. Зазначене призвело до завищення балансової вартості нематеріальних активів та, як наслідок, – валюти балансу станом на 01.01.2021 та 01.07.2021, у сумі 5,0 тис. гривень.	Пункт 11 НП(С)БО 122, пункт 4 розділу II Методичних рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів
Разом		43,7		
Всього		8726,3		
3. Ризики втрат коштів державного бюджету				
<i>Територіальне управління Рахункової палати по Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця)</i>				
2021	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	684,7	Внаслідок не доведення Укрдержфондом Вінницькому відділенню плану повернення до державного бюджету коштів поворотної фінансової підтримки, наданої фермерським господарствам у минулі роки на 2021 рік, існують ризики втрати державним бюджетом належних йому платежів у сумі 684,7 тис. грн, у зв'язку з неповерненням фермерськими господарствами наданої їм фінансової підтримки, за якою станом на 01.07.2021 обліковується прострочена заборгованість.	х

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
Разом		684,7		
4. Інші				
<i>Територіальне управління Рахункової палати по Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця)</i>				
2020	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	48,2	За відсутності доведених Укрдержфондом показників преміювання у I, II та IV кварталах 2020 року та I кварталі 2021 року з повернення коштів фінансової підтримки та зменшення простроченої заборгованості фермерських господарств за отриману фінансову допомогу здійснювалось преміювання працівників Вінницького відділення.	Пункти 1.4 та 1.13 Положення про матеріальне стимулювання працівників Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, затвердженого наказом Укрдержфонду від 12.03.2018 № 09.
I півріччя 2021	фермерських господарств	21,5		
2020 – I півріччя 2021	Вінницьке відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	34,4	У рамках реалізації Проекту Укрдержфондом передано до Вінницького відділення Укрдержфонду обладнання для проведення тренінгів і організації роботи Бізнес-інкубатора на загальну суму 34,4 тис. грн, яке фактично не використовується для реалізації Проекту.	x
Разом		104,1		
<i>Територіальне управління Рахункової палати по Львівській, Волинській та Тернопільській областях (у м. Львів)</i>				
2020 – I півріччя 2021	Львівське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств	39,5	У рамках реалізації Проекту Укрдержфондом передано до Львівського відділення Укрдержфонду обладнання для проведення тренінгів і організації роботи Бізнес-інкубатора загальною вартістю 39,5 тис. грн, які фактично не використовується для реалізації Проекту.	x
2020	Львівське відділення Українського	2 192,0	Інвентаризаційною комісією Львівського відділення Укрдержфонду не проводилась суцільна	x

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушень/недоліків, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення та недоліки	Назва документа, який порушено/недотримано
	державного фонду підтримки фермерських господарств		інвентаризація всіх видів зобов'язань та активів, зокрема заставного майна фермерських господарств, на загальну суму 2192,0 тис. гривень.	
	Разом інші порушення	2231,5		
	ВСЬОГО	14 272,2		

ДОВІДКА
щодо розгляду зауважень до змісту проєкту звіту про результати фінансового аудиту
Українського державного фонду підтримки фермерських господарств,
наданих Укрдержфондом листом від 29.11.2021 № 53-01/486

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
Розділ 2, підрозділ 2.3 «Аудит розрахунків з фермерськими господарствами з надання фінансової підтримки на поворотній основі та виконання зобов'язань минулих років з їх повернення»			
1	<p>Претензійно-позовна робота Укрдержфонду</p> <p>У 2020 році по Укрдержфонду та регіональних відділеннях кількість фермерських господарств-боржників, яким надано фінансову підтримку на конкурсних засадах на поворотній основі і є неповернутою, та по яких ведеться претензійно-позовна робота, становить 229 на загальну суму 16 078,0 тис. гривень. Укрдержфондом надіслано боржникам 138 претензій на суму 9 218,0 тис. грн, передано в прокуратуру 36 пакетів документів для пред'явлення позову на суму 3 652,5 тис. гривень. Винесено 38 рішень суду на суму 4268,0 тис. гривень. Передано у виконавчу службу для виконання – 71 рішення суду на суму 5 549,0 тис. грн, з яких виконано лише 39 (50 відс.) на суму 1 293,9 тис. грн, що становить лише 8 відс. усієї заборгованості фермерських господарств.</p> <p>У 2021 році по Укрдержфонду та регіональних відділеннях кількість фермерських господарств-боржників становить 200 на суму 14 833,4 тис. гривень. Укрдержфондом</p>	<p>Претензійна та позовна робота Укрдержфонду (стор. 55, п. 5 висновків)</p> <p>У звіті про стан ведення претензійно-позовної роботи Укрдержфондом наведені загальні цифри заходів, вжитих у ході здійснення претензійно-позовної роботи у 2020 та першому півріччі 2021 року (стор. 55).</p> <p>Як критерій оцінки якості проведеної претензійно-позовної роботи використано співвідношення суми виконаних за відповідний період у примусовому порядку рішень суду до загальної суми заборгованості на початок цього періоду. Такий підхід є некоректним та не відображає дійсного стану ведення претензійно-позовної роботи.</p> <p>Відповідно до п. 9 "Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу державної виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 1995 р. № 690 та Рекомендацій Міністерства юстиції України від 23.01.2007 № 35-14/7 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації» (далі – Рекомендації) (п. 1.5) до претензійної та позовної роботи належать:</p>	<p>Враховано та викладено у редакції:</p> <p>«Претензійно-позовна робота Укрдержфонду»</p> <p>У 2020 році в Укрдержфонді та регіональних відділеннях кількість фермерських господарств-боржників, яким надано фінансову підтримку на конкурсних засадах на поворотній основі, що є неповернутою, та щодо яких ведеться претензійно-позовна робота, становить 229 на загальну суму 16 078,0 тис. гривень. Укрдержфондом надіслано боржникам 138 претензій на суму 9 218,0 тис. грн, передано в прокуратуру 36 пакетів документів для пред'явлення позову на суму 3 652,5 тис. гривень. Винесено 38 рішень суду на суму 4 268,0 тис. гривень. Передано до виконавчої служби для виконання – 71 рішення суду на суму 5 549,0 тис. грн, з яких виконано</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
	<p>надіслано боржникам 121 претензію на суму 7 173,8 тис. грн, передано в прокуратуру для пред'явлення позову – 67 пакетів документів на суму 6 384,7 тис. гривень. Винесено 23 рішення суду на суму 2 209,3 тис. гривень. Передано у виконавчу службу для виконання – 48 рішень суду на суму 3 568,5 тис. грн, з яких виконано лише 26 (54,2 відс.) на суму 753,7 тис. грн, що становить лише 5 відс. усієї заборгованості фермерських господарств.</p> <p><i>Довідково.</i> Відповідно до п. 13 Порядку № 1102 кошти фінансової підтримки, наданої фермерським господарствам на конкурсних засадах на поворотній основі, повертаються згідно з укладеними відповідно до цього Порядку договорами на відповідний рахунок Фонду, відкритий в Казначействі за місцем реєстрації, і протягом двох робочих днів перераховуються до державного бюджету (з урахуванням змін).</p> <p>Слід зазначити, що у зв'язку з обмеженням у видатках на справляння судового збору, Укрдержфонд вимушений звертатися до органів прокуратури про надання допомоги в захисті державних інтересів щодо стягнення заборгованості з фермерських господарств.</p> <p>Отже, як засвідчив аудит, стан ведення Укрдержфондом претензійно-позовної роботи є неналежним, що створює ризики неповернення боргу фермерськими господарствами та, як наслідок,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - підготовка, одержання та складання документів, необхідних для пред'явлення і розгляду претензій та позовів; - пред'явлення і розгляд претензій та підготовка позовів; - підготовка необхідних документів при розгляді справи в суді (відзиви, заяви, скарги); - захист інтересів підприємства при розгляді майнових, переддоговірних та інших спорів у господарському та інших судах; - здійснення організаційно-технічних заходів (реєстрація, облік, зберігання та відправка претензійно-позовних матеріалів); - забезпечення контролю за претензійно-позовним провадженням; - розгляд, аналіз, узагальнення результатів претензійної та позовної роботи; - підготовка висновків, пропозицій щодо поліпшення претензійної та позовної роботи. <p>Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень не відноситься безпосередньо до ведення претензійно-позовної роботи.</p> <p>Юридична служба Укрдержфонду, довівши справу до виконання рішення, здійснює всі можливі та необхідні заходи, що віднесені діючим законодавством до її обов'язків та належать до її повноважень. Оскільки юридична служба позбавлена важелів впливу на примусове виконання рішень, згідно з Рекомендаціями Мін'юсту України (п. 4.7) підприємство здійснює лише контроль щодо реалізації вимог виконавчих документів.</p>	<p>лише 39 (50 відс.) на суму 1 293,9 тис. гривень.</p> <p>У 2021 році в Укрдержфонді та регіональних відділеннях кількість фермерських господарств-боржників становить 200 на суму 14 833,4 тис. гривень.</p> <p>Укрдержфондом надіслано боржникам 121 претензію на суму 7 173,8 тис. грн, передано в прокуратуру для пред'явлення позову – 67 пакетів документів на суму 6 384,7 тис. гривень. Винесено 23 рішення суду на суму 2 209,3 тис. гривень. Передано до виконавчої служби для виконання – 48 рішень суду на суму 3 568,5 тис. грн, з яких виконано лише 26 (54,2 відс.) на суму 753,7 тис. гривень.</p> <p><i>Довідково.</i> Відповідно до пункту 13 Порядку № 1102 (з урахуванням змін) кошти фінансової підтримки, наданої фермерським господарствам на конкурсних засадах на поворотній основі, повертаються згідно з укладеними відповідно до цього Порядку договорами на відповідний рахунок Фонду, відкритий у Казначействі за місцем реєстрації, і протягом двох робочих днів перераховуються до державного бюджету.</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
	<p>призводить до втрат надходжень до державного бюджету. Рекомендація. <i>Забезпечити належне ведення претензійно-позовної роботи з метою повернення до державного бюджету коштів, наданих Укрдержфондом як поворотну фінансову підтримку.</i></p>	<p>Для аналізу стану ведення претензійно-позовної роботи саме в Укрдержфонді необхідно проаналізувати динаміку зменшення простроченої заборгованості за певний період з урахуванням таких обставин:</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатність фінансування видатків на сплату судового збору змушує Укрдержфонд звертатися до органів прокуратури про надання допомоги в захисті інтересів держави щодо стягнення заборгованості з фермерських господарств, тому один з етапів претензійно-позовної роботи – пред'явлення позову – може тривати значний проміжок часу; - з урахуванням графіків повернення фінансової підтримки (жовтень-листопад кожного року), заборгованість збільшується станом на 01 січня кожного року та, в результаті проведеної роботи, зменшується протягом року; - об'єктивну тривалість юридичного процесу у часі. <p>Для обґрунтування твердження про належний стан ведення претензійно-позовної роботи наводимо для аналізу такі цифри:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сума простроченої заборгованості станом на 01.01.2021 (дирекція), за якою ведеться претензійно-позовна робота, – 8760,2 тис. грн (12,5 відс. суми, що підлягала поверненню); - сума простроченої заборгованості станом на 01.07.2021 (дирекція) – 5798,4 тис. грн (8,3 відс. суми, що підлягала поверненню). Тобто на етапі досудового врегулювання в результаті проведеної роботи сума простроченої заборгованості зменшилася на 2961,8 тис. грн (34 відс. усієї 	<p>Слід зазначити, що у зв'язку з обмеженням у видатках на справляння судового збору, Укрдержфонд вимушений звертатися до органів прокуратури про надання допомоги в захисті державних інтересів щодо стягнення заборгованості з фермерських господарств.</p> <p>Крім того, з недотриманням пункту 5 Рекомендацій Міністерства юстиції України від 23.01.2007 № 35-14/7 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації» юридичною службою Укрдержфонду не здійснювався аналіз стану претензійної та позовної роботи за 2020 рік та І півріччя 2021 року та не викладалися письмово його результати з наведенням відповідних цифр.</p> <p>Рекомендація. <i>Забезпечити проведення юридичною службою Укрдержфонду аналізу стану претензійної та позовної роботи з викладанням письмово його результатів з наведенням відповідних цифр».</i></p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>заборгованості фермерських господарств по дирекції). <i>Довідково: сума простроченої заборгованості станом на 01.10.2021 р. становить 4 217,6 тис. грн (2,9 відс. суми, що підлягала поверненню, або 48 відс. заборгованості станом на початок періоду);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - всім фермерським господарствам-боржникам пред'явлені претензії; - матеріали по всіх боржниках, які не погасили заборгованість на етапі досудового врегулювання, передані в органи прокуратури для пред'явлення позовів; - за 80 відс. переданих матеріалів прокуратурою вже пред'явлені позови до господарських судів, інші перебувають у стадії підготовки позову; - за пред'явленими позовами триває процес судового розгляду та постановлення рішень суду. <p><i>Довідково: виходячи з практики, 90 відсотків господарств-боржників виконують рішення суду в добровільному порядку, уникаючи додаткового стягнення виконавчого збору.</i></p> <p>Аналіз наведених даних дозволяє стверджувати, що Укрдержфондом вжиті всі необхідні заходи для стягнення з фермерських господарств простроченої заборгованості та недопущення втрат надходжень до державного бюджету.</p> <p>Для порівняння, за цей же період в примусовому порядку виконано 1 рішення суду на суму 80 тис. грн, тобто якщо за критерій стану ведення претензійно-позовної роботи взяти співвідношення суми виконаних за відповідний період в примусовому порядку рішень суду до загальної суми</p>	

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>заборгованості на початок цього періоду, відсоток становитиме лише 0,9.</p> <p>Разом з тим юридичною службою Укрдержфонду у порушення п. 5 Рекомендацій Мін'юсту України не викладалися письмово результати аналізу претензійно-позовної роботи з наведенням відповідних цифр, що не дозволило надати їх аудиту. Зазначені недоліки будуть враховані.</p> <p>Додаток до листа. Претензійно-позовна робота Укрдержфонду за період 01.01.2020 – 01.07.2021.</p> <p>Станом на 01.01.2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - претензійно-позовна робота проводилася (на різних етапах) щодо 229 боржників (сума боргу 16078,0 тис. грн); <p>За 2020 рік:</p> <ul style="list-style-type: none"> - надіслано 138 претензій (9218,0 тис. грн); - передано в прокуратуру для заявлення позову матеріали щодо 36 боржників (3652,6 тис. грн); - постановлено 38 рішень суду (4268,0 тис. грн); - відкрито 71 виконавче провадження (5 549,0 тис. грн); - виконано 39 (1293,9 тис. грн). <p>Станом на 01.01.2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - претензійно-позовна робота проводилася (на різних етапах) щодо 200 боржників (сума боргу 14883,4 тис. грн). <p>За період 01.01.2021–01.07.2021</p> <ul style="list-style-type: none"> - надіслано 121 претензію (7173,8 тис. грн); - передано в прокуратуру для заявлення позову матеріали щодо 67 боржників (6384,7 тис. грн); - винесено 23 рішення суду (2209,3 тис. грн); 	

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<ul style="list-style-type: none"> - відкрито 48 виконавчих проваджень (3568,5 тис. грн); - виконано 26 (сума 753,7 тис. грн). <p><i>Довідково (пояснення для розуміння загальних цифр заходів, вжитих у ході претензійно-позовної роботи):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - етапи претензійно-позовної роботи: претензія, заявлення позову (направлення матеріалів в прокуратуру), постановлення рішення суду, відкриття виконавчого провадження); - станом на 01.01 поточного року зазначається кількість боржників та сума боргу, щодо яких вже ведеться претензійно-позовна робота на різних етапах; - претензійно-позовна робота щодо боржників, борг яких утворився за період листопад-грудень попереднього року, з об'єктивних причин починається після 01.01 поточного року, тому сума боргу на початок року може не збігатися з даними бухгалтерського обліку; - претензії виставляються лише новим боржникам, щодо яких розпочато ведення претензійно-позовної роботи; - господарства, які погасили борг на етапі досудового врегулювання, виключаються з категорії «Боржники»; - господарства, які виконали рішення суду в добровільному порядку до відкриття виконавчого провадження, не зазначаються в пунктах «Відкрито виконавчих проваджень» або «Виконано рішень суду»; 	

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		- станом на 01.07.2021 усі фермерські господарства-боржники перебувають на різних етапах проведення претензійно-позовної роботи.	
Розділ 2, підрозділ 2.5 «Аудит господарських операцій з бюджетними коштами, отриманими від Міністерства розвитку громад та територій України на реалізацію проєкту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» та «ВИСНОВКИ», пункти 3.7.2, 3.7.3)			
2.	<p>Укрдержфондом укладено договір від 23.11.2020 № 23/11/20 про надання послуг коворкінгу з ДП «Спецагро», за ціною 10,0 тис. гривень. Додатковою угодою від 21.12.2020 № 1 пункт 3.1 розділу III Договору викладено в такій редакції: «3.1. За надання послуг, передбачених Договором, Замовник виплачує Виконавцю плату в сумі 49,9 тис. гривень».</p> <p>У ході аудиту встановлено, що це приміщення використовується як робоче місце генеральним директором Укрдержфонду – керівником Проєкту, а також як місце проведення зібрань, зустрічей, нарад. У подальшому, через відсутність окремого приміщення, на базі цього кабінету планувалось створення студії для використання в рамках Проєкту.</p> <p>Як вбачається з матеріалів, на підставі цього договору Укрдержфонд фактично отримав на платній основі право користування приміщенням, а ДП «Спецагро» фактично отримав плату за користування цим приміщенням. Отже, відповідно до частини першої статті 235 Цивільного кодексу України Укрдержфондом та ДП «Спецагро» вчинено удаваний правочин, який вони</p>	<p>Стосовно прийняття рішень про укладення договору коворкінгу та про надання послуг з передислокування офісу (стор. 64-65, пп. 3.7.2, 3.7.3 висновків).</p> <p>Рішення Укрдержфондом в особі генерального директора приймалися, з огляду на існуючі на момент його прийняття обставини та діюче на той момент законодавство.</p> <p>Укрдержфонд мав потребу отримати додаткові приміщення в будівлі за адресою м. Київ, вул. Б. Грінченка, 1, для здійснення своєї основної статутної діяльності та використання для реалізації Проєкту.</p> <p>З цією метою Укрдержфондом 18.12.2019 за № 53-04/517 була подана заява та повний пакет документів стосовно оренди приміщення площею 59,5 кв. м (кабінетів № 101, № 104) по вул. Б. Грінченка, 1. Оренда Укрдержфондом зазначених приміщень була погоджена з Мінекономіки України, в управлінні якого перебувало ДП «Спецагро» – балансоутримувач адміністративної будівлі за вищезазначеною адресою. Отже, Укрдержфонд в особі генерального директора мав на той момент достатні юридично закріплені гарантії користування приміщеннями № 101, № 104 у подальшому.</p> <p>Відповідно до листа Регіонального відділення Фонду державного майна України по м. Києву від 14.02.2020</p>	<p>Не враховано.</p> <p>Укрдержфондом укладено договір від 23.11.2020 № 23/11/20 про надання послуг коворкінгу з ДП «Спецагро» за ціною 10,0 тис. гривень. Додатковою угодою від 21.12.2020 № 1 пункт 3.1 розділу III Договору викладено в такій редакції: «3.1. За надання послуг, передбачених Договором, Замовник виплачує Виконавцю плату в сумі 49,9 тис. гривень».</p> <p>У ході аудиту встановлено, що це приміщення використовується як робоче місце генеральним директором Укрдержфонду – керівником Проєкту, а також як місце проведення зібрань, зустрічей, нарад. В подальшому, через відсутність окремого приміщення, на базі цього кабінету планувалось створення студії для використання в рамках Проєкту.</p> <p>Як вбачається з матеріалів, на підставі цього договору Укрдержфонд фактично отримав на платній основі право</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
	<p>здійснили для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили. Таким чином, між Укрдержфондом та ДП «Спецагро» мають місце відносини оренди, а договір за своєю правовою природою має ознаки договору прихованої оренди.</p> <p>Аудитом встановлено, що Укрдержфонд, на підставі усної домовленості з балансоутримувачем будівлі ДП «Спецагро», за відсутності будь-яких юридично закріплених прав на користування приміщенням, уклав договір з фізичною особою підприємцем від 22.12.2020 № 37-п про надання послуг щодо передислокування офісу, ціна якого становить 45,1 тис. гривень. У подальшому 24.12.2020 складено акт приймання-передачі послуг згідно з даним договором щодо послуг з передислокування кабінетів <i>Замовника в межах адміністративної будівлі по вул. Б. Грінченка, 1</i>, вартістю 45,1 тис. гривень. Згідно з платіжними дорученнями від 24.12.2020 № 247, № 248 послуги оплачено у повному обсязі. Слід зазначити, що в подальшому на вимогу балансоутримувача будівлі, Укрдержфонд звільнив ці приміщення.</p> <p>Отже, прийняття Укрдержфондом, в особі генерального директора, рішення про укладання такого договору при відсутності будь-яких юридично закріплених гарантій</p>	<p>№ 30-04/1523 у зв'язку з введенням в дію з 01.01.2020 нового Закону України «Про оренду державного та комунального майна», ним призупинена процедура укладання договору оренди вищезазначеного державного нерухомого майна.</p> <p>Фактично укладання договорів оренди Фондом майна було поновлено лише в жовтні 2020 року. В жовтні 2020 року Укрдержфондом була подана уточнена заява на укладання договору оренди вищезазначеного нерухомого майна.</p> <p>За період, на який було призупинено укладання договорів, балансоутримувач адміністративної будівлі за адресою: Б.Грінченка, 1, – ДП «Спецагро» – був переданий в управління Держпроспоживслужби України. Після цього ДП «Спецагро» було розірвано договір зберігання в кабінетах № 101 та № 124, та запропоновані вільні на той час приміщення, а отже Укрдержфонд був змушений кілька разів займатися передислокуванням офісу. Оскільки весь цей час погоджені балансоутримувачем – ДП «Спецагро» – документи стосовно надання приміщення в оренду перебувають на розгляді в Регіональному відділенні Фонду держмайна по м. Києву, Укрдержфонд вважав це достатніми юридичними гарантіями користування приміщенням в подальшому, а отже послуги з передислокування офісу у розмірі 45,1 тис. грн витраченими обґрунтовано.</p> <p>В Укрдержфонді продовжувала існувати потреба в додаткових приміщеннях. Саме цим була зумовлена необхідність юридично оформити користування Укрдержфондом кабінетом № 101. На базі зазначеного кабінету планувалось облаштування</p>	<p>користування приміщенням, а ДП «Спецагро» фактично отримав плату за користування цим приміщенням. Отже, відповідно до частини першої статті 235 Цивільного кодексу України Укрдержфондом та ДП «Спецагро» вчинено удаваний правочин, який вони здійснили для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили. Отже, між Укрдержфондом та ДП «Спецагро» мають місце відносини оренди, а договір за своєю правовою природою має ознаки договору прихованої оренди.</p> <p><i>Довідково. До 19.06.2021 діяла Методика розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786. Відповідно до пункту 10 цієї методики розмір річної орендної плати за оренду нерухомого майна 1 гривня встановлюється таким орендарям, зокрема бюджетним організаціям, які утримуються за рахунок державного бюджету.</i></p> <p><i>З 19.06.2021 діє Методика розрахунку орендної плати за державне майно, затверджена</i></p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
	<p>користування приміщенням у подальшому, призвело до втрати його та неекономного використання бюджетних коштів за надані послуги у розмірі 45,1 тис. гривень.</p>	<p>студії в рамках реалізації Проєкту. До створення студії кабінет використовувався для проведення зібрань, зустрічей, нарад та як робоче місце генерального директора Укрдержфонду – керівника Проєкту.</p> <p>Договір оренди державного нерухомого майна може бути укладений в установленому законом порядку лише з орендодавцем, яким є Регіональне відділення Фонду держмайна України по м. Києву. Орендна плата в розмірі 1 гривні в рік для бюджетних організацій нараховується лише з моменту підписання договору оренди.</p> <p>Можливість юридично оформити та сплачувати послуги з використання додаткових робочих місць для реалізації Проєкту надавав договір коворкінгу, укладений між ДП «Спецагро» та Укрдержфондом.</p> <p>Відповідно до ч. 1 ст. 235 ЦК України «удаваним є правочин, який вчинено сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили». Між ДП «Спецагро» та Укрдержфондом неможливо укладення договору оренди державного нерухомого майна, тому сторони вчинили саме той правочин, який мали намір та можливість вчинити.</p> <p>До укладення договору оренди приміщення в установленому законом порядку Укрдержфонд не мав іншої можливості забезпечити розміщення додаткових робочих місць.</p> <p>Послуги коворкінгу були оплачені з коштів, передбачених бюджетом Проєкту на відповідні цілі.</p> <p>Вважаємо висновок про укладення удаваного правочину, що в свою чергу тягне за собою зайві витрати бюджетних коштів у розмірі</p>	<p><i>постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 630, пунктом 13 якої встановлено, що річна орендна плата за оренду нерухомого майна у розмірі 1 гривні встановлюється таким орендарям, зокрема органам державної влади, іншим бюджетним організаціям, закладам, установам, які повністю фінансуються з державного бюджету (далі - Методика).</i></p> <p>Таким чином, Укрдержфондом укладено договір у формі договору про надання послуг коворкінгу, що відповідно до ч. першої ст. 235 Цивільного кодексу України є удаваним правочинном, оскільки має ознаки договору прихованої оренди, що призвело до непродуктивного використання бюджетних коштів у розмірі 49,9 тис. грн, замість 1 гривні на рік для бюджетних організацій, як це передбачено Методикою, в разі укладання договору оренди.</p> <p>Внаслідок прийняття Укрдержфондом в особі генерального директора рішення про укладання договору з ФОП від 22.12.2020 № 37-п про надання послуг щодо передислокування офісу вартістю 45,1 тис. грн та його оплати у повному обсязі</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		49,9 тис. грн, таким, що не відповідає фактичним та юридичним обставинам.	(платіжні доручення від 24.12.2020 № 247, 248) при відсутності будь-яких юридично закріплених гарантій користування приміщенням у подальшому, призвело до втрати його та неекономного використання бюджетних коштів за надані послуги у розмірі 45,1 тис. гривень.
Розділ «ВИСНОВКИ»			
3.	Пункт 9. Організаційна структура Укрдержфонду за функціональністю штатного персоналу, зокрема у її регіональних відділеннях, є затратною для державного бюджету та потребує удосконалення. Так, у 24 регіональних відділеннях Укрдержфонду штатна чисельність (директор, головний бухгалтер, заступник директора або головний спеціаліст) займає 70 відс. загальної штатної чисельності Укрдержфонду. При цьому діяльність регіональних відділень зведено лише до збору заявок, підтвердних документів та формування реєстрів фермерських господарств, що претендують на одержання фінансової підтримки.	У п. 9 Висновків зазначено, що діяльність регіональних відділень Укрдержфонду зведено лише до збору заявок, підтвердних документів та формування реєстрів фермерських господарств, що претендують на одержання фінансової підтримки. Це не відповідає дійсності з огляду на таке: 1. Саме на регіональні відділення Укрдержфонду покладено ведення претензійно-позовної роботи (розпорядження № 11 від 20.03.2018). Це зумовлено тим, що: - згідно зі ст. 27 Господарсько-процесуального кодексу України, пред'явлення позовів до фермерських господарств-боржників здійснюється до господарського суду за місцезнаходженням чи місцем проживання відповідача; - органи прокуратури, до яких вимушений звертатися Укрдержфонд з метою заявлення позову, приймають матеріали на розгляд в межах своєї територіальної юрисдикції; - згідно зі ст. 24 Закону України «Про виконавче провадження» виконавчі дії провадяться державним виконавцем за місцем проживання,	Не враховано. У ході проведення фінансового аудиту виявлено, що для виплати підтримки фермерським господарствам у сумі 127 181,1 тис. грн (кредити – 66 745,2 тис. грн, субсидії – 60 435,9 тис. грн.) на утримання Укрдержфонду з державного бюджету щороку витрачається близько 12 861,0 тис. грн , що становить більше 10 відс. обсягу цієї підтримки. При цьому саме регіональними відділеннями Укрдержфонду у 2020 році використано 8 753,9 тис. грн (68 відсотків) . Організаційна структура Укрдержфонду здебільшого складається з керівного персоналу. Так, у 24 регіональних відділеннях

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>перебування, роботи боржника або за місцезнаходженням його майна.</p> <p>Саме тому регіональні відділення представляють інтереси Укрдержфонду в органах прокуратури, суді, органах виконавчої служби в межах відповідної області. Відсутність представництва Укрдержфонду на регіональному рівні викличе необхідність збільшення відповідного штату дирекції. Крім того, оплата відряджень для представлення інтересів Укрдержфонду в судах (кожен розгляд справи не обмежується одним засіданням) буде більш затратною для державного бюджету, ніж утримання відповідного підрозділу в регіонах.</p> <p>2. На регіональні відділення покладений обов'язок надання консультацій щодо створення, діяльності, розвитку фермерських господарств; діючих державних програм підтримки сільгосптоваровиробників; участь в організації науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів, спрямованих на поширення світового досвіду ведення сільського господарства, зокрема, фермерського, що є однією із цілей діяльності Укрдержфонду з підтримки фермерських господарств. Як показують опитування (дослідження на замовлення ФАО), лише 15 відс. фермерських господарств добре володіють інформацією щодо порядку отримання державної підтримки.</p> <p>За 2019 рік регіональними відділеннями Укрдержфонду проведено більше 600 семінарів, зустрічей та нарад; надано більше 1000 зафіксованих в журналах обліку консультацій.</p> <p>У 2020 році, з урахуванням наявних карантинних обмежень, показники децю зменшилися – кількість</p>	<p>Укрдержфонду штатна чисельність (директор, головний бухгалтер, заступник директора або головний спеціаліст) займає 70 відс. загальної штатної чисельності Укрдержфонду. При цьому діяльність регіональних відділень зведено лише до збору заявок, підтвердних документів та формування реєстрів фермерських господарств, що претендують на одержання фінансової підтримки.</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>проведених нарад та зустрічей – 250. Проте консультування фермерів постійно здійснюється в телефонному режимі.</p> <p>Тому присутність Укрдержфонду на регіональному рівні є дуже важливим чинником державної підтримки фермерських господарств.</p>	
4.	<p>Пункт 9. Перегляду потребують і надані Укрдержфонду функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств, так як, зокрема, функції щодо надання кредитів фермерським господарствам є більш властивими банківським установам.</p>	<p>Незважаючи на назву бюджетної програми «Надання кредитів фермерським господарствам» через Укрдержфонд відповідно до ст. 11 Закону України «Про фермерське господарство» надаються не кредити, а допомога за рахунок коштів державного бюджету фермерським господарствам на безповоротній основі та на конкурсних засадах на поворотній основі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, а також спрямовується на забезпечення гарантій, поруки при кредитуванні банками фермерських господарств.</p> <p>Поняття «фінансової допомоги» та «кредиту» є різними за своєю правовою природою.</p> <p>Поворотна фінансова допомога, згідно з п. 14.1.257 Податкового кодексу України, — це сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування процентів або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення.</p> <p>Згідно з п. 14.1.258 ПКУ, до фінансового кредиту належать, зокрема, кошти, отримані від банку-резидента або нерезидента, що кваліфікується як банківська установа (або осіб зі статусом небанківських фінансових установ), інших кредиторів-нерезидентів, на визначений строк для цільового використання та під процент.</p>	<p>Не враховано.</p> <p>Що стосується невідповідності понять «фінансової допомоги» та «кредиту», відповідно до пункту 31 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України кредитування з бюджету – операції з надання коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, внаслідок чого виникають зобов'язання перед бюджетом (надання кредитів з бюджету), та операції з повернення таких коштів до бюджету (повернення кредитів до бюджету). Для цілей цього Кодексу до кредитів з бюджету також належать бюджетні позички та фінансова допомога з бюджету на поворотній основі.</p> <p>Крім того, Бюджетним кодексом України (пункт 15 частини четвертої статті 30) визначено, що кошти, отримані до спеціального фонду Державного бюджету України згідно з відповідними пунктами частини третьої цієї</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>Ст. 9 Закону України «Про фермерське господарство» передбачає, що отримувачами фінансової підтримки в першу чергу є новостворені фермерські господарства у період становлення (перші три роки після його створення), фермерські господарства, зокрема, з відокремленими фермерськими садибами, сімейні фермерські господарства, фермерські господарства, які провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях, визначених в установленому порядку Кабінетом Міністрів України. Отже, суб'єктами отримання державної фінансової допомоги на поворотній основі через Укрдержфонд є виключно малі та середні фермерські господарства, а також сімейні фермерські господарства, створені без набуття статусу юридичної особи.</p> <p>Проте саме такі фермерські господарства роблять суттєвий внесок у валове виробництво сільськогосподарської продукції та залишаються стабілізуючою ланкою господарювання, яка компенсує зниження обсягів виробництва продукції сільського господарства на окремих аграрних підприємствах, забезпечують продовольчі потреби населення та належний рівень продовольчої безпеки держави.</p> <p>Ст. 2-1 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» одним із її принципів визначає цільове спрямування державної підтримки, що забезпечується пріоритетним наданням державної підтримки малим фермерським господарствам, у тому числі сімейним фермерським господарствам, які мають у власності та/або</p>	<p>статті цього Кодексу, спрямовуються на надання кредитів фермерським господарствам.</p> <p>У Законі України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» Мінекономіки передбачено кошти на надання кредитів фермерським господарствам за бюджетною програмою КПКВК 1201200 у сумі 67,0 млн гривень. Повернення кредитів, наданих з державного бюджету фермерським господарствам у сумі 67,0 млн грн, передбачено за бюджетною програмою КПКВК 1201190.</p> <p>Вказані бюджетні програми відображені у додатку 4 до цього Закону, який називається «Повернення кредитів до Державного бюджету України та розподіл надання кредитів».</p> <p>Крім того, Мінекономіки у 2020 році спрямувало асигнування Укрдержфонду за КПКВК 1201200 для подальшого їх перерахунку фермерським господарствам згідно з укладеними Укрдержфондом договорами з фермерськими господарствами за ККК (кодом класифікації кредитування) 4112, який називається надання кредитів підприємствам, установам,</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>користуванні не більше 100 га земель сільськогосподарського призначення та річний дохід яких від реалізації продукції не перевищує 5 мільйонів гривень.</p> <p>Саме таке надання підтримки, в тому числі на конкурсних засадах на поворотній основі, може бути забезпечене виключно через Укрдержфонд.</p> <p>Банківські установи, в тому числі державного сектору, перш за все мають на меті отримання прибутку та надають кредити тільки під процент. Відповідно до Зasad стратегічного реформування державного банківського сектору, затверджених в 2018 році Урядом України, очікується, що банки державного сектору будуть розглядати кредитування на повністю комерційній основі, зважаючи на кредитні ризики. Держава також утримається від стратегічних ініціатив, що могли б довгостроково збільшити частку держави в фінансовому секторі, включаючи створення нових державних банків або спільних з державою інституцій, які могли б збільшити витрати держави. Крім того, в середньостроковій перспективі планується приватизація банків державного сектору.</p> <p>Незважаючи на те, що в Україні діє програма здешевлення кредитів (Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 300), малі фермерські господарства, особливо на етапі їх становлення, практично не мають шансів на отримання</p>	<p>організаціям та відповідно до Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затвердженої наказом Мінфіну від 12.03.2012 № 333, відноситься до коду 4000 „Кредитування”. До цієї категорії належать платежі бюджетів усіх рівнів, у результаті яких у них з'являються фінансові вимоги до позичальників, які передбачають обов'язкове повернення коштів.</p> <p>Разом з тим Укрдержфондом відображено у Балансі (форма № 1-дс) на 01.01.2021 заборгованість фермерських господарств перед Укрдержфондом за кодом рядка 1100 «Довгострокова дебіторська заборгованість».</p> <p>За кодом цього рядка, відповідно до Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі та Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності", затвердженого наказом Мінфіну від 28.02.2017 № 307, відображаються, зокрема довгострокові кредити, надані розпорядниками бюджетних коштів, інша довгострокова дебіторська заборгованість.</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>банківських кредитів та неспроможні сплачувати банківські відсотки.</p> <p>Варто зазначити, що відповідно до звіту Міністерства фінансів України про роботу з непрацюючими кредитами банків державного сектору, 41 відс. (430 млрд. грн) обсягу кредитного портфеля банків складають непрацюючі кредити, з яких 72 відс., або 310 млрд грн акумульовано у банках державного сектору.</p> <p>За період з 1995 по 2020 рік Укрдержфондом надано фінансової підтримки на загальну суму 804,9 млн грн, прострочена заборгованість станом на 01.07.2021 (включаючи безнадійну) становить 29,9 млн грн, тобто 3,7 відсотка.</p> <p>Отже, ризики втрат надходжень коштів до державного бюджету України в банках державного сектору в рази більше, ніж в Укрдержфонді.</p>	<p>Зобов'язання перед бюджетом за надані кредити відображено Укрдержфондом у Балансі за кодом рядка «Довгострокові зобов'язання за кредитами».</p> <p>Отже, твердження Укрдержфонду стосовно невідповідності понять «фінансової допомоги» та «кредиту» суперечить визначенням Бюджетного кодексу України (пункт 15 частини четвертої статті 30).</p> <p>При цьому Укрдержфондом щорічно подавались головному розпоряднику пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягів коштів за бюджетною програмою «Надання кредитів фермерським господарствам» для передбачення їх у проекті бюджету на плановий бюджетний період та щорічно отримувались асигнування на виконання завдань цієї бюджетної програми.</p>
До розділу «Пропозиції»			
5.		<p>Доповнення до розділу «Пропозиції»</p> <p>В проекті звіту повністю відображений хід реалізації Проекту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості».</p> <p>Основною метою Проекту є проведення дистанційного навчання організації та ведення різних</p>	<p>Враховано.</p> <p>Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати доручити, зокрема:</p> <p>Міністерству розвитку громад та територій України</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p>видів бізнесу, які забезпечать диверсифікацію сільськогосподарського виробництва і стимулювання зайнятості населення в сільській місцевості. Протягом 2019–2020 років регіональними відділеннями Укрдержфонду проводилась робота серед фермерів та населення з виїздами в ОТГ щодо інформування про можливості та перспективи цього проєкту. Зворотній зв'язок засвідчив, що цей проєкт викликав велику зацікавленість у сільського населення, що чекають на запуск проєкту для початку навчання за вибраним напрямом. В умовах пандемії коронавірусу COVID-19 саме дистанційне навчання є, як ніколи, актуальним та затребуваним.</p> <p>Аудитом зазначено, що проєкт виконаний на 49 відсотків. Проведена вся необхідна технічна підготовка до його реалізації. У 2021 році планувалось провести тендерні процедури із визначення виконавця для написання решти навчальних програм, розробити софт дистанційного навчання, створити мультимедійні курси дистанційного навчання для використання оффлайн та розпочати онлайн навчання в ОТГ.</p> <p>Етап, що залишився, є кінцевою метою та, по суті, головною частиною в реалізації цього Проєкту.</p> <p>Таким чином, аудитом встановлено, що через внесення Мінрегіоном Укрдержфонду до переліку проєктів, яким відмовлено у продовженні термінів реалізації та які не рекомендовано до фінансування за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від ЄС, Проєкт є нереалізованим та незавершеним. Усі попередні дії були підготовчими та можуть бути знецінені та нівельовані, що призведе до неефективного використання бюджетних коштів.</p>	<p>розглянути питання щодо доцільності продовження фінансування проєкту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» до його повної реалізації.</p>

№ п/п	Зміст викладений у звіті	Зміст зауважень	Висновок
		<p><i>Вважаємо, що розділ «Пропозиції» треба доповнити пунктом, яким запропонувати Міністерству розвитку громад та територій України розглянути питання продовження фінансування проекту «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» до його повної реалізації.</i></p>	

Член Рахункової палати

В. П. Богун